

SPARNAI

4
1976

Kosmonautai V. Aksionovas (kairėje) ir V. Bykovskis

KOSMOSE – PENKTAS IR TRISDEŠIMT ŠEŠTAS

1976 metų rugsėjo 15 d. 12 valandą 48 minutės Maskvos laiku Tarybų Sąjungoje buvo paleistas kosminis laivas „Sojuz-22“, kurį pilotavo įgula – laivo vadas, Tarybų Sąjungos Didvyris, TSRS lakūnas kosmonautas, pulkininkas Valerijus Bykovskis ir bortinžinierius Vladimiras Aksionovas.

Skridimo metu kosmonautai V. Bykovskis ir V. Aksionovas atliko eilę mokslinių-techninių eksperimentų, tirdami fizines Žemę supančios kosminės erdvės charakteristikas, ir medicininį-biologinių eksperimentų, toliau tirdami kosminio skridimo veiksnų įtaką gyviesiems organizmams.

1976 metų rugsėjo 23 d. 10 valandą 42 minutės Maskvos laiku nuleidžiamasis laivo „Sojuz-22“ aparatas minkštai nusileido numatytame Tarybų Sąjungos teritorijos rajone, už 150 kilometrų į šiaurės vakarus nuo Celinogrado miesto.

Tarybų Sąjungos Didvyris, TSRS lakūnas kosmonautas Valerijus BYKOVSKIS gimė 1934 metais Maskvos sritys Pavlovo Posado mieste.

Į kosmonautų būrį V. Bykovskis priimtas 1960 metais. 1963 metais jis pirmą kartą skrido į kosmosą laivu „Vostok-5“.

1968 metais, nenutraukdamas darbo kosmonautų rengimo centre, jis sėkmingai baigė N. Žukovskio karo aviacijos inžinerijos akademiją, o po penkerių metų apgynė disertaciją technikos mokslų kan-

didato moksliniam laipsniui gauti, yra išspausdinęs darbų ir padaręs išradimų.

Vladimiras AKSIONOVAS gimė 1935 metais Riazanės sritys Kasimovo rajono Giblicų kaime. Baigęs mašinų gamybos technikumą, 1953 metais tapo karo aviacijos mokyklos, o po to Čiugujevo karo aviacijos technikos mokyklos kursantu.

1957 metais V. Aksionovas pradėjo dirbti konstruktorių biure ir mokytis sąjunginiame neakivaizdiniame politechnikos institute, kurį baigė 1963 metais. Jis aktyviai dalyvavo, kuriant naujas kosminių aparatų sistemas, atliekant jų skraidymo bandymus, taip pat ruošiant įgulas skridimams.

Į kosmonautų būrį V. Aksionovas buvo priimtas 1973 metais, išėjo visą parengimo kosminiems skridimams kursą.

TSRS Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo įsaku už sėkmingą skridimą kosminiame laive „Sojuz-22“ ir parodytą drąsą bei didvyriškumą Tarybų Sąjungos Didvyris, penktasis TSRS lakūnas kosmonautas Valerijus Bykovskis apdovanotas Lenino ordinu ir antruoju „Aukso žvaigždės“ medaliu. Vladimirui Aksionovui, trisdešimt šeštam tarybiniam kosmonautui, suteiktas Tarybų Sąjungos Didvyrio vardas, įteikiant Lenino ordiną ir „Aukso žvaigždės“ medalį, o taip pat suteiktas „TSRS lakūno kosmonauto“ vardas.

KUBOS DELEGACIJOS VIEŠNAGĖ

TSRS SDAALR Centro komiteto kvietimu Tarybų Sąjungoje viešėjusi Kubos Respublikos karinio ir patriotinio gyventojų auklėjimo komisijos delegacija, vadovaujama komisijos pirmininko pavaduotojo, pulkininko Viljamo Galveso Rodrigeso, rugsėjo dienomis lankėsi Tarybų Lietuvoje. Delegaciją lydėjo TSRS SDAALR Centro komiteto pirmininko pavaduotojas, dukart Tarybų

Sąjungos Didvyris, generolas leitenantas A. Šilinas.

Svečiai iš Kubos domėjosi respublikos SDAALR organizacijų gynybine masine ir karine patriotine veikla, pabuvojo respublikiniame sporto techniniame klube, susipažino su Vilniaus ir Kauno aviacijos sporto klubų veikla, lankėsi Prienų Eksperimentinėje sportinės aviacijos gamykloje, kai kuriose SDAALR pirminės organizacijose.

Apie respublikos patriotinės gynybinės draugijos veiklą svečius informavo SDAALR Lietuvos Centro komiteto pirmininkas R. Zalnerauskas.

Delegacija apžiūrėjo Vilniaus miesto istorines vietas, naująsias statybas, pabuvojo Kaune ir Trakuose, susipažino su kitomis respublikos įžymybėmis.

Kubos delegacijos sutikimas Vilniaus aerouoste

Svečiai iš Kubos su SDAALR Lietuvos Centro komiteto vadovais Vilniaus aviacijos sporto klube

L. VASAUSKO nuotr.

KARINIO PATRIOTINIO AUKLĖJIMO MOKYKLA

Savanoriška draugija armijai, aviacijai ir laivynui remti (SDAALR), pažyminti savo 50-mečio jubiliejų, — viena masiškiausių visuomeninių organizacijų Tarybų šalyje. Ji išpuoselėjo turtingas darbo tradicijas, pasiekė gražių sportinių pergalių, išugdė pirmųjų penkmečių ir Didžiojo Tėvynės karo didvyrius. Per visą pusės amžiaus veiklos laikotarpį patriotinė gynybinė organizacija visada jautė ir jaučia nuolatinį Komunistų partijos dėmesį draugijos veiklai, kaip reikšmingam Tėvynės gynybinės galios stiprinimo faktoriui.

Tarybų Lietuvoje pirmosios patriotinės gynybinės draugijos (Osoaviachimo) organizacijos pradėtos steigti atkūrus Tarybų valdžią mūsų krašte. Jau 1940 metais Osoaviachimo gretose susibūrė tūkstančiai Tarybų Lietuvos vaikų ir merginų. Tačiau bene didžiausią indėlį į SDAALR veiklą respublikos patriotinės gynybinės draugijos nariai, pirminės organizacijos, techniniai sporto klubai įnešė pastarajame dešimtmetyje. Partijos ir tarybinės vyriausybės didelio rūpinimosi dėka respublikos miestuose ir rajonuose buvo sukurta draugijos techninė mokyklos bazė, įsteigta daug techninių sporto klubų, sukurta vieninga sporto renginių sistema. Visa tai leido suaktyvinti SDAALR pirminių organizacijų praktinę veiklą, o draugijos narius siekti didesnių sportinių rezultatų, įsigyti norimų karinių ir techninių specialybių.

Šiuo metu 4644 pirminės SDAALR organizacijos respublikoje jungia savo gretose daugiau kaip 900 000 narių.

Vienas svarbiausių uždavinių, kurį iškėlė Komunistų partija SDAALR organizacijoms — idėjiškai grūdinti darbo žmones ir ypač jaunimą, auklėti ištikimus Tėvynės patriotus, visada pasiruošusius ginti socializmo iškovojoimus. Karinio patriotinio auklėjimo darbe respublikos SDAALR organizacijos turi sukaupusios tam tikrą patyrimą. Čia ir TSRS Ginkluotųjų Pajėgų istorijos studijavimas, karinio patriotinio auklėjimo fakultetų prie liaudies universitetų aktyvi veikla, Didžiojo Tėvynės karo

dalyvių, darbo ir kovų didvyrių susitikimai su jaunimu, žygiai tarybinės liaudies revoliucijos, kovų ir darbo šlovės vietomis, mokyklų, gamybinių kolektyvų bendravimas ir draugiški ryšiai su Tarybinės Armijos karinėmis dalimis ir daugelis kitų veiklos formų. Vien tik pastaraisiais metais respublikos SDAALR organizacijos surengė apie 12 tūkstančių žygių ir ekskursijų tarybinės liaudies kovų ir darbo šlovės vietomis, daugiau kaip 22 tūkstančius susitikimų ir pokalbių su revoliucinio judėjimo dalyviais, Tarybų Sąjungos Didvyriais, Didžiojo Tėvynės karo veteranais, perskaityta paskaitų ir pranešimų, skirtų tarybinės liaudies žygdarbiams.

Tačiau negali nejaudinti tai, kad kai kuriose pirminėse SDAALR organizacijose į patriotinio auklėjimo darbą žiūrima kaip į eilinę kampaniją, nesistengiama ieškoti naujų šio darbo ir praktinės veiklos formų. Čia sėkmė priklauso nuo to, kaip SDAALR organizacijos sugeba palaikyti bendradarbiavimo ryšius su komjaunimo ir profsąjunginėmis organizacijomis, „Zinijos“ draugija, kariniais komisariatais. Labai svarbu šiuos ryšius stiprinti ir plėsti.

Bene žymiausiu akcentu SDAALR organizacijų veikloje yra techninių kadro liaudies ūkiui ir jaunimo ruošimas tarnybai Tarybinėje Armijoje. Šiuose veiklos baruose respublikos patriotinė organizacija yra pasiekusi nemažų laimėjimų. Vien tik devintame penkmetyje respublikos SDAALR organizacijos, techniniai klubai bei mokyklos parengė liaudies ūkiui daugiau kaip 92000 automobilių vairuotojų, 22 tūkstančius motociklininkų, apie 4,5 tūkstančio radijo specialistų ir daugiau kaip 2,5 tūkstančio kitų specialybių žmonių. Šie skaičiai rodo, kad SDAALR organizacijos specialistų liaudies ūkiui ruošime vaidina didelį vaidmenį.

Visi šie laimėjimai buvo pasiekti besivystančio plataus socialistinio lenktyniavimo dėka. Beje, respublikos SDAALR organizacija sąjunginiame socialistiniame lenktyniavime 1975 m. užėmė penktą vietą, o tarp Pabaltijo sąjunginių respublikų

tapo nugalėtoja. Ypač gerų rezultatų socialistiniame lenktyniavime praėjusiais mokslo metais pasiekė Šiaulių technikos, Kauno ir Vilniaus automobilių mokyklos, Kauno Antano Sniečkaus politechnikos instituto ir Anykščių techninių sporto klubų kolektyvai, sostinės techninis sporto klubas.

Kalbant apie SDAALR mokyklos organizacijų veiklą pažymėtina ir tai, kad jose beveik kas trečias šaukiamojo amžiaus jaunuolis įgyja pirmuosius taikomųjų karinių ir techninių sporto šakų įgūdžius, gauna pradinį karinį parengimą.

Respublikos SDAALR organizacijų, techninių sporto klubų, mokyklų karinio patriotinio auklėjimo darbas neatskiriamas nuo sportinės veiklos. Ypač didelis vaidmuo čia priklauso SDAALR pirminėms organizacijoms ir techniniams sporto klubams. Kai kurie laimėjimai džiugina. Vien tik techninės sporto šakos kultivuoja beveik 800 tūkstančių respublikos SDAALR narių, o TSRS Tautų VI spartakiados metais kolektyvuose, rajonuose ir miestuose buvo surengta daugiau kaip 39400 techninių sporto šakų varžybų. Per pastaruosius ketverius metus respublikos SDAALR organizacijose paruošta 176 sporto meistrai, 264 kandidatai į meistrus, daugiau kaip 70 tūkstančių įvairių atskirų sportininkų. Respublika didžiuojasi SDAALR auklėtiniais Tarybų Sąjungos čempionais sklandytojais R. Garmute ir V. Sabeku, lakūnais R. Aleksejūm ir R. Pivnicku, automobilininkais S. Brundza, broliais Arvydu ir Kastyčiu Girdauskais, V. Ražuku, V. Vaišvila, motociklininku E. Ramonu, vandens motorinio sporto atstovu A. Šlapiuku, pasaulio aviamodelizmo rekordininku P. Motiekaičiu ir daugeliu kitų.

Taikomosios karinės ir techninės sporto šakos respublikoje tapo masinės, jų varžybos rengiamos daugumoje pirminių SDAALR kolektyvų, beveik visuose rajonuose ir miestuose. Vien tik praėjusiais metais šiose varžybose rungtyniavo daugiau kaip 722 tūkstančiai SDAALR narių, kas sudarė 33 procentus respublikos suaugusių gyventojų.

Dideliu stimulu toliau gerinti ir vystyti SDAALR organizacijų veiklą buvo prieš dešimt metų priimtas TSKP Centro Komiteto ir TSRS Ministrų Tarybos nutarimas „Apie padėti ir priemones gerinant sąjunginės Savanoriškos draugijos armijai, aviacijai ir laivynui remti [TSRS SDAALR] darbą“. Šis nutarimas ir dabar yra mums programiniu dokumentu visoje SDAALR organizacijų, komitetų veikloje.

Su pasitenkinimu pažymime, kad Tarybų Lietuvos partinės, tarybinės, komjaunimo, profsąjungų ir kitos visuomeninės organizacijos skiria didelį dėmesį patriotinės organizacijos veiklai, darbo žmonių ir ypač jaunimo kariniam patriotiniam auklėjimui, SDAALR organizacijų gynybinio masinio ir sportinio darbo gerinimui, materialinės ir techninės bazės stiprinimui bei tobulinimui.

Įvykę ataskaitiniai rinkiminiai susirinkimai SDAALR pirminėse organizacijose, konferencijos rajonuose ir miestuose, o taip pat pirmasis Lietuvos SDAALR suvažiavimas parodė, kad ir ateityje būtina didelį dėmesį skirti vadovaujančių kadro ruošimui, vadovavimo pirminėms organizacijoms gerinimui, techninių sporto šakų meistriškumo kėlimui ir techninės bazės gerinimui, masinių renginių organizavimo tobulinimui.

Ataskaitinė rinkiminė kampanija buvo svarbus politinis įvykis respublikos SDAALR veikloje. Ji kaip tik vyko patriotinės gynybinės draugijos 50-mečio jubiliejaus išvakarėse. Tai leido apžvelgti ir dalykiškai panagrinėti SDAALR organizacijų veiklą, iškelti geriausias darbo formas bei metodus ir nužymėti konkrečias gaires ateičiai. Nėra abejonės, Tarybų Lietuvos patriotinė gynybinė draugija, Komunistų partijai vadovaujant, aktyviai bendradarbiaujant su komjaunimu, profsąjungomis, sporto organizacijomis, įneš darumą indėlį toliau tobulinant SDAALR darbą, stiprinant mūsų tarybinės Tėvynės gynybinę galią, kad sėkmingai būtų įvykdyti istoriniai TSKP XXV suvažiavimo nutarimai.

R. ZALNERAUSKAS,
SDAALR Lietuvos Centro
komiteto pirmininkas

RAUDONOSIOS VĖLIAVOS ORDINU APDOVANOTA

1951 metų rugpjūčio 20 dieną TSRS Ministrų Taryba priėmė nutarimą „Dėl DOSARM, DOSAV ir DOSFLOT sujungimo į vieningą visasąjunginę Savanorišką draugiją armijai, aviacijai ir laivynui remti (TSRS DOSAAF)“.

Organizacinis Savanoriškos draugijos armijai remti (DOSARM), Savanoriškos draugijos aviacijai remti (DOSAV) ir Savanoriškos draugijos laivynui remti (DOSFLOT) sujungimas į vieningą organizaciją — Savanorišką draugiją armijai, aviacijai ir laivynui remti (SDAALR) buvo baigtas 1953 m. gruodžio 26—29 dienomis vykusioje pirmojoje sąjunginėje šios patriotinės gynybinės draugijos konferencijoje, kuri faktiškai buvo traktuojama kaip trečiasis Draugijos suvažiavimas.

NAUJAS VEIKLOS ETAPAS

Trijų gynybinių draugijų susijungimas į vieną sąjunginę patriotinę organizaciją turėjo didelės reikšmės toliau puoselėjant Savanoriškos draugijos armijai, aviacijai ir laivynui remti patriotinio darbo tradicijas, vystant technines sporto šakas, plečiant materialinę techninę bazę. Pirmaisiais metais po trijų draugijų susijungimo SDAALR pirminių organizacijų kariniuose-techniniuose būreliuose užsiiminėjo daugiau kaip trys milijonai jaunimo. Masiškai pradėtos vystyti taikomosios karinės sporto šakos. Ypač didelis dėmesys buvo skiriamas naujų vadovaujančių kadrai ugdymui ir auklėjimui.

Vieningai patriotinei gynybinei draugijai partija iškėlė uždavinį — kuo plačiau skleisti gyventojų tarpe technines žinias, mokyti jaunimą techninių specialybių, ruošti šaukiamąjo amžiaus jaunuolius tarnybai Tarybinėje Armijoje, aktyviai vystyti technines ir karines taikomąsias sporto šakas. Per trejus SDAALR veiklos metus draugijos pirminėse organizacijose buvo paruošta 2,5 karto daugiau vairuotojų, traktorininkų, motociklininkų, negu 1953 metais, o besidominčių radiotechnika skaičius išaugo net dešimčia kartų.

Tobulinant jaunimo patriotinio auklėjimo darbo formas, svarbų vaidmenį suvaidino 1958 metais surengta pirmoji sąjunginė komjaunimo ir jaunimo techninių sporto šakų spartakiada, kurioje dalyvavo daugiau kaip 15 milijonų draugijos narių.

Patriotinė draugija nuo pat savo įsikūrimo pirmųjų dienų visokeriopai rūpinosi aviacijos sporto vystymu mūsų šalyje. Dabar, subūrus kūrybines jėgas, sutelkus gausias aviacijos sporto entuziastų gretas, aviacijos sporto vystymas įgavo naują kryptį. Vis daugiau pradėta steigti aviacijos sporto klubų, kurie buvo aprūpinti sportiniais lėktuvais, sklandytuvais, kita aviacine technika. Kaip tik SDAALR aviacijos sporto klubuose pirmuosius žingsnius žengė Jurijus Gagarinas, pirmasis žmogus pasaulyje, pakilęs į kosminę erdvę skrydžiui aplink Žemę, Tarybų Sąjungos kosmonautai Pavelas Popovičius, Valentina Tereškova, Valerijus Bykovskis, Vladislavas Volkovas.

Draugijos veiklos sėkmę lėmė tai, kad žymiai išsiplėtė ir sutvirtėjo jos ryšiai su komjaunimo ir profsąjungų organizacijomis, kad buvo rastos naujos bendro darbo formos.

Tai pirmiausia sudarė palankias sąlygas SDAALR gretų augimui. Vien tik 1958—1961 metais į patriotinę gynybinę draugiją įstojo daugiau kaip trys milijonai komjaunuolių.

Naujas perspektyvas SDAALR veiklai plėsti atvėrė 1966 metais TSKP CK ir TSRS Ministrų Tarybos priimtas nutarimas „Apie padėtį ir priemones gerinant sąjunginės Savanoriškos draugijos armijai, aviacijai ir laivynui remti (TSRS SDAALR) darbą“. Šis nutarimas ir šandien yra kovinė veiklos programa. Jame partija ir vyriausybė nurodė priemones ir būdus praktiniam SDAALR, jos pirminių organizacijų darbui tobulinti, siekiant įtraukti kuo daugiau gyventojų į masines techninių ir karinių taktomųjų sporto šakų pratybas, ruošiant juos būti visada pasiruošusiais ginti socializmo iškovojoimus.

Šiuo metu Savanoriška draugija armijai, aviacijai ir laivynui remti savo organizacijose priskaičiuoja apie 76 milijonus darbininkų, kolūkiečių, tarnautojų, moksleivių, o per pastarąjį dešimtmetį, kai buvo priimtas minėtas nutarimas, draugijos gretos išaugo daugiau kaip 23 milijonais narių.

Pirminės organizacijos, kurių priskaitoma daugiau kaip

320 tūkstančių — tai svarbiausioji patriotinės gynybinės draugijos veiklos grandis. Jos yra patriotinio masinio ir techninio sportinio darbo organizatorės. Kaip tik pirminėse organizacijose, techniniuose sporto klubuose per pastarąjį penketį buvo paruošta daugiau kaip septyni milijonai sportininkų atskyrininkų. Per šį laikotarpį SDAALR sportininkai pagerino daugiau kaip 520 pasaulio rekordų. Reikšmingą indėlį į SDAALR laimėjimų aruodą įnešė ir Tarybų Lietuvos patriotinės gynybinės organizacijos nariai, daugelis kurių apdovanoti „SDAALR žymūno“ ženklu, čempionų medaliais.

Pažymėdama savo 50-metį, Savanoriška draugija armijai, aviacijai ir laivynui remti pagrįstai gali didžiuotis savo auklėtiniais — pasaulio ir Tarybų Sąjungos čempionais bei rekordininkais, žymiais karvedžiais ir darbo fronto spartuoliais, aktyvistais, organizatoriais ir vadovaujančiais darbuotojais, kurie jaunimui yra puikus pavyzdys, kaip reikia mylėti savo Tėvynę, kurie savo nenuilstančia energija ir darbu aktyviai prisideda prie socialistinės Tėvynės galios stiprinimo.

SPARNAI TVIRTĖJA SKRYDŽIUOSE

Pirmieji startai su „Zyle“

Lietuva aviatoriais seniai garsėja. Tačiau aviacija, kaip sporto šaka, plačiai išskėtė sparnus tik tarybiniais metais. 1940-aisiais, atkūrus Tarybų valdžią Lietuvoje, viena pirmųjų techninių sporto šakų, kurią masiškai pradėjo kultivuoti Osoaviachimas, buvo aviacija. Aukštąjį, netoli Vilniaus, buvo įkurta sklandymo mokykla, kuriai vadovavo garsus aviacijos entuziastas, konstruktorius Balyš Karvelis. Aukštąjį būrėsi entuziastingiausi jaunieji sklandytojai ir lakūnai, čia buvo statomi sklandytuvai, kaip BK-2.

Nuaidėjus Didžiojo Tėvynės karo pergalės šaliutui, aviacijos sporto entuziastai vėl kibo prie darbo. Buvo savo jėgomis suremontuoti dar išlikę sklandytuvai, Kaune ir Vilniuje pradėti skraidymai. Didelį vaidmenį aviacijos sporto tolesniame vystyme mūsų respublikoje suvaidino 1947 metais Vilniuje įkurtas respublikinis aeroklubas, kuriame veikė sklandymo ir lėktuvų sporto grandys. Kaip tik šio aeroklubo pirmaisiais absolventais, išmokusiais puikiai valdyti sklandytuvus, instruktoriais darbo buvo šiandien žinomi aviatoriai: A. Kuzmickas, V. Drupas, Z. Brazauskas, Z. Polinauskas ir daugelis kitų.

Įsisteigus respublikiniam aviacijos sporto klubui, susidarė palankios galimybės kultivuoti ne vien tik sklandymą.

Jaunimas, trokštantis sparnų, iš rajonų ir miestų važiuavo į Vilnių, vedamas vienos minties — skraidyti. Daugeliui labiau prie širdies buvo parašiutizmas. Tad jau sekančiais metais Vilniaus aeroklube buvo suburta parašiutininkų grupė. Su šio drąsaus sporto mėgėjais pradėjo dirbti žinomas mūsų šalyje parašiutininkas, sporto meistras Z. Javičius. Jo nuosirdaus darbo dėka Vilniaus aeroklubas išugdė pirmuosius parašiutizmo sporto meistrus B. Matutytę, S. Sematovičių. Paskui negausias sporto meistrų gretas papildė parašiutininkai B. Sesternikovas, R. Rutkauskas, D. Jakuškaitė, O. Godrioniūtė, A. Gruzdis, G.

Varnagiris ir daugelis kitų. Parašiutizmas tapo respublikos jaunimo viena mėgiamiausių sporto šakų. Jis pradėtas kultivuoti ir Kauno aviacijos sporto klube, o pastaraisiais metais Kapsuke atidarytas parašiutizmo klubas.

Jeigu 1955 metais šio sporto mėgėjai per metus atlikdavo tik apie 300 šuolių, tai 1975 metais respublikos aviacijos sporto klubų parašiutininkai jau atliko daugiau kaip 14 tūkstančių šuolių. Šiuose skaičiuose slypi ir mūsų parašiutininkų meistriškumas. Ypač jis išaugo kaip tik pastaraisiais metais. 1974 metų šalies SDAALR čempionate ir TSRS Tautų VI spartakiados finalinė-

Tarybų Sąjungos marsalas, TSRS SDAALR Centro komiteto pirmininkas A. Pokryškinas pas Vilniaus ASK parašiutininkus

se varžybose mūsų respublikos parašiutininkų rinktinė užėmė šeštąsias vietas. Antrus metus iš eilės Vilniaus ASK parašiutininkai tapo socialistinių šalių aeroklubų parašiutizmo varžybų, o respublikos rinktinė — Pabaltijo pirmenybių laimėtojais.

Tačiau bene masiškiausia ir jaunimo mėgiamiausia aviacijos sporto šaka mūsųose yra sklandymas. Nenuostabu tad, kad ir 1940-aisiais metais pirmausia buvo įsteigtas sklandymo klubas, kad pražūsus karo audrai vieni pirmųjų sportinę veiklą pradėjo sklandytojai, kuriuos tada subūrė Kaune įsteigta sklandymo stotis ir kuriai vadovavo didelis šio sporto entuziastas konstruktorius Bronius Oškinis. Matydamas, kad jaunimas labai trokšta skraidyti, B. Oškinis visą energiją atidavė sklandytuvų kūrimui. Buvo sukonstruoti ir pastatyti jo sklandytuvai BRO-9, BRO-11, kurie buvo gaminami net serijomis. Tuo metu daug pasitarnavo ir B. Karvelio sukonstruoti sklandytuvai BK-4, BK-6, o štai dabar visų sklandytuvų didžiausia svajonė yra skraidyti B. Karvelio sukonstruotu sklandytuvu BK-7 „Lietuva“, kurio serijinė gamyba pradėta Prienų Eksperimentinėje sportinės aviacijos gamykloje.

Mūsų sklandytojai bene labiausiai gali pasigirti pasiektais laimėjimais. Jau 1961 metais J. Kuzminskas dviviečiu sklandytuvu pasiekė aukščio visasąjunginį rekordą, kurį paskui dar pagerino Z. Brazauskas ir J. Jaruševičius. 1963 metais Tarybų Lietuvos sklandytuvų rinktinė, kurioje startavo A. Arbačiauskas, J. Jaruševičius ir R. Visackas, tapo Tarybų Sąjungos komandinių sklandymo pirmenybių laimėtoja, o J. Jaruševičius — absoliučiu Tarybų Sąjungos čempionu. Pastarąją pergalę paskui dar pakartojo S. Sudeikytė (1968 m.), R. Garmutė (1974 m.) ir V. Sabackis (1976 m.). Tarybų Lietuvos sklandytojai pastarąjį dešimtmetį sąjunginėse pirmenybėse užima prizines vietas.

Pirmieji Tarybų Lietuvos sklandytuvų laimėjimai sąjunginėse pirmenybėse sudomino respublikos jaunimą, ypač rajonuose. Šio sporto entuziastų atsiradavo vis daugiau ir daugiau. Siekiant suteikti respublikos jaunimui galimybę skraidyti, Šiauliuose ir Šilutėje, Alytuje ir Klaipėdoje, Panevėžyje ir Biržuose, Akmenėje ir Telšiuose buvo įsteigti aviacijos techniniai sporto klubai, kurie šiandien teisėtai vadinami aviacijos sporto vystymo respublikoje centrais. Visi klubai turi erdvius angarus, daug

sklandytuvų ir sportinių lėktuvų, kurių pakanka, siekiant apmokytį aviacijos sporto entuziastus skraidymo meno.

Kalbant apie sklandymo sporto vystymą, praeitį, dabartį ir perspektyvas, negalima nepaminti Prienų Eksperimentinės sportinės aviacijos gamyklos, kuriai vadovauja sklandymo sporto meistras, Kauno politechnikos instituto auklėtinis V. Pakarskas. Šioje gamykloje buvo pastatytas pirmas mūsų šalyje aukštos klasės sklandytuvas iš stiklplasčio BK-7 „Lietuva“. Čia taip pat remontuojami „Blanikai“, kiti sklandytuvai, čia sudaromos geros sąlygos kelti savo meistriskumą dirbantiems aviacijos sporto entuziastams. Kaip tik su šioje gamykloje pastatytu sklandytuvu „Lietuva“ TSRS rinktinės narys O. Pasečnikas dalyvavo pasaulio sklandymo XV pirmenybėse Suomijoje.

Ne vieną gražią pergalę sąjunginėse varžybose yra pasiekę ir mūsų lėktuvų sporto meistras, nors šis sportas mūsų pradedamas kultivuoti tik nuo 1964 metų. Po poros metų buvo surengtas pirmasis Tarybų Lietuvos lėktuvų sporto čempionatas. Jau tada jauni pilotai drąsiai raižė padangėje aukštojo piloto figūras, o susitikę sportinėse kovose su kitų respublikų lakūnais, su nemažesne energija siekė pergalių. Neužmirštamus pirmuosius pergalių puslapius į respublikos lėktuvų sporto istoriją įrašė lakūnai sportininkai Z. Polinauskas, P. Vinickas, J. Drupas, J. Kavaliauskas. Pastarasis kartu su P. Vinicku buvo pakviesti į šalies rinktinę.

Šiandien šių pirmųjų lėktuvų sporto meistrų pėdomis seka R. Pivnickas, R. Aleksiejus, P. Šnioka, A. Unikauskas ir daugelis kitų, jau spėjusių išgarsinti respubliką sąjunginėse ir tarptautinėse varžybose. Vien tik pastaraisiais metais S. Mačiakas, R. Aleksiejus, P. Šnioka, V. Gedminaitė tapo sąjunginių pirmenybių aukso

Vilniaus ASK lakūnai sportininkai prieš varžybas

medalių laimėtojais, o šiais metais R. Pivnickas pirmą kartą respublikos lėktuvų sporto istorijoje tapo absoliučiu Tarybų Sąjungos čempionu. Šioje minėtų sportininkų pergalių puokštėje yra ir jų trenerio P. Vinicko indėlis. Treneris puikiai sugebėjo perteikti jauniems savo sportinį meistriskumą ir patyrimą.

Kalbant apie parašiutinimą, sklandymą ir lėktuvų sportą, negalima nepaminti aviamodelizmo. Tai visų minėtų trijų sporto šakų pamatas. Dauguma sklandymo, lėktuvų sporto meistrų savo pergalių ir meistriskumo kelią pradėjo nuo... aviamodelių. O kiek aviamodelizmas suvilioja jaunų žirdžių! Beveik visuose rajonuose aviamodeliuotojų būrys skaičiuojamas jau ne dešimtėmis. Ir visi jaunieji aviamodeliuotojai stengiasi lygiuotis į šiaulietį P. Motiekaitį, tarptautinės klasės sporto meistrą, daugelio pasaulio aviamode-

lizmo rekordų autorių. Jis, kaip ir respublikos nusipelnęs treneris A. Pranskėtis, pagrįstai laikomi aviamodelizmo pradininkais ir puoselėtojais Tarybų Lietuvoje.

Savanoiškos draugijos armijai, aviacijai ir laivynui remti 50-mečio jubiliejų Tarybų Lietuvos aviacijos sportininkai sutinka gražiais laimėjimais. Vien tik devintame penkmetyje respublikos aviacijos sporto klubuose buvo paruošta ne viena dešimtis sporto meistrų ir kandidatų į meistrus, o per pokario metus šiuose klubuose išmoko skraidyti sklandytuvais, sportiniais lėktuvais, nusileisti iš padangių žydrinės parašutais keli tūkstančiai aviacijos sporto entuziastų. Už tai dėkingi turime būti veiklių aviacijos sporto klubų darbštiems vadovams A. Jonužui (Kauno ASK), T. Matukoniui (Alytaus ATSK), P. Vinickui (Vilniaus ASK), A. Virbickui (Panevėžio ATSK), Z.

Brazauskui (Vilniaus ATSK), V. Juodgudžiui (Biržų ATSK), K. Intai (Akmenės ATSK), A. Dulkei (Klaipėdos ATSK), klubų grandžių vadams ir instruktoriams, kurie, negailėdami jėgų ir energijos, puoselėjo aviacijos sportą tūkstančių vaikų ir merginų žirdyse, išvedė juos į žydruosius padangių kelius, kurių rūpesčiu buvo sukurta puiki sportinė bazė kiekviename klube.

Sakoma, kad sparnai tvirtėja skrydžiuose. Tarybų Lietuvos aviacijos sportininkai yra kupini ryžto ir toliau dirbti su dar didesne energija, siekti naujų pergalių, kad įneštų kuo didesnę indėlį į Tarybų Sąjungos Komunistų partijos XXV suvažiavimo nutarimų įvykdymą.

P. BRUNZA,
SDAALR Lietuvos
Centro komiteto
pirmininko pavaduotojas
aviacijos reikalams

Šilutės ATSK sklandymo bazė

Kas iš mūsų, žadintuvo išverstas iš lovos, nepažiūri pro langą — koks rytas aušta, kokia žada būti diena! Neretai nuo to, ką pamatai, priklauso mūsų energija bei nuotaika, atsiliepianti visiems dienos žygiams. Valstietis iš anksto žino, kokios dienos reikia derliui — sausos ar lietingos, o sklandytojui visada reikia saulės bei gražių akių, keliančių kamuolinių debesų. Tačiau tėviškės orai permainingi. Belieka pasikliauti gamtos malone bei ne visada klystančiais meteorologais. Beje, sklandytojas ir pats pusėtinai žino meteorologiją. Tarp Vilniaus ATSK sklandytojų „mokslas apie atmosferos fizikinę būklę“ bene didžiausias žinovas — TSRS sporto meistras Vytautas Tumas, kuriame sklandymas — vėlyva, užtai brandi ir visokeriopai puoselėjama meilė. Vytautas įrodė, kad meteorologiją išmanyti pravartu — jis tapo klubo pirmenybių nugalėtoju.

Kokia buvo praėjusi sklandytojų vasara! Gegužės mėnesį temperatūros režimas buvo netolygus, liepa — kupina kontrastų, o birželyje žemė šaldė Arktikos anticiklonas. Žodžiu, kiaurą vasarą netrūko vėjo, lietaus ir audrų. Bet būta ir „rekordinio oro“ dienų. Kaip išsireiškė sklandytojas Sigitas Smilgevičius, svarbu patikėti, kad tuo metu galėtum atsидėti vien sklandymui. Beje, šį sezoną jo skraidymų maršrutai nusidriekė toliau nei tris tūkstančius kilometrų ir padėjo iškovoti respublikos čempiono aukso medalį.

Nugalėti, ir dar sunkiais orais, — nelengva, bet malonu. Tačiau sklandymas, kaip žinom, prasideda žemėje, ir jame slypi, man regis, didesnės vertybės, negu nedažni pergalų džiaugsmas. Kad suvoktum, jog skrydyje yra daug kerinčio, nebūtina nė pačiam skraidyti — užversk galvą ir įsižiūrėk, kaip tyliai sklando bėmatoriai paukščiai. Taip daro kasdien paplentėje sustojęs mašinų keleivis. Jei tos mašinos, pasukusios iš kelio, privažiuos prie lėktuvų stovėjimo aikštelės, angaro, sakysim, balandžio viduryje, kai skraidymai sportininkams — kol kas tik gražios vilty, keleiviai pamatytų, kad čia verda darbas, kunkuliuoja gyvenimas. Pažalinį žmogų nustebintų entuziazmas. O jei atsirastų ir toks, kuris paklaustų, — „Ką jūs iš to turite, ką gaunate!“, — nuotaika trumpam būtų sudrumsta. Sklandytojai atsakytų: „Mes negauname to, ką jūs turite omenyje,

VASARA KAIP VIENA DIENA

bet mums dosniai atseikėjama to, apie ką jūs klausdami nepagalvojote“.

Retkarčiais panašių nesuipratimų atsitinka ir su tais, kurie jau buvo priimti į kolektyvą. Jei žmogus, atvažiavęs kluban, neranda savęs verto darbo, jei jam nedrąsu prisiliesti tepaluoto metalo, jis nepritaps kolektyve — pastypsos dieną, pasitrints kitą, tiek jį ir tematysi. Ir gerai, nes sklandymas — ne vien skriejimas padebesiais: reikia visa širdimi „sirgti“ už klubą, gyventi jo rūpesčiais ir nesilenkiant dirbti tokį darbą, koks reikalingas.

Inžinieriaus V. Utkino aviatechnikai V. Račiūnas, V. Ramelis, A. Mikalauskas, A. Dubauskas, R. Gleiznys — darbštūs, nagingi vyrukai, bet paruošti vasarai tokią gausybę sklandytuvų bei lėktuvų jiems vieniams būtų per daug sunku. Kad mokymo klasėse, gyvenamose patalpose ir aerodromą supančiame pušyne būtų jauku, prisireikia ir darbščių mofers rankų. Todėl talikų dienomis aerodrome pasisklinda apie šešiasdešimt sportininkų. Dauguma jų, kaip sakoma, — techninės inteligentijos atstovai bei studentai. Matant tuos žmones tepaluotus, apdulkėjusius, įnikusius darban „ne pagal specialybę“, sunku įsivaizduoti juos laboratorijose, kabinetuose ar auditorijose. Atrodo, kad jie čia gimę, užaugę ir niekad nebuvo iškėlę kojos iš pušyno. Kai Sigitas Levulis, montuodamas sklandytuvą, sukioja veržles, nepasakys, kad Miestų statybos projektavimo institute jis — projekto vyriausias inžinierius. Kada Algima Kryžanauskaitė žvelčia sklandytuvo sparną, nepagalvosi, kad ji neseniai grįžo iš Alžyro, kur metus dirbo kaip prancūzų kalbos specialistė. Kai klubo viršininkas Zenonas Brazauskas, per dieną nusibėgjęs, vakarop prisėda, ištisia aulinius įspirtas kojas, nubraukia atgalia ranka kaklą — koks jis viršininkas, sakytum — valstietis, kuriame niekada nesibaigia rūpesčiai. Taigi, ne vien skrydžiais žavi sklandymas. Čia ugdomas taurus kolektyviškumo asmuo — vienas net angaro neįstengsi atidaryti, juo labiau pakilti. Nors skrendi vienas, bet neša tave bendrų pastangų sparnai.

Kažin ar galime atsistiektinumo užgaida paašikinti tokį faktą, kad sklandytojai dažniausiai yra pažangūs studentai, geri darbuotojai. Algii Miklaševičiui, Edmundui Tunaičiui sklandymas nefrukdo sėkmingai studijuoti VISI vakariniame skyriuje. Vaikiniai dar randa laiko ir konstruoti deltasparnius bei kitokius skraidymo aparatus, kuriems net pavadinimą kol kas sunku surasti. O Bronius Šimkus, to paties instituto diplomantas ir klubo valytojas! Argi jis negalėtų pagalbėti apie patogesnę buitį, užuot išitus metus glaudęsis mediniame namuke tarp pušų! Kitas būtų seniai suraukęs nosį, nes ir darbas toks — klubo automobilai, kaip ir visi karštinčiai, reikalauja ypatingos priežiūros, kitaip — nė iš vietos. Bet Bronius žino, kad niekas taip greit neatbėgs jo vieton, be to, susigyventi su bendražygiais, o ir skraidymui, čia pat dirbant, vis dėlto daugiau laiko lieka.

Nuo klubo įkūrimo prabėgo keliolika metų. Per tą laiką, populiariau aviacijos sportą, čia nuveikta didžiulis darbas. Lengvosios pramonės ministerijos Vilniaus aviacijos techninis sporto klubas šiandien paruošia daug sklandytojų atskyrininkų. Beje, klubo vadovų už mašinkumą niekas neskuba glostyti. Pasitelkus rūščius instrukcijų paragrafus, mūsų rikiuotė tėtų apkarpyti iš abiejų galų. Bet vadovai ir patys kažkada buvo rikiuotėje, už tai ir nekyla ranka ką nors skriausti. O klubo bazė! Metams bėgant sensta pastatai, įrengimai, transportas jau nebeatitinka šių dienų masto. Entuziazmas bejėgis, kai reikia didesnių lėšų. Sklandytojų viltytys atnaujinti bazę siejasi su LTSR Aviacijos sporto federacijos ir kitų vadovaujančių organizacijų parama bei rūpesčiu.

Džiugina gausi sklandytuvų „šeima“. Lėktuvų parką papildė grakščios, ištalgingos „Vilgos“. Skraidymo bei šių naujųjų lėktuvų aptarnavimo „meną“ klubo personalas įsivaino dar prieš atidarant sportinį sezoną. Vasarai baigiantis „Vilgomis“ skraidė jau visi visuomeniniai lakūnai buksyruotojai J. Grinevičius, Vl. Smulskis, L. Vasauskas, R. Gleiznys, K. Zukovskis.

Viduvasarėje įnirtingai pū-

tę vėjai vis nutolindavo pirmamečių sklandytojų viltis pakilti į orą. Tačiau jaunimas susirinko atkaklus. Sulaukę savo eilės! Visi vienuolika pakilo ant pirmosios meistriskumo pakopos — išskrido savarankiškai. Vaikiniai dėkingi juos mokiusiems instruktoriams A. Arbačiauskui, J. Sukackui, A. Kilnai, klubo viršininkui Z. Brazauskui. Instruktoriai, savo ruožtu, irgi nesiskundžia auklėtiniais, kurie pasirodė besą darbštūs, nuovokūs jaunuoliai. Esama tarp jų ir nugalėtojų. Pirmamečių varžybose geriausiai sekėsi S. Stasiūnui.

TSRS sporto meistrų būrį papildė Alvydas Mikušauskas ir vyresnio brolio Algio pavyzdžiu pasekęs Viktoras Račiūnas. O štai jaunutė Audra Arbačiauskaitė drąsiai patraukė tėvelio pėdomis. Ji jau tapo pirmaatskyrininke. Anot grandies vado A. Kilnos, Audra skraido talentingai ir teikia gražių vilčių. Irena Smilgevičiūtė, rungtyniaudama respublikos antros lygos sklandymo varžybose, iškovojo teisę sekančiais metais startuoti pirmoje lygoje, o Rima Stašaitytė tarp stipriausių respublikos sklandytojų buvo antra.

Klubo sklandytojos yra nusipelnusios pačių geriausių žodžių ir gražiausių gėlių ne vien dėl to, kad jos, neskalbant kaunietės R. Garmutės, — respublikos moterų sklandymo elitas. Be jų mielo rūpesčio ir šiltų rankų klubas niekad nebūtų toks, koks yra. Mes neretai užmirštame nurašyti joms lauko ramunų, už tai jos pačios — A. Kryžanauskaitė, I. Smilgevičiūtė, M. Litvinko, R. Stašaitytė, E. Sasnauskaitė — tikros klubo gėlių puokštės. Tos merginos darbuojasi aerodrome kaip bitelės ir moka tyliai, kažkai nepastebimai, sukurti tai, ką galima pavadinti nebent jaukia namų šiluma.

...Vasara prabėgo kaip viena diena. Kartą, rugsėjo vidury, kai sportininkai nuiminėjo sklandytuvų sparnus žlemojimai, o vidurdienį prasimušę kamuoliniai debesys nejučiom patraukė sklandytojų žvilgsnius, Algis Valaitis tarė: „Vyrai, geriau nežiūrėkim į debesis, palaukim iki kitos vasaros.“ Tai tiesa. Teko laukti, kol sušildys žemę pavasario saulė, ir vėl pušyne klegės balsai, vėl susirinks būrin didėle graži šeima. Naujokai pirmąkart nedrąsiai apsižvalgys aerodrome, meistrai ruošis šturmuoti rekordus.

Edm. GANUSAUSKAS

Kai respublikos sklandymo rinktinė ruošėsi vykti į trisdešimt aštuntąjį šalies čempionatą, kai kas, galbūt, stebėjosi, kodėl nevyksta naujasis Tarybų Lietuvos čempionas vilnietis S. Smilgevičius, abejojo, ar galės Oriole sėkmingai pasirodyti tarptautinės klasės sporto meistras V. Šliumba, buvęs Lietuvos pirmenybėse... tikrai septynioliktas (iš dvidešimties dalyvių)! Tačiau pažįstantys šį 32 metų sklandytoją tikėjo jo sugebėjimais skraidymų trasose. Vytauto Šliumbos patirtis ir Vytauto Sabeckio, sidabrinio respublikos čempionato prizinininko, jaunatviškas veržlumas — geriausia „sąjunga“ respublikos komandos sėkmingam pasirodymui.

Be Vytautų, jaunesniojo ir vyresniojo, poros į rinktinės sudėtį buvo įtraukta „etatinė“ komandos dalyvė tarptautinės klasės sporto meistrė kaunietė R. Garmutė.

Liepos antroje pusėje 30 vyrų sklandytojų (iš jų keturi — be konkurencijos) šalies čempionate skraidė Oriole, o 13 moterų (dvi individualiai) — Vinicoje.

Senokai Tarybų Lietuvos sklandytojų žeiemoje buvo pergalių žventė. Prieš tryliką metų mūsiškiai Sumuose visus nustebino užimta pirmąja komandine vieta ir J. Jaruševičiaus iškovotu absoliučiaus TSRS čempiono medaliu. Ir mūsų sklandytojos buvo pora sykių šalies čempionėmis: St.

SKRIDIMAS Į TIKSLĄ

Sudeikytė — prieš aštuonolikus metus, o R. Garmutė — užpernai Kaune.

Respublikos rinktinės sklandytojai, pasimokę iš karčių pamokų Pabaltijo čempionate ir respublikos pirmosios lygos čempionate, startų Oriole išvakarėse paruošė paprastą ir teisingą planą: atskiruose pratimuose stengtis būti pirmame žetuke. Taigi, jau pirmajame pratime V. Šliumba ir V. Sabeckis skrisdami 160 km trikampio maršrutą, įsitikino užsibrėžto plano teisingumu. Pamokyti Lietuvos padangėje (o šiemet meteorologinės sąlygos

Oriole buvo panašios, kaip ir pas mus), stengėsi padangių keliuose laikytis drauge. Jie pirmame skridime nesusiviliojo triskartį šalies čempiono E. Rudensko spurtu — žemas buvo debesų „padas“. Pasirinkta taktika — skristi atsargiai — buvo teisinga: V. Šliumba finišavo trečias (994 taškai), o V. Sabeckis — ketvirtas (985). Nugalėjo šiame pratime vienas pirmenybių favoritų, pasaulio sklandymo XV čempionato dalyvis O. Pasečnikas (1000 taškų).

Pirmosios dienos nesėkmingas startas atvėsinio E. Ru-

densko azartą (turėjo tenkin-tis vieta tikrai trečio dešimtu-ko pradžioje). Šis žinomas sklandytojas antrame pratime buvo atsargesnis. Dešimt kilo-metrų trumpesniame trikampi-je jis pasiekė antrą dienos rezultatą. Ir vėl nugalėjo O. Pasečnikas, „uždirbęs“ maksimalią 1000 taškų sumą. O kaip sekėsi Lietuvos sklandyto-jams! Pagal burtus V. Šliumba startė atsidūrė voros priekyje, o V. Sabeckio sklandytuvą skridimui buvo pakeltas vienas paskutiniųjų. Tačiau padangė-je judviejų pora neiširo. V. Šliumba vėliau startuojančiam draugui suteikė informaciją apie termikus, galimus oro pasikeitimus, ir jo lūkuriauo skridimo trasoje. Tai padėjo V. Sabeckiu pasiekti finišą trečiam. V. Šliumba buvo vienuoliktas. Po dviejų dienų viskas vyko „pagal planą“: jaunesnysis Vytautas užėmė trečiąją vietą, o vyresnysis — ketvirtąją.

Pagrindinių varžovų — Rusijos Federacijos ir Maskvos komandų — sudėtyse startavo pajėgūs sklandytojai — L. Vaskovas ir L. Parchomcevas bei O. Pasečnikas ir J. Kuznecovas. Visi — tarptautinės klasės sporto meistrai. Po sėkmingų mūsiškių pirmųjų startų tapo aišku, kad tarp šių trijų ekipų ir vyks atkakli komandinė kova dėl pirmosios vietos.

Laukdami starto trečiajam pratimui (150 km skridimas trikampio maršrutu), V. Sabeck-

VAIKINAS NUO ŽEMAITIJOS KALVŲ

Kai jis buvo studentas ir mokslo metais būdavo labai striuka su laiku, ateidavo į aerodromą su knygomis ir paskaitų užrašais, susisieškodavo nuošalia vietelę ir nusikeldavo į studijų pasaulį. Kauno politechnikos instituto elektrotechnikos fakulteto dėstytojams mažai rūpėjo, kad esi sklandytojas, „be penkių minučių“ sporto meistras. Kartą jam pusiau juokais, pusiau rimtai pasakė: „Visą gyvenimą neskraidysi padebeslais“.

Inžinieriaus diplomą Vytautas gavo. Nelengvi buvo metai, kai jis gynė diplominį darbą. Jam ir naktys buvo per trumpos, ir dviejų rankų per maža. O tėvai, telšiškiai, domėjosi sūnaus mokslu ir sportu. Ypač po to, kai Vytautas,

žengęs pirmuosius žingsnius sklandyme, savarankiškai apskrido Telšius, ir kalmynai ėmė pagarbiai kalbėti apie jaunąjį Sabeckį.

Kai Vytautas pirmą kartą pasirodė Pociūnų aerodrome, Jono Žiburkaus aviacijos sporto klubo viršininkas A. Jonušas pasakė, kad jo, Sabeckio, vardas lyg ir girdėtas. Ir paklausė: „O kaip bus su mokslo kilti?“ Jau tąsyk jis parodė keltą knygų ir užrašų konspektus. „Mokysiuos“, — atsakė vaikas.

Kelionė į padanges prasidėjo po... stogu. Klubo instruktorė Gražina Jurelionienė mokė, kaip jis prisipažino po pirmojo užsiėmimo, „visko, ko ir neprisireikia skraidant“.

Aleksandras Jonušas, respublikos rekordininkas, nusipelnęs treneris, tarsi atspėjo pradedančio sklandytojo mintis:

— Teks skraidyti įvairiais sklandytuvais. O pats, atrodo, norėtum ir lėktuvu... Vaikine, Telšiuose tau tebuvo tik mažas pirmas žingsnis.

Vytautas Sabeckis nieko neatsakė. Būdamas iš prigimties mažai kalbus, klausydavosi, ką kalba vyresnieji.

...Kokie paslaptingi tie terminai... Vyrai žvilgčioja į dangų, akimis susiranda debesį ir šneka: „Žemė garuoja... Po pusvalandžio galima bus kilti“. Vienas kitas jau beieškąs Tado Koronkevičiaus, lakūno visuomenininko, kuris dažniausiai pakeliąs sklandytu-

vus ir „surenkąs“ nepasiekus aerodromo.

Puikios aerodromų vasaros. Nors jos ir greitai prabėga, tačiau vienu akimoku nupučia miesto dulkes, bematant nurausvina žmonių veidus. Dar saulei netekėjus, pakyla anks-tyvi paukščiai, kviesdami sklandytojus vėl pasirodyti padangių keliuose — kas šįkart aukščiau pakils!

Vytautas Sabeckis jau treči metai buvo Aleksandro Jonušo „globoje“, kai tokį giedrą vidurvasarį jis su der dvidešimčia kauniečių sklandytojų dalyvavo miesto pirmenybėse. Iš pradžių ne visiškai užtikrintai jautėsi „tas studentas“. Tačiau šių pirmųjų miesto varžybų dienomis Vytautas, „žemaitis nuo Telšių“, kaip jį va-

kis ir V. Šliumba, ištraukę burtus, stovėjo pirmųjų tarpe. Vyrų dairėsi į besiformuojančius debesėlius ir nusprendė kilti vėliau (šįame čempionate, lėktuvui pakėlus sklandytuvą, būtina buvo tuoj pat startuoti). Sprendimas buvo teisingas: V. Šliumba iškovojo mažąjį bronzos medalį (961,6 taško). Ketvirtas finišavo V. Sabeckis (953,2 taško), ir po trijų pratimų bendroje įskaitoje iškopė į pirmąją vietą. Trečioje vietoje įsitvirtino V. Šliumba. Iki tol pirmavęs O. Pasečnikas buvo priverstas tūpti aikštelėje, pritrūkęs aukščio už 20 km nuo aerodromo. Nesėkmė taisyklingo ir komandos lyderės Rusijos Federacijos sportininką L. Vaskovą. Jis už trečiąjį pratimą tegavo 857,2 taško.

Staigmena įvyko ketvirtajame pratime, kurio trikampis maršrutas buvo dvigubai ilgesnis už ankstesnius. Niekas neapskrido 300 km. Pirmoji vieta buvo pripažinta Latvijos sklandytojui M. Dimenui. Jis pakilo vienas pirmųjų. Vyt. Sabeckis buvo jį pavijęs, tačiau nelikėtai nukrypo pusantro kilometro į šalį, ir, pablogėjus orui, nebaigė nuotolio. Nusileido likus iki aerodromo 10 km. Vis tik V. Sabeckiui buvo pripažinta antroji vieta. V. Šliumba buvo šeštas.

Penktasis pratimas — skridimas 150 km trikampiu. Jeigu finišavęs Vyt. Sabeckis liko savo vietoje, nuo jį

TSRS sklandymo čempionato prizinininkai (iš kairės į dešinę): antros vietos laimėtojas J. Kuznecovas [Maskva], absoliutus čempionas kaunietis V. Sabeckis ir bronzos medalio laimėtojas L. Parchomcevas [RTFSR]

persekiojančio J. Kuznecovo taškų persvarą padidinęs maždaug iki 110, tai Vyt. Šliumba maršrute padarė taktinę klaidą, todėl nepasiekė antrojo posūkio punkto. Jis nukrito net į vienuoliktą vietą. O šį pratimą laimėjo O. Pasečnikas — 1000 taškų, iškovojęs trečią mažąjį aukso medalį.

Nugalėtojai turėjo paaiškėti priešpaskutiniame pratime — 300 kilometrų skridime trikampiu. Debesų „padas“ siekė 1000 metrų. Svarbu akylai sekti varžovus ir pasirinkti teisingą

taktiką. Planas buvo įgyvendintas: V. Sabeckis aerodrome finišavo penktas (944 taškai), o V. Šliumba — septintasis (936,2). Nugalėjo Rusijos Federacijos sklandytojas L. Vaskovas.

Paskutiniame pratime reikėjo 402 km nuotolyje apskristi tris posūkio punktus. Šiame pratime antrąją vietą užimančiam J. Kuznecovui V. Sabeckis galėjo pralaimėti pusvalandį, bet ne daugiau, norint tapti absoliučiu čempionu. Abu mūsų sklandytojai

aerodromo nepasiekė. Skridami abu kartu, stengėsi išnaudoti visus termikus. Bet pritrūko aukščio. Nenuskridę 7 km iki finišo, buvo priversti tūpti aikštelėje. Šiame ilgiausiam pratime nugalėjo čempionate be konkurencijos dalyvavęs E. Rudenskis (1000 taškų). Mūsų šalių skridimai įvertinti vienoda taškų suma — po 965,8 (antroji—trečioji vieta). Bet tai jau reiškė pergalę! Kaunietis Vytautas Sabeckis surinko 6751,6 taško ir pirmą kartą tapo absoliučiu Tarybų Sąjungos sklandymo čempionu. Didįjį sidabro medalį iškovojo maskvietis J. Kuznecovas (6576,7 taško), o bronzos — Rusijos Federacijos sklandytojas L. Parchomcevas (6525,4 tšk.).

Kiti pirmojo dešimtuko sklandytojai surinko taškų: 4. O. Pasečnikas [Maskva] — 6435,6, 5. L. Vaskovas [RTFSR] — 6386,5, 6. A. Kovalis [Centrinis sklandymo klubas — I] — 6052,8, 7. V. Šliumba — 6036,3, 8. E. Fedotovas [Kazachija] — 5978,1, 9. E. Rudenskis [be konkurencijos] — 5972,2, 10. J. Bogdanovas [Latvija] — 5779,4 taško.

Čempionate su sklandytuvu „Lietuva“ skraidė ir dar du mūsų respublikos sportininkai — vilnietis A. Beržinskas ir kaunietis R. Koronkevičius, tačiau jų rezultatai nebuvo skaičiuojami, o rekordų pagerinti nepavyko.

B. POLIUS,
B. JURĖNAS

dino draugai, nebuvo nei paskutinis, nei pirmas. Sugrįžęs į aerodromą, jis pastebėdavo kaskart vis labiau patenkinant trenerio Aleksandro Jonušo veidą, kuris farsai sakyte sakė: „Nenusivyliau tavim, vaikinė“. A. Jonušas pastebėjo, kad jo auklėtinis, būdamas atidus kiekvienam užsiėmimui, po eilinio starto aerodrome labai skrupulingai išnagrinėja savo skridimą. Kaip sako sklandytojai, daro korektūras. „Šitas jaunas žemaitis toli eis“, — pagalvodavo.

Sportininko gyvenime labai svarbu trenerio nuojauta. Ir Aleksandras Jonušas, kuriam Vytauto Sabeckio skrydžiai primindavo jį paties sportinę jaunystę, neapsiriko. Netrukus vaikas įvykdė sporto meistro normą. Dvidešimt dviejų metų amžiaus būti sporto meistru — garbinga, bet tai ir toli šaukiantis įpareigojimas.

Jaunojo sklandytojo biografoje įvykiai sekė vienas kitą.

Tiesiog buvo priblokšti senieji sklandytojai. Praėjusiais metais Vytautas Sabeckis, vos iškopęs į pirmąją lygą, pirmą kartą tapo Tarybų Lietuvos čempionu.

Skraidyti ir skraidyti — kuo dažniau. Tik taip patyrimas ateis — šito sportininką išmoko treneris. Retas kuris respublikos sklandytojas gali pasigirti, kad, turėdamas septynerių metų skraidymo stažą, ore jau praleido beveik 900 valandų. Ir skraidė Vytautas įvairiais sklandytuvais: „Kobra“ ir „Blaniku“, ASW-15 ir BK-7 „Lietuva“, „Nimbus-2“ bei lėktuvais „Vilga“, „JAK-12“. Jo rankos bet kokiame aukštyje tvirtai „jaučia“ lėktuvą ar sklandytuvą.

Sportinių pergalių kelyje V. Sabeckis visada jautė klubo vyresniojo draugo, tarptautinės klasės sporto meistro Vytauto Šliumbos patį. Jei per varžybas kyla pastarojo „Kobra“, įkandinė seka V. Sabeckio

sklandytuvus. Arba atvirkščiai.

Po šių metų respublikos čempionato praėjo keletas dienų, ir sklandytojų „kuluaruose“ plačiai sužinėjo apie „Vytautų tandemą“. Ir ne be pagrindo: abu Vytautai — Sabeckis ir Šliumba — atstovausią Tarybų Lietuvai įvyksiančiose Oriole šalies sklandymo pirmenybėse. Treneriai žinojo, kaip prityrę sklandytojai padangėje jaučia vienas kitą, kad jaunystė ir patyrimas — neatskiriami.

...Oriolo aerodrome skambėjo mūsų respublikos himnas. Ant nugalėtojų garbės pakylės aukščiausio laiptelio įspodamasis stovėjo V. Sabeckis. Netoliese stovinčių sklandytojų tarpe žvilgsniu surado Vytautą Šliumbą. Vyrų suprato vienas kitą. Galbūt jie prisiminė paskutinį skridimą apniukusią liepos dieną. V. Šliumba startavo anksčiau, tačiau jis nesivijo horizonto, o sukinėjosi virš Oriolo laukų,

laukdamas pakylant V. Sabeckio. Paskui — kartu į maršrutą. Vytautas jaunesnysis šiek tiek vėliau baigė varžybas. Tai buvo auksinis finišas! Dvidešimt penkerių metų sklandytojas, Kauno J. Žiburkaus aviacijos sporto klubo lakūnas instruktorius Vytautas Sabeckis pirmą kartą iškovojo Tarybų Sąjungos absoliutaus čempiono vardą!

Atkaklaus darbo, treniruotė ir pergalių keliai, prasidėję Žemaitijos sostinėje Telšiuose, aistringą aviacijos sporto entuziastą Vytautą Sabeckį nuvedė į Kauną, o iš čia — į daugelio Europos šalių ir Tarybų Sąjungos aeroklubų sportinius aerodromus. TSRS sklandymo rinktinės narys sporto meistras Vytautas Sabeckis Oriole pasiekė vieną aukščiausių sportinio meistriškumo aukštumų. Vaikystės svajonei — „būsiu geru sklandytoju“ — buvo lemta čia išsipildyti.

B. NARUŠIS

48 PAROS

KOSMINĖJE ORBITOJE APLINK ŽEMĘ

V. Zolobovas

B. Volynovas

Sutinkamai su kosminės erdvės aplink Žemę tyrimų programa 1976 m. liepos 6 d. 15 val. 9 min. Maskvos laiku Tarybų Sąjungoje buvo paleistas kosminis laivas „Sojuz-21“, kurį pilotavo įgula — laivo vadas Tarybų Sąjungos Didvyris, TSRS lakūnas kosmonautas pulkininkas Borisas Volynovas ir bordininkas inžinierius Vitalijus Zolobovas.

1976 metų liepos 7 d. 16 val. 40 minučių Maskvos laiku transporto laivas „Sojuz-21“ susijungė su stotimi „Saliut-5“. Kosmonautams B. Volynovui ir V. Zolobovui perėjus į stoties patalpas, orbitoje aplink Žemę ėmė funkcionuoti pilotuojama mokslinė stotis „Saliut-5“.

Laivo „Sojuz-21“ skridimo programa numatė vykdyti bendrus eksperimentus su orbitine moksline stotimi „Saliut-5“, paleista į orbitą aplink Žemę 1976 m. birželio 22 d.

1976 metų rugpiūčio 24 d. 21 valandą 33 minutės Maskvos laiku, atlikę 48 paras trukusią tyrimų pilotuojamoje mokslinėje stotyje „Saliut-5“ programą, kosmonautai draugai Borisas Volynovas ir Vitalijus Zolobovas grįžo į Žemę. Transporto laivo „Sojuz-21“ nuleidžiamasis aparatas nusileido numatyjame Tarybų Sąjungos teritorijos rajone už 200 kilometrų į pietvakarius nuo Kokčetavo miesto.

Ilgą kosminio skridimo metu iš orbitinės mokslinės stoties „Saliut-5“ gauta plati ir vertinga mokslinė informacija apie Žemės ir Saulės at-

mosferos fizines charakteristikas. Daug dėmesio buvo skiriama Žemės paviršiaus tyrimams įvairių mokslo ir liaudies ūkio šakų interesais. Kompleksiškai buvo fotografuojami platūs Tarybų Sąjungos teritorijos rajonai.

Atskirą skridimo programos dalį sudarė įvairių fizinių procesų eigos tyrimas ir technologinių operacijų vykdymas nesvarumo sąlygomis. Skridimo metu sėkmingai buvo išmėgintos naujos kosminių laivų ir orbitinių stočių sistemos ir prietaisai. Kompleksiškai buvo tiriama, kaip žmogaus organizmas reaguoja į ilgą kosminio skridimo veiksmus.

Stotis „Saliut-5“ tęsia valdomą skridimą automatinio režimu. Visos stoties sistemos veikia normaliai.

Tarybų Sąjungos Didvyris TSRS lakūnas kosmonautas Borisas VOLYNOVAS gimė 1934 metais Irkutske. Baigęs Volgogrado karo aviacijos mokyklą, tarnavo Tarybinės Armijos aviacijos dalyse. Į kosmonautų būrį B. Volynovas priimtas 1960 metais. Ne kartą buvo kosminių laivų vadų dubleris.

1968 metais jis, nepertraukdamas darbo kosmonautų rengimo centre, sėkmingai baigė N. Zukovskio karo aviacijos inžinierių akademiją.

Pirmą kartą Borisas Volynovas skriejo kosmose 1969 metų sausio mėnesį, būdamas laivo „Sojuz-5“ vadas.

B. Volynovas — Tarybų Sąjungos Komunistų partijos narys nuo 1958 metų.

Kosmonauto žmona Tamar — inžinierė. Volynovų sū-

nus — 18-metis Andrejus — Maskvos Transporto inžinierių instituto studentas. Duktė — 11-metė Tatjana — moksleivė.

Vitalijus ZOLOBOVAS gimė 1937 metais Chersono srityje Zburjevkos kaime.

Baigęs Azerbaidžano Naftos ir chemijos institutą, 1959 metais tapo Tarybinės Armijos karininku. Dirbo inžinieriumi bandytoju įvairiose kariuomenės dalyse.

Į kosmonautų būrį Vitalijus Zolobovas buvo priimtas 1963 metų sausio mėnesį. Išėjo visą pasiruošimo kosminiams skridimams kursą, buvo orbitinės mokslinės stoties „Saliut-3“ bordininkiaus dubleriu.

V. Zolobovas — Tarybų Sąjungos Komunistų partijos narys nuo 1966 metų. 1974 metais, nepertraukdamas darbo kosmonautų rengimo centre, jis sėkmingai baigė V. Lenino karinę politinę akademiją.

Kosmonauto žmona Lilija — inžinierė. Zolobovų duktė — 14-metė Jelena — moksleivė.

TSRS Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo įsaku už sėkmingą ilgą skridimą orbitinėje stotyje „Saliut-5“ ir transporto laive „Sojuz-21“, ir parodytą drąsą bei didvyriškumą Tarybų Sąjungos Didvyris. TSRS lakūnas kosmonautas Borisas Volynovas apdovanotas Lenino ordinu ir antruoju „Aukso žvaigždės“ medaliu. Vitalijui Zolobovui suteiktas Tarybų Sąjungos Didvyrio vardas, įteikiant Lenino ordiną ir „Aukso žvaigždės“ medalį, o taip pat suteiktas „TSRS lakūno kosmonauto“ vardas.

STOTIES „LUNA-24“ KOSMINIS REISAS

Tarybinis mokslas ir technika pasiekė naują laimėjimą, tiriant Mėnulį. Visiškai įvykdyta automatinės stoties „Luna-24“ skridimo programa.

1976 metų rugpiūčio 22 d. automatinės stoties „Luna-24“ grįžtamasis aparatas nusileido numatyjame Tarybų Sąjungos teritorijos rajone. Į Žemę atgabenti Mėnulio grunto pavyzdžiai, paimti maždaug iš dviejų metrų gylio.

Kosminis eksperimentas vyko keliais etapais.

Startavusi į Mėnulį 1976 metų rugpiūčio 9 d., stotis „Luna-24“ buvo išvesta į apskritiminę selenocentrinę orbitą. Po to, siekiant užtikrinti nusileidimą apskaičiuotame Mėnulio rajone, stotis buvo perversa į elipsinę orbitą.

Rugpiūčio 18 d. 9 valandą 36 minutės Maskvos laiku automatinė stotis „Luna-24“ minkštai nusileido ant Mėnulio Krizių jūros pietryčių rajone.

Kai stotis nusileido, pagal nurodymą iš Žemės prietaisais gruntui paimti pragręžė Mėnulio gruntą maždaug iki dviejų metrų gylio. Mėnulio grunto pavyzdžiai buvo sudėti į hermetišką grįžtamojo aparato konteinerį.

Rugpiūčio 19 d. 8 valandą 25 minutės Maskvos laiku kosminė raketa „Mėnulis—Žemė“ startavo iš Mėnulio, panaudodama kaip starto platformą stoties nuleidžiamąją pakopą.

Rugpiūčio 22 d. stoties „Luna-24“ kosminė raketa antruoju kosminiu greičiu priartėjo prie Žemės. Numatytu laiku atsiskyrė grįžtamasis aparatas.

Aerodinaminio stabdymo ruožo pabaigoje 15 kilometrų aukštyje pradėjo veikti paraišytą sistemą. 20 valandą 55 minutes Maskvos laiku automatinės stoties „Luna-24“ grįžtamasis aparatas nusileido numatyjame rajone už 200 kilometrų į pietryčius nuo Surguto miesto.

Mėnulio grunto pavyzdžiai, kuriuos atgabeno stotis „Luna-24“ kosminė raketa, perduoti tirti TSRS Mokslų akademijai.

KOMANDINIS PRIZAS—TARYBŲ LIETUVOS RINKTINEI

Kupini didelio noro skristi, Pabaltijo stipriausieji sklandytojai savo VIII čempionatą „remet“ rinkosi į Panevėžio ATSK aerodromą. Pirmieji padangėje birželio 11-ąją pasirodė Latvijos sklandytojai, kadangi Pabaltijo sklandymo pirmenybės turėjo vykti 12—25 dienomis. Visi nekantraudami laukė atskrendant Estijos ir Lietuvos komandų. Ore stovėjo debesų „pilys“, tarsi laukdamos pakylant varžybų dalyvių.

Prienų Eksperimentinės sportinės aviacijos gamyklos vadovybei ir SDAALR Lietuvos Centro komiteto aviacijos skyriui prašant, varžybų atidarymas buvo perkeltas į birželio 15 d., nes užsitęsė sklandytuvo „Lietuva“ remontas (pagal paraišką mūsų respublikos komanda turėjo skristi kaip tik šiais sklandytuvais). Čia, kaip vėliau pasirodė, buvo padaryta klaida: per pirmenybes teatlikti tiksliai trys pratimai, nes nuo birželio 15-osios prasidėjo labai blogi orai, ir gerą savaitę padangė neišsigaudojo. Teisėjų kolegija, nusprendusi atidėti čempionato atidarymą vėlesnėms dienoms, visomis išgalėmis siekė, kad Lietuvos TSR komandos nariai skristų sklandytuvais „Lietuva“. Pagaliau birželio 14-ąją mūsiškiai atskrido šiais sklandytuvais. Ogi sekančią dieną atėjo iš Prienų telegrama, pranešanti, kad sklandytuvai „Lietuva“ turi būti grąžinti į gamyklą. Telegramos ir telefono skambučiai iš Prienų vijo vienas kitą iki birželio 21-osios. Turinys visų vieno-

das — atgal siųskite sklandytuvus, esą, Panevėžyje, skraidant „Lietuva“, nėra kam duoti „metodinių nurodymų“. Žodžiu, sklandytuvai „Lietuva“ nedarė. Mūsų respublikos komandos nariai skraidė „Kobromis“.

Išsprendus ginčus, varžybų organizatorių vargai nesibaigė. Vėl prasidėjo ginčai dėl Lietuvos TSR komandos dalyvių skaičiaus. Bet ir šis „klaušimas“ buvo išspręstas.

Pagaliam, praėjus nepalankioms meteorologinėms sąlygoms, varžybų vyriausiasis teisėjas A. Svetikas birželio 23 d. paskelbė, jog įvyksias pirmas pratimas — skridimas vyrams trikampiu maršrutu 154 km — Panevėžys — Linkuva — Gudžiūnai — Panevėžys, moterims — 102 km — Panevėžys — Rozalimas — Krekenava — Panevėžys. Po dviejų valandų virš finišo linijos praskrido latvio J. Ziros valdomas sklandytuvas A-15, o dar po 12 min. — latvio J. Dravinio „Kobra“. Nepasiekęs finišo linijos, tūpė trečią vietą užėmęs Panevėžio ATSK komandos dalyvis V. Liniauskas, nuskrیدęs 124 km. Šiame pratime finišavo tiksliai Latvijos TSR atstovai. Kadangi daugelis dalyvių praskrido daugiau kaip šimtą kilometrų, pratimas buvo užskaitytas. Lietuvos TSR komandos atstovai V. Sabeckis ir V. Šliumba nuskrیدo po 122 km. Iš moterų nė viena nefinišavo. Toliausiai nuskrیدo Estijos TSR atstovė A. Charak — 58 km, R. Garmutė — 45 km ir latvė V. Supe — 37 km.

Sekančią varžybų dieną visi dalyviai vėl buvo ore. Antras pratimas: vyrams — skridimas trikampiu maršrutu — 206 km — Panevėžys — Bauskė — Gudžiūnai — Panevėžys, moterims — 154 km — Panevėžys — Linkuva — Gudžiūnai — Panevėžys. Vyrų tarpe pirmąją ir antrąją vietą pasidalino Lietuvos TSR komandos atstovai V. Sabeckis ir V. Šliumba, nuskrیدę 206 km per 3 val. 20 min. Trečias buvo individualiai startavęs panevėžietis S. Matulevičius su sklandytuvu A-15, kuris nuskrیدo 206 km per 3 val. 40 min. Moterų tarpe pirmavo panevėžietė A. Buitkienė, nuskrیدusi 154 km trikampio maršrutą vidutiniu greičiu 45,697

km/val. Antrąją vietą užėmė Lietuvos TSR rinktinės atstovė R. Garmutė, parodžiusi vidutinį greitį 41,025 km/val, trečiąją vietą — latvė V. Supe, nuskrیدusi 123 km.

Orai po to vėl pablogėjo. Teisėjų kolegija birželio mėn. 25 d. paskelbė sekančius pratimus: vyrams — 172 km skridimą per eilę punktų, moterims — 100 km trikampį. Niekam tą dieną nepavyko pasiekti finišo. Toliausiai nuskrیدo Lietuvos komandos nariai V. Šliumba ir V. Sabeckis — po 101,5 km, trečias ir ketvirtas buvo latvis J. Zira ir panevėžietis L. Ramanauskas, nuskrیدę po 84 km. Iš moterų toliausiai nuskrیدo R. Garmutė — 58 km, antra — estė A. Charak — 35 km ir trečioji — panevėžietė A. Buitkienė — 34 km.

Pagal frijų pratimų rezultatus šių metų Pabaltijo sklandymo čempionais tapo V. Sabeckis [2016,185 taško]. Antruoju buvo V. Šliumba — 2014,685 tšk., o trečią vietą užėmė latvis J. Zira — 2012,133 tšk. Moterų absoliučios čempionės vardą iškovojo panevėžietė A. Buitkienė — 1058 taškai. Antrąją vietą užėmė kaunietė R. Garmutė — 1025 tšk., trečioji — latvė V. Supe — 550,750 taško.

Komandinį prizą iškovojo Lietuvos TSR rinktinė, surinkusi 5010,87 taško. Pažymėtinas Panevėžio ATSK ekipos laimėjimas, kuri varžybose aplenkė Latvijos bei Estijos komandas ir užėmė antrąją vietą. Trečioji vieta atiteko Latvijos rinktinei.

A. VIRBICKAS

Pabaltijo sklandymo čempionė panevėžietė A. Buitkienė

PASITENKINTA „AUKSO VIDURIU“

Rugsėjo 12—18 dienomis Belgorode vyko dešimtosios sąjunginės SDAALR parašiutininkų pirmenybės. Išbandyti jėgas čia atvyko visų respublikų stipriausieji draugijos parašiutininkai — iš viso 143 sportininkai. Tarybų Lietuvos SDAALR komandai atstovavo A. Grudzys, J. Brunzienė, G. Varnagiris, D. Penkovienė, R. Maciulevičius, B. Paulauskaitė ir S. Civilis.

Varžybų programoje buvo keturi pratimai. Pirmas pratimas — kompleksinis: sportininkai turėjo nusileisti su parašiuotu ratą, nubėgti 800 m distanciją,

tiksliai numesti granatą ir teisingai sudėti parašiuotą. Šiame pratime nė viena komanda nepasisekė išvengti baudos taškų, o rezultatai buvo imami tik bendron įskaiton.

Antras pratimas — akrobatiniai šuoliai. Figūrų kompleksą švariausiai ir greičiausiai atliko Baltarusijos atstovas V. Lukomskis ir Rusijos Federacijos sportininkė J. Amplejeva. Iš mūsiškių geriausiai pasirodė G. Varnagiris turėjo tūkintis vieta antrame dešimtu ke.

Trečią varžybų dieną buvo du pratimai: pavieniai ir grupiniai šuoliai iš 1000 m aukščio nusileidimo fikslumui.

Nors pūtė stiprus vėjas ir rungtyniauti buvo labai sunku, pavieniuose šuoliuose buvo pasiekta neblogų rezultatų. Nugalėjo Baltarusijos sportininkas V. Lukomskis. Jis šokinėjo su amerikiečių gamybos parašiuotu „Strato-Star“, kurio kokybė geresnė už UT-15. Iš moterų nugalėtoja tapo maskvietė N. Eglit. Mūsų respublikos atstovas G. Varnagiris užėmė devintą vietą, atsilikęs nuo nugalėtojo keliais centimetrais. Lietuvos vyrų komanda šiame pratime užėmė trečią vietą. Po trijų pratimų Lietuva buvo šeštoje vietoje.

Nepalankios oro sąlygos trukdė sportininkams grupiniuose šuoliuose. Daugeliui

pajėgių komandų šio pratimo rezultatai sutrukdė užimti pirmąsias vietas. Taip atsitiko su viena stipriausią šalyje Ukrainos komanda. Nugalėtojais šiame pratime tapo Azerbaidžano parašiutininkai.

Susumavus visų pratimų rezultatus paaiškėjo, kad absoliutaus čempiono vardą iškovojo V. Lukomskis ir J. Amplejeva. Komandomis nugalėjo Maskvos rinktinė. Iš 20 dalyvavusių komandų, mūsų respublikos SDAALR parašiutininkai bendroje įskaitoje užėmė aštuntą vietą. Geriausiai iš mūsiškių startavęs kaunietis G. Varnagiris užėmė vietą pirmame dešimtu ke [9 vieta].

S. CIVILIS,
TSRS sporto meistras

IŠ PASAULIO ČEMPIONATO SUGRIŽUS

Fotoreporterų dėmesio centre — sklandytuvus „Lietuva“

TSRS sklandytojų rinktinė paskutinį treniruočių ir pasiruošimo pasaulio sklandymo XV čempionatui etapą turėjo Estijoje. Kadangi čempionatas buvo numatytas Suomijoje, atrodė, kad meteorologinės sąlygos čia turėtų būti panašios.

Pirmą kartą tokiose atsakingose varžybose dalyvauti buvo patikėta lietuviškos konstrukcijos plastmasiniam sklandytuvui BK-7A „Lietuva“. Besiruošiant Viru miestelyje, pastoviai dirbo grupė specialistų iš Prienų Eksperimentinės sportinės aviacijos gamyklos.

TSRS rinktinės sklandytojai startavo tik atviroje sklandytuvų klasėje, nors kiekviena šalis [FAI narė] turėjo teisę deleguoti keturis pilotus: po pora atviroje ir standartinėje klasėse. Skristi buvo patikėta žinomiems mūsų šalyje pilotams — tarptautinės klasės sporto meistrams kijeviečiui Eugenijui Rudenskiui su sklandytuvu „Nimbus-2“ ir

maskviečiui Olegui Pasečnikui su BK-7A „Lietuva“.

Ekipažą sudarė 3 žmonės: pilotas ir du padėjėjai. Pilotui skrendant maršrutu, padėjėjai lydėjo jį su automašina ir specialia priekaba sklandytuvui vežti, pastoviai palaikydami tarpusavyje radijo ryšį.

Visos komandos į varžybų vietą susirinko birželio 5 d. Pagal sklandymo čempionatų rengimo tradiciją prieš oficialias varžybas buvo skiriama viena treniruočių savaitė.

Aerodromas — iš visų pusių apsuptas miško. Prie aerodromo glaudėsi trys atskiri ežeriukai. Į vieną iš jų tępdavo lėktuvai [nedideli] su plūdėmis. Pastoviai veikė trys suomiškos pirtys. Sklandytuvai buvo laikomi atviroje aikštelėje. Naujai pastatytame angare buvo įrengta 350 vietų valgykla-restoranas ir patalpa instruktažams [briefingams]. Senas, mažesnis angaras buvo skirtas techniniam sklandytuvų aptarnavimui.

Sekančią dieną po atvyki-

TSRS delegacija čempionato atidarymo parade. Pirmas iš dešinės — A. Jonušas

Su „Lietuva“ skridęs O. Pasečnikas prieš startą

Sklandytuvai išrikiuoti starte. Sportininkams yra apie ką pasižvelgti...

mo prasidėjo treniruočių skraidymai.

Prie mūsų sklandytuvų būriavosi daug žmonių. Visus domino BK-7A „Lietuva“ — čempionato naujiena. Apie šį sklandytuvą užsienio spaudoje buvo nedaug informacijos, todėl visi norėjo susipažinti akivaizdžiai.

Čempionate dalyvavo 26 šalių atstovai. Atviroje klasėje startavo 39 pilotai. Daugiausia su sklandytuvais „Nimbus-2“ — 21 pilotas. Standartinėje klasėje rungtniavo 46 pilotai, iš kurių 12 su suomių konstrukcijos sklandytuvu PIK-20B.

Naujų konstrukcijų sklandytuvų buvo nedaug. Be mūsų „Lietuvos“, specialiai čempionatui sklandytuvą „Jantar-2“ pagamino lenkai.

Treniruočių skraidymai vyko kasdien iki birželio 13 d., čempionato atidarymo. Oras visą laiką buvo palankus ir distancijos buvo skiriamos didelės — po 250—500 km. Treniruočių dienomis mūsų

pilotai nuskrido per 2000 km.

Dauguma pilotų rodė didelius greičius [110—120 km/val] 400—500 km maršrutuose. Mūsų šalis kiek atsilikdavo. E. Rudenskis birželio 10 d., skrisdamas 446 km maršrutą, pasiekė 112 km/val. greitį, o O. Pasečnikas — 108 km/val, užimdami atitinkamai 4 ir 6 vietas.

Birželio 13 d., sekmadienį, įvyko oficialus varžybų atidarymas. Pakeliamos FAI ir Suomijos vėliavos. Trumpos kalbos. Po to vyko aviacijos šventė, kurioje savo meistriškumą demonstravo visų aviacijos sporto šakų atstovai, o taip pat karinė aviacija.

Birželio 14 ir 15 dienomis dėl blogų orų skraidymų nebuvo. Ritosi žemi šalto fronto debesys, lijo. Birželio 16 d. oras vėl buvo prastas, bet organizatoriai nusprendė skirti pratimą. Laisvai klasei skiriamas 199,5 km trikampis. Kelti sklandytuvus į orą pradėjo 13,30 val. Viršutinis debesų sluoksnis siekė 10 ba-

Rayskala čempionato dienomis

H. ŠABLEVIČIAUS nuotr.

Zurnalo „Aviation“ viršelyje — sklandytuvas „Lietuva“

ly. Po juo išdraikyti kamuoliniai debesys slinko 1200 m aukštyje. Vietomis lijo. Iš 39 pilotų finišuoti pavyko tik 5. Jų tarpe abiemis Lenkijos pilotams. E. Rudenskis tūpė antrame posūkio punkte, O. Pasečnikas nuskrido 40 km. toliau. Tačiau išryškinus kino juostas, paaiškėjo, kad O. Pasečnikas neteisingai nufotografavo antrą posūkio punktą. Jam užskaitė atstumą tik iki pirmo posūkio punkto. Iš 11 vietos teko nukristi į 32. E. Rudenskis, nuskridęs 103 km, užėmė 13 vietą. Nugalėjo šiame pratime 36 m. amžiaus olandas P. Kvilas, išvystęs 64,2 km/val greitį (skrido su sklandytuvu „Nimbus-2“).

Birželio 17 d. oras vėl buvo prastas. Tik 13 val. ištirpo viršutinis debesų sluoksnis. Laisvos klasės sklandytuvais buvo skriejama į tikslą ir atgal — 181 km. Mūsų pilotai startavo vieni iš paskutinių. Po pirmo pratimo nesėkmės abu skrido poroje.

Mes su automašina ir priekaba stovėjome Forsoje ir stebėjome praskrendančius sklandytuvus. Radijo ryšys buvo geras. Perduodam informaciją. Girdime, kada fotografuoja kontrolinį posūkio punktą ir skubame atgal į Rayskalos aerodromą sutikti finišuojančių.

Finišas įspūdingas — per ežerą. Lenkų komandos atstovai pučia guminę valtį, kadangi J. Ziobra perduoda per radiją, kad, tur būt, tūps į ežerą. Bet Ziobra šaunuolis. Ratukas žemę palietė už 15 m nuo kranto.

Mūsų pilotai persistengė. Finišavo 150 m aukštyje. Sklandytuvas „Lietuva“ praejo dar tokius bandymus: greitis finišo buvo užfiksuotas 280 km/val, nors pagal instrukciją maksimalus greitis leidžiamas tik 210 km/val. Nugalėjo anglų pilotas G. Li. Jam tik 30 metų. Palyginus su kitais pilotais — jaunas. Jo sklandytuvas ASW-17 išvystė 97,1 km/val greitį. E.

Rudenskis užėmė penktą vietą — 94,1 km/val, O. Pasečnikas buvo šeštas — 93,5 km/val. Finišavo visi laisvos klasės pilotai. Retas atvejis!

Šis skridimas mūsų pilotams buvo pats sėkmingiausias. Vėl pagyvėjo susidomėjimas sklandytuvu „Lietuva“.

Sportininkai standartinės klasės sklandytuvais skrido irgi ten ir atgal 153 km. Iš 46 pilotų finišavo 44. Nugalėjo australas I. Reneris su sklandytuvu PIK-20B. Įdomu, kad pirmas šešias vietas užėmė pilotai, skridę su sklandytuvais PIK-20B.

Birželio 18 d. Vėl blogas oras. Priešskridiminių instruktažas atidedamas tris kartus. 13 val. pranešė, kad skraidymų nebus. Sekančią dieną — tas pat.

Birželio 20 d. Duodama įdomi užduotis — skridimas per posūkio punktus, kas toliau nuskris (iš viso 12 posūkio punktų). Skrisk kur nori. Bet atskridęs į punktą, turi jį nufotografuoti ir skristi į se-

kantį pasirinktą punktą. Pratimas įdomus. Tik oras visai neokas, lyja. Starto laikas atidedamas keturis kartus ir galiausiai pranešama, kad skridimų nebus.

Birželio 22 d. Oras vėl blogas. Įdomu, kad čempionato organizatoriai buvo padarę paskutinių 25 metų meteorologinės situacijos analizę ir parinko patį tinkamiausią laikotarpį. Bet gamta šiais metais nepripažino jokios meteorostatistikos.

Vis tik vėl skiriamas tas pats pratimas — nuotolio skridimas per 12 posūkių punktų, kas toliau nuskris. Kelti sklandytuvus pradėjo 13 val. Starto linijos nėra. Atsikabinai nuo buksyruojančio lėktuvo, ir skris. Debesų „padas“ — 800 m. Matėme, kad vietomis lyja. O. Pasečnikas ir E. Rudenskis sutarė, kad skris poroje. Bet matomumas buvo blogas, ir pora greit iširo. Olegas pateko į liūtį, nesugebėjo iš jo pabėgti ir, nuskridęs 36 km, turėjo tūpti į aikštelę. E. Rudenskis ištrūko iš lietaus, bet, nuskridęs apie 100 km, papuolė į audrą, ir skridimas baigėsi. Skubam su mašina pas jį. Griaudžia, lyja kaip iš kibiro. Sklandytuvai tūpė baloje. Kol išmontavome, pakrovėme jį į priekabą, kiauurai peršlapome ir išsiurvinome iki ausų.

Tam, kad pratimas būtų užskaitytas, reikėjo, kad 10 pilotų nuskristų daugiau kaip 100 km. Dvylika pilotų, kaip ir mūsų Olegas, nenuskrido šių įskaitinių 100 km. Nugalėjo anglas B. Fičetas, nuskridęs 408 km! Tokiom oro sąlygom — neįtikėtina daug. Beje, anglai pastoviai rodė gerus rezultatus. Ir dėkingi jie savo meteorologui, kuris duodavo tikslią prognozę. Ir šį kartą jų profesorius patarė skristi kuo toliau į šiaurę. O mūsų šiek tiek į daugumą kitų skrido į rytus.

Po keturių pratimų laisvoje klasėje pirmavo anglai B. Fičetas ir G. Li. E. Rudenskis — 10, O. Pasečnikas — 23.

Birželio 23-ąją pagaliau išaušo tikra suomiška sklandytojų diena. Kaip per treniruotes. Plokšti kamuoliniai debesys, „padas“ iš ryto — apie 1600 m. Laisvos klasės sklandytuvais sportininkai skrido 520 km trikampį, standartinės klasės — nuotolis per eilę posūkio punktų.

Startui prasidėjus (12,15 val.), visi skubėjo startuoti. Debesų „padas“ jau siekė 1800 m, kėlimas — 3—4 m/sek. Mūsų šiek tiek ramiai, be ypatingų emocijų. Atrodė — viskas gerai. Tačiau emocijos atsirado po finišo, kada paaiškėjo, kad E. Rudenskis užėmė tik 23 vietą, o O. Pasečnikas — dar blogesnę. Nemoka mūsų pilotai skristi dideliais greičiais! O greičiai šiose varžybose buvo pasiekiami dideli: perėjimuose nuo termiko iki termiko — 170—200 km/val. E. Rudenskis kalbėjo, kad klaidų maršrute nedarė, bet tokiais greičiais nemoka skristi. „Lietuva“ prie didesnių greičių atsilieka. Finišavo visi 38 dalyviai. Vėl nugalėjo anglas G. Li su sklandytuvu ASW-17. Greitis — 112,0 km/val. E. Rudenskis — 23 vieta (98,3 km/val), O. Pasečnikas — 33 vieta (90,2 km/val).

Standartinėje klasėje nugalėjo anglas G. Burtonas su sklandytuvu PIK-20B, nuskridęs 731 km. Daugiau kaip 700 km nuskrido aštuoni pilotai.

Birželio 24 d. — ilgiausia metų diena. Oras atrodė gražus, tačiau meteorologai davė netikslią prognozę. Skristi laisvos klasės sklandytuvais skiriamas 481 km trikampis, standartinės klasės — 393 km. trikampis. Oras greit pradėjo blogėti. Kamuoliniai debesys pradėjo blėsti. Daugelis iš karto startavo. Mūsų šiek tiek gudravo. Išleido visus į priekį, kad juos panaudotų kaip „žiburius“. Tačiau tie „žiburiai“ greit ištripo horizonte. Startuoti aiškiai pavėluota! E. Rudenskiui greit pri-

siėjo tūpti aikštelėje, tūnus skridus 107 km. Iš 38 startavusių jis užėmė paskutinę vietą. O. Pasečnikas nuskrido 342 km ir užėmė 35 vietą. Tiesa, distancijos baigti nepavyko niekam. Toliausiai su sklandytuvu „Nimbus-2“ nuskrido 31 metų austras M. Jinksas — 459 km. Per 400 km nuskrido 12 pilotų, tame tarpe abu lenkai. O. Pasečnikas, tūpdamas į aikštelę, palaužė sklandytuvą ir toliau varžybose nebedalyvavo. E. Rudenskis iš 14 vietos bendroje įskaitoje nusirito į 35.

Birželio 25 d. sportininkai laisvos klasės sklandytuvais skrido 349 km trikampį. Kamuolinių debesų 2—3 balai, „padas“ — 1200 m, matomumas — ribotas. Sklandytojai iškart startavo vienas po kito, nieko nelaukdami. E. Rudenskis skrido su grupe. Maršrutas praėjo ramiai. Finišavo visi. Vėl nugalėjo anglas G. Li, pasiekęs 100,3 km/val greitį. Rezultatai labai vienodi — 30 vietą užėmusio italų V. Verganio greitis — 89 km/val. E. Rudenskio greitis — 93,0 km/val — 20 vieta pratime.

Po 6 pratimų pirmavo anglas G. Li, surinkęs 4016 taškų. E. Rudenskis — 35 (2939 taškai), O. Pasečnikas — 38 vietoje (2426 taškai).

Birželio 26 d. — paskutinė skraidymo diena. Oras prastas. Žemi debesys, 10 balų viršutinis sluoksnis, „kamuoliniai“, panašūs į lietaus debesys, — 800 m aukštyje. Matomumas — apie 3 km. Laisvos klasės sklandytuvais skrendantiems skiriamas 234 km trikampis, standartinės klasės — 204 km maršrutas ten ir atgal. Starto linija atidaroma 12.30 val. Visi skuba startuoti. Sąlygos labai sudėtingos. Tiesiai į posūkio punktą praeiti nebuvo galima, nes priekyje griaudėjo audra. Pilotai bandė apeiti audrą, kas per pietinę pusę, kas per šiaurinę. Po valandos skridimo daugelis nutūpė į aikšteles. Išsilaukęs ore 1.40 val. ir nuskridęs

60 km, į aikštelę tūpė E. Rudenskis. Finišuoti nesugebėjo niekas. Toliausiai nuskrido čekoslovakas Františkas Matoušekas su sklandytuvu „Nimbus-2“ — 219 km. Jam čempionato organizatoriai įteikė specialų prizą už valią pergalę pasiekti.

Susumavus visų pratimų rezultatus, paaiškėjo nugalėtojai. Laisvoje sklandytuvų klasėje pasaulio čempionu tapo anglas G. Li, skridęs su sklandytuvu ASW-17. Buvo iki tol priskraidęs 960 val., o skraidė nuo 1963 m. Antrą ir trečią vietą užėmė lenkų sklandytojai Julianas Ziobra ir Henrikas Skuščinskis, startavę su sklandytuvais „Jantar-2“.

Standartinėje klasėje pasaulio čempionu tapo 36 metų australietis I. Reneris su suomišku sklandytuvu PIK-20B. Antrą vietą užėmė švedas G. Karlsonas, o trečią — anglas G. Burtonas, skridę irgi su PIK-20B.

Geriausiais čempionato sklandytuvais buvo pripažinti: atviroje klasėje — ASW-17, o standartinėje klasėje — PIK-20B.

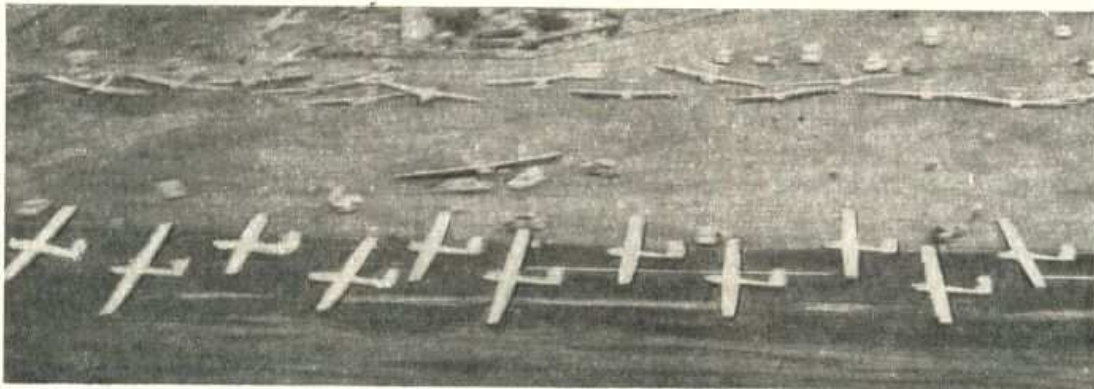
Mūsų sklandytojai šiame čempionate pasirodė žemiau savo galimybių. E. Rudenskis liko 34 vietoje, o O. Pasečnikas — 38 vietoje. Kodėl taip įvyko!

Mano nuomone, pagrindinės priežastys šios: 1. Dauguma čempionato dalyvių treniravosi Suomijoje, tame pačiame aerodrome 1974 ir 1975 m. Todėl buvo gerai susipažinę su meteorologinėmis sąlygom, kurios būdingos tik Suomijai. Treniruodami metu gerai įsisavino skraidymo rajoną, maršrutus, įsidėmėjo tūpimui tinkamas aikšteles. O tokių aikštelių yra labai mažai. Todėl šių aikštelių nežinojimas labai neigiamai veikė pilotų psichiką, kada praktiškai visas skridimas vykdė virš miškų ir ežerų.

2. Geriausių sklandytuvų — ASW-17, „Jantar-2“ skridimo svoris apie 80 kg viršijo kitų sklandytuvų skridimo svorį didelio vandens balasto (iki 200 litrų) dėka. Mūsų pilotai su tokio svorio sklandytuvais neskraidė. Esant stipriems kėlimams (4—5 m/sek), lengvesnieji sklandytuvai aiškiai atsilkdavo.

3. Nepakankama patirtis skraidant laisvos klasės sklandytuvais. Pas mus tokių sklandytuvų anksčiau nebuvo. 1975 m. balandžio mėn. mūsų šiek tiek įsigijo „Nimbus-2“, o su „Lietuva“ pradėjo treniruotis tik čempionato išvakarėse. Tai mažoka...

A. JONUSAS,
LTSR nusipelnęs treneris

Rayskala. Taip kilimo take sklandytuvai būdavo išrikiuojami startui

LAKŪNAI VĖL SUSIRINKO ALYTUJE

„SPARNŲ“ PRIZAS — VARŽYBŲ SEIMININKAMS

Vasaros skraidymų sezoną respublikos aviacijos sporto klubų lakūnai instruktoriai pagal tradiciją užbaigia varžybomis dėl „Sparnų“ redakcijos prizo. Jie ne tik rungtyniauja, bet ir pasidalija metų darbo patirtimi, kartu pasidžiaugia pasiektais laimėjimais, aptaria būdus, kaip įveikti pasitaikančius trūkumus. Tad šios varžybos jiems atneša dvigubą naudą.

Šį kartą daugumos respublikos aviacijos sporto klubų (nebuvo tik Šiaulių ATSK komandos) lakūnai buksyruotojai, kaip ir prieš pora metų, vėl susirinko Alytuje, mieste, kuris kasmet vis gražėja, auga, kurio sporto mėgėjai labai šventingai priima respublikinių varžybų dalyvius ir kur sudaromos puikios sąlygos rungtyniauti.

Kai komandos išsirikiaavo iškilmingas varžybų atidarymui, kuris vyko labai šventiškai, sporto mėgėjų žvilgsniai kryo į Alytaus, Kauno ir Klaipėdos komandų lakūnus. Jie, atvirai kalbant, ir buvo laikomi pagrindiniais pretendентаis į nugalėtojus.

Prognozės šį kartą pasitvirtino. Jau pirmame pratime — skridime ratu, tiksliai nusileidžiant į nustatytas zonas — grakščiausiai ir tiksliausiai lėktuvus valdė alytiškis J. Eglinskas (490 tšk.) ir kaunietis V. Žaliukas (480 tšk.). Geriausiai pasirodė ir jų komandos. Kauniečius nuo antrosios vietą užėmusių alytiš-

kių teskyrė tik penki taškai. Žodžiu, šių komandų lakūnų pasiekimai buvo savotiškas „orientyras“ kitiems.

Antrasis pratimas — skridimas lankiniu maršrutu, tiksliai praskrendant kontrolinius punktus ir sekundės tikslumu finišuojant. Ir vėl geriausių rezultatų pasiekė Alytaus ir Kauno sportininkai. Alytiškis V. Mocevičius tiksliausiai ir nustatytu laiku praskrido slaptus kontrolinius punktus (780 tšk.), o antrosią vietą užėmė Kauno ekipos narys R. Kavaliauskas (725 tšk.). Malonu pažymėti SDAALR Akmenės rajono komiteto pirmininko J. Balvočiaus, didelio lėktuvų sporto ir sklandymo entuziasto, pasiekimą. Jis pirmas iš akmeniškųjų šiose varžybose sugebėjo užimti trečią vietą ir iškovoti respublikos pirmenybių bronzos medalį. Komandomis šiame pratime pirmavo alytiškiai, o antrosią vietą užėmė buvę taurės laimėtojai Klaipėdos ATSK lakūnai.

Po šio pratimo sportinės kovos įtampa dar labiau padidėjo. Nugalėtojus turėjo išaiškinti paskutinis pratimas — skridimas nustatytu maršrutu, išlaikant trasoje nustatytą vidutinį greitį. Visi lakūnai čia parodė gerą pasiruošimą. Bet meistriškiausiai ir tiksliausiai skrido alytiškiai. Jų komanda užėmė pirmąją vietą, o J. Eglinskas tapo aukso medalio šiame pratime laimėtoju. Pagirtinai startavo jaunas Klaipėdos ATSK lakūnas V. Strockis.

Alytaus ATSK komanda su iškovotu „Sparnų“ prizą (iš kairės į dešinę): komandos treneris T. Matukonis, J. Eglinskas ir V. Mocevičius A. ARBAČIAUSKO nuotr.

Jis nuo J. Eglinsko atsiliko tik dešimčia taškų ir buvo apdovanotas pirmenybių sidabro medaliu. Trečioji vieta atiteko kauniečiui V. Žaliukui (825 tšk.).

Sėkmingas Alytaus ATSK lakūnų pasirodymas visuose trijuose pratimuose užtikrino jiems komandinę pergalę bendroje įskaityje. Komandos treneriui T. Matukoniui buvo įteiktas „Sparnų“ redakcijos pereinamasis prizas. Antrosią vietą užėmė Kauno ekipa, o trečiąją — Klaipėdos ATSK lakūnai.

Ir mažasis „Sparnų“ redakcijos prizas bei respublikos lakūnų pirmenybių absoliutaus čempiono aukso medalis buvo įteiktas Alytaus ATSK lakūnui instruktoriui J. Eglinskui. Jis surinko 1990 taškų. Sidabro medalis atiteko kitam Alytaus komandos nariui V. Mocevičiui (1940 tšk.), o trečiąją vietą ir bronzos medalį iškovojo

klaipėdietis V. Strockis (1875 tšk.).

Negalima nepažymėti Šiaulių ATSK vadovų aplaidumo, kurie neatsiuntė į varžybas savo lakūnų. Nepateisinama ir tai, kad Šilutės ATSK į varžybas atsiuntė tik vieną savo lakūną. SDAALR Lietuvos Centro komiteto aviacijos skyrius turėtų rimtai paaiškinti Šilutės ir Šiaulių ATSK darbuotojams šių tradicinių tapusių varžybų svarbą ir tai, kad jose privalo dalyvauti visų aviacijos sporto klubų atstovai, nes varžybos yra ir darbo pasidalijimo, ir meistriškumo mokykla.

„Sparnų“ redakcija dėkoja Alytaus ATSK darbuotojams [viršininkas T. Matukonis], varžybų teisėjų kolegijai [vyr. teisėjas J. Kavaliauskas, skraidymų vadovas A. Arbačiauskas] už gerą varžybų organizavimą.

K. KAZIONAS

TSRS KOMANDA — PASAULIO ČEMPIONĖ

Birželio pabaigoje Borlange (Švedija) vyko lėktuvų kopijų aviamodelizmo pasaulio čempionatas. Rungtyniauta kordinėmis ir radiju valdomomis lėktuvų kopijomis. Pirmenybėse puikiai pasirodė mūsų šalies kordinių kopijų komanda, kurią sudarė V. Jugovas, V. Borzovas ir M. Krivovcevas [treneris J. Sirotkinas]. Ji iškovojo pasaulio

čempiono vardą — 14430 tšk., 2. Lenkija — 13609 tšk. 3. JAV — 8039 tšk.

Asmeninėje įskaitoje pasaulio čempionu tapo lenkas J. Ostrovskis, su lėktuvu P-38 kopija surinkęs 5698 taškus. V. Jugovo JAK-18P kopija stendiniame vertinime gavo didžiausią taškų skaičių, bet skridimo elementai buvo blogiau įvertinti už J. Ostrovskio, todėl jis liko antroje vietoje (5491 tšk.).

Radiju valdomomis lėktuvų kopijomis tarybiniai aviamodeliuotojai nerungtyniavo. Čia geriausiai pasirodė kanadie-

tis R. Nelitsas su DHC-1B „Chipmunk“ kopija (4908 tšk.). Komandomis šioje klasėje nugalėjo Anglija — 13327 tšk.

AVIAMODELIZMO PASAULIO ČEMPIONAI

Liepos 7—12 dienomis Utreche (Olandija) vyko pasaulio aviamodelizmo kordiniais

modeliais čempionatas. Pirmąją vietą ir čempionų aukso medalius lenktyniniais modeliais iškovojo tarybiniai sportininkai V. Barkovas su V. Šurajevu (8 min. 9 sek.). Greičio modeliais nugalėjo E. Rumpelis (VFR). Jo modelis išvystė 252,9 km/val greitį. Tarybinis sportininkas G. Baidalinovas (237,6 km/val) užėmė aštuntą vietą. Akrobatiniais modeliais pirmąją vietą užėmė amerikietis K. Makdonaldas (5810 tšk.). Mūsų šalies sportininkai šiais modeliais nerungtyniavo.

A. PRANSKĖTIS

IŠKOVOTI 24

Tarybiniai lakūnai — vieni stipriausių pasaulyje. Jiems iki šių metų priklausė 185 pasaulio rekordai, beveik pusė iš visų Tarptautinės aviacijos sporto federacijos (FAI) registruojamų

Gerą pasiruošimą ir aukštą meistriškumą tarybiniai lakūnai sportininkai dar kartą pademonstravo liepos pabaigoje Kijeve vykusiame pasaulio aukštojo pilotazo čempionate, kuriame dalyvavo 68 lakūnai iš 15 šalių. TSRS rinktinė komandinėje įskaityje užėmė pirmąją vietą ir buvo apdovanota svarbiausiu prizu — P. Nesterovo taure. Antroje vietoje liko Čekoslovakijos ekipa, o trečioje — Didžiosios Britanijos komanda.

Puikiai pasirodė tarybiniai sportininkai ir asmeninėse varžybose — atskiruose pra-

timuose ir bendroje įskaityje iškovoti 24 čempionato medaliai iš 30! Didžiulė 90 kg sverianti sidabrinė Aresčio taurė už pergalę ir absoliutaus pasaulio aukštojo pilotazo čempiono FAI aukso medalis buvo įteiktas sportininkui iš Astrachanės V. Lecko. Moterų absoliučia pasaulio čempione tapo lakūnė iš Tulos L. Leonova.

Ir kitos trys prizinės vietos atiteko tarybiniams sportininkams. Didieji sidabro medaliai buvo įteikti V. Jankovai (Minskas) ir I. Jegorovui (Kuibyševs), o bronzos medaliai — maskvietei L. Nemkovai ir Čekoslovakijos sportininkui J. Tučekui.

Tarybiniai sportininkai čempionate rungtyniavo su naujais tėvyninės gamybos pilotaziniais lėktuvais JAK-50.

MEDALIAI IŠ 30

TSRS delegacijos vadovai ir lakūnai su čempionate iškovotais sportiniais trofėjais

Absolūtūs lėktuvų sporto pasaulio čempionai V. Lecko [kairėje] ir L. Leonova

JAK-50 (TSRS)

„Stefens-Akro“ (JAV)

CAP-20 (Prancūzija)

„Pits-Special“ (JAV)

MY-102 „Tornado“ (VFR)

„Akrostar“ (Sveicarija)

Vieta už prizinių gretų

Tuo metu, kai geriausi šalies sklandytojai dėl TSRS čempionų medalių rungtyniavo Oriole, sklandytojos šalies pirmenybių startus septyniuose pratimuose atliko Vinicoje. Tarp trylikos sportininkų iš Maskvos, Rusijos Federacijos, Ukrainos, Baltarusijos, Latvijos, Estijos, Moldavijos, Kazachijos matėme ir

Tarybų Lietuvos čempionę kaunietę R. Garmutę.

Septyni skridimai — nelengvas kelias iki nugalėtojų garbės pakyls. Nė vienai sportininkei nepavyko visuose pratimuose būti prizininkių tarpe. Geriausiai sekėsi praejusį metų TSRS absoliučiai sklandymo čempionei L. Kliujevai. Ši Kišiniovo aviacijos sporto klubo sklandytoja laimėjo pirmus tris pratimus, ketvirtame skridime užėmė antrą vietą, o kituose trijuose turėjo tenkintis blogesnėmis vietomis. Tačiau tai nesutrukdė jai iškopti į lyderes bendroje įskaitoje. Surinkusi

Gydytojo patarimai TRENIRUOTĖS ŽIEMĄ

Pasibaigė skraidymų sezonas. Lėktuvai, sklandytuvai užkonservuoti, ilsisi angaruose. Parašiutai sudėti sandėliuose. Kuo užsiimti žiemą turint žymiai daugiau laisvo laiko? Šiuo straipsniu norėtume patarti jauniems sportininkams, kaip geriau pasiruošti naujam skraidymų sezonui.

Speciali ir bendra fizinė treniruotė stiprina lėktuvų, sklandytojų, parašiutininkų sveikatą, pakelia jo darbiningumą. Raumenų treniruotė daro sportininką patvaresnį emociniams, fiziniams ir temperatūros veiksniams. Visų pirma ypatingai svarbu laikytis higienos taisyklių, planuoti visos dienos darbą, įjungiant fizinius pratimus. Reikia grūdinti organizmą. Prieinamiausias būdas — prausimasis iki juosmens šaltu vandeniu rytais ir kojų plovimas rytais. Po to kūnas nutrinamas šiurkščiu rankšluosčiu iki paraudimo. Visa tai daroma po rytinės mankštos, apie kurios naudą kiekvienas sportininkas žino.

Didelės naudos duoda plaukymas. Daugumoje miestų, kur yra mūsų aviacijos sporto klubai, yra ir plaukimo baseinai. Būtina susitarti su jų šeiminkais ir mažiausiai du kartus savaitėje lankyti plaukymo treniruotes. Baseine gerų rezultatų duoda distancinis plaukimas, palaipsniui didinant nuotolius, šuoliai nuo 1 m trampino.

Be būtiniausių higieninių procedūrų reikia ir planingų sportinių treniruočių. Čia įeina PDG normų laikymas, įvairių sporto šakų — gimnastikos, krosų bėgimo, slidinėjimo, čiuožimo treniruotės.

Fizinio pasiruošimo pamatas — reguliarios sportinės treniruotės ir darbas, kas pa-

deda bendram sportininko organizmo grūdinimui, ugdo lėktuvų, sklandytojų, parašiutininko ištvermingumą, jėgą, reakciją, greitį, judesių koordinaciją, orientaciją.

Fizinį pasiruošimą reikia nukreipti pagal sportininko aviacinę specialybę. Sklandytojui, kuris sklandytuve išsėdi valandų valandas nejudėdamas, būtina ruošti organizmą ilgiems statiniams krūviams. Svarbiausia — vestibuliarinio aparato treniruotės. Lėktuvui, parašiutininkui svarbu greita orientacija, erdvės jautimas, reakcija.

Kokius pratimus galima rekomenduoti šiems sportininkams? Pirmiausia — tai su specialia sportine aviacine aparatūra (sūpuoklės, ratai, batutas ir kt.). Plaukymo pratimai labai gerai treniruoja plaučių ir širdies kraujagyslių sistemą. Plaukymo procese būtina griežtai kontroliuoti savo kvėpavimą. Jis turi būti retas, gilus, ritmiškas. Rekomenduojama taip pat tolimų distancijų bėgimas, šuoliai į tolį ir aukštį, ėjimas, sportiniai žaidimai. Didinti bėgimo laiką ir distanciją reikia palaipsniui. Pradedantiesiems bėgimo laiką reikia didinti ne daugiau kaip iki 10–20 min. Sistemingai treniruojantis laikas didinamas taip pat palaipsniui po 1–2 min. Sportininko pulsas, esant didžiausiam apkrovimui, negali padidėti daugiau kaip iki 140–160 k/min.

Paruošiamuoju laikotarpiu sportininkams būtina reguliariai atlikti kompleksiškas fizines kultūros pratības, derinant jas su specifinėmis treniruotėmis.

V. ŽALPYS,

LTSR Aviacinės medicinos komisijos pirmininkas

po 7 pratimų 6684 taškus, L. Kliujeva antrus metus iš eilės tapo absoliučia Tarybų Sąjungos sklandymo čempione. Didžiuoju sidabro medaliu buvo apdovanota T. Zagainova (RTFSR), o bronzos medalis įteiktas Centrinio aviacijos sporto klubo sklandytojai V. Kuznecovai.

Silpnai vėl pasirodė mūsų respublikos čempionė R. Garmutė, kuri, kaip prisimename, prieš pora metų TSRS pirmenybėse buvo iškovojo didįjį aukso medalį. Ji tik viename pratime (paskutiniame) sugebėjo finišuoti pirmoji, o kituose skridimuose turėjo ten-

kintis ketvirta, šešta, septinta ir dvylikta vietomis. Absoliučiai šalies čempionei L. Kliujevai pralaimėta daugiau kaip tūkstantis taškų, tiek, kiek skiriama (1000 taškų) už pergalę viename pratime. Toks pralaimėjimas nugalėtojais, mūsų respublikos pajėgiausiai sklandytojai nedaro garbės. Tad bendroje įskaitoje R. Garmutė turėjo tenkintis tik šešta vieta. Tai, be kita ko, sutrukdė respublikos sklandytojų rinkinei užimti čempionate pirmąją vietą bendroje komandinėje įskaitoje.

A. KALINA

RYŽTAS ŠEIMININKAUTI PADANGĖJE

TRYS PARAŠIUTAI

— Kai aš buvau jų amžiaus, — iš lėto pradėjo Algis Virbickas, kaip ir dera suvalkiečiui, pasverdamas kiekvieną savo žodį, — lėktuvu ir sklandytuvu nemažai buvau skraidęs. — Jis šyptelėjo. — Bet savo tuometiniu meistriškumu žiems sklandytojams neprilygiau.

Mes grįžome iš pavasario saulės nutvieksto aerodromo. Ir abu gerai žinojome, kas gi tokie „jie“...

Rimas Petrulis: „Ketvirtį metal skraidau. Išbuvau ore beveik šimtą valandų. Šiomet užsibrėžiau įvykdyti pirmąjį sportinį atskyry. Taip ir klubo planuose numatyta.“

Kęstutis Kelvišius: „Baigiau

dešimtą klasę. Pernai sėkmingai įvykdžiau pirmųjų metų apmokymo programą. Mano šiemetiniai planai — antras sportinis atskyris.“

Vytautas Liniauskas: „Klube esam keturiese iš miesto elektros tinklų. Sporto meistrų šiemet tapti pasiryžęs.“

Elektros tinklų dispečeris ir inžinierius, studentas ir moksleivis, žmonės, atėję iš statybinės aikštelės, — tai Panevėžio aviacijos techninio sporto klubo nariai.

— Paklausite, nuo ko pradėjome! — tęsia klubo viršininkas A. Virbickas. — Norėčiau papasakoti apie tris parašutus. Radau juos suplyšusius, numestus kampe sandėlyje. Tai visas turtas — ir tas pats nuėjęs perniek. Išklosčiau

tuos parašutus, bet, galvoju, nešokinėsime jais. Žodžiu, kur besidairysi, vėjai švilpauja. Stovime sandėliuko viduryje su Liudu Buitkum, ir jis manęs klausia: „Ar atgims kada nors Panevėžio klubas!“ Drąsinu save ir savo pavaduotoją Liudą. Kuriam planus, įsivaizduojame būsimas statybas, skaičiuojame apytikriai sąmatas. Pasveriname viską, kiekvieną smulkmeną „už“ ir „prieš“.

Kai abu vyrai kibo į darbus, nė vienas valandų neskaiciavo. Kiekviename žingsnyje reikėjo ir rankos, ir žirdies. Ir gerų pagalbininkų taip pat. „O tokių atsirado, kaip iš žemės išdygo“, — kalbėjo Algis ir Liudas vėliau, prisimindami savo pirmąsias dienas. Tie entuziastai tik ir laukė žmogaus, kuris „praskaidrintų

atmosferą“ Panevėžio aviacijos techninio sporto klubo padangėje. Viršininkas ir jo pavaduotojas apvaikščiojo miesto įmones, pabuvojo ne vienoje įstaigoje ir mokykloje. Pirmiausia kalbėjosi su žmonėmis, o tik tai paskiau priiminėjo pareiškimus...

Pakilti į orą daugelis nori. Atėję įvairiais klausimais apipila naujuosius klubo vadovus. Bet vien tuščiomis rankomis ir entuziazmu kalnų nenuversi. Kai angaro brėžiniai buvo paruošti, sąmata paskutinį kartą patikslinta, visi suprato, kiek daug reikės plūktis. Kastuvais neišsiveria.

Rinkosi vėl entuziastai. Sunkumai neatbaidė, o ir būrys jų gausėnis. Kiek reikės talcos dienų! Keturios dešimtys žmonių — po tris savaites.

— Ar pastatysime angarą, vyrai!

Statybos tresto gamybinio skyriaus viršininkas Liudas Ramanauskas, vienas vyriausių amžiumi sklandytojų, atsakė: „Technika, reikalingais mechanizmais pasirūpinsiu.“

Daug savaitžių ir mėnesių plūso vyrai. Už darbą niekam nė rublio nemokėjo. O kai sužinojo, kad laukiama lėktuvų ir „Blanikų“ atsiunčiant, jiems aerodromas tapo antraisiais namais. Panevėžietis inžinierius Stasys Matulevičius klubo viršininkui prisipažino:

— Kai entuziazmas šitoks, negalima netapti sporto meistrų.

Niekas neabejojo, kad dabar „nenulinks“ klubo veiklos sparnai. Vadovai kolektyvui iškėlė uždavinį — ruošti aukštos klasės sportininkus sklandytojus, suteikti jaunimui kuo daugiau karinių techninių žinių.

Šiandien galima pasidžiaugti laimėjimais. Kandidatais į respublikos sklandymo rinktinę pakviesti Laimutis Švelnys, linijinių ryšių mazgo inžinierius, ir Vytautas Liniauskas, elektros tinklų tekintojas. Jis ne vieną savaitę treniravosi Pociūnuose, siekdamis kuo geriau pasiruošti Pabaltijo pirmenybėms, kurios pirmą kartą vyko Panevėžyje.

— „Sukinėjuosi“ su šešiais etatiniais darbuotojais. Turime keturiolika visuomeninių in-

Panevėžio ATSK sportininkai po treniruotės aptaria skraidymų rezultatus

A. SAULIO nuotr.

struktorių. Penkiolika žmonių gali valdyti lėktuvus. Turime „Blanikų“, „Koburų“ ir kitokių sklandytuvų. — kalba A. Virbickas, ką tik praskleidęs man klubo istorijos „uždangą“.

VYRIŠKA DRAUGYSTĖ

Prieš penkerius metus A. Virbickas, Kapsuko rajono Plutiškių vidurinės mokyklos auklėtinis, baigė neakivaizdiniu būdu SDAALR Kalugos Centreinę aviacijos mokyklą. Kaip ir kiekvienas, vaikystėje jis turėjo didelę svajonę — tapti lakūnu. Tas pasiryžimas dar labiau sutvirtėjo, kai, gavęs brandos atestatą, atsisveikino su modeliais ir nenukrypsta imė siekti savo tikslo. Surado ir bendraminčių.

Po vienos kelionės A. Virbickas ir L. Buitkus, kilimo nuo Kelmės, tapo geri draugai. Pirmasis su sklandytuvu jau buvo dešimčių dešimtis ratų apsukęs virš Kyviškių, skraidęs taip pat tolimais maršrutais. Jį sklandymo meno mokė sporto meistras Zenonas Brazauskas. Liudą „globojo“ prityręs padangių asas, buvęs šalies rinktinės narys Antanas Arbačiauskas. Algiui ir Liudui energijos nestigo, jie veržėsi būti visur pirmaisiais. Skraidydami susipažino.

Kai 1970-ųjų metų vasarą iš Šachtų reikėjo parskraidinti „Jaką“, jiems ir buvo pasiūlyta pilotuoti lėktuvą. Ne vieną dieną tęsėsi ši kelionė. Nutūpimai Sumuose, Charkove, Černigove, Gomelyje. Skridimas buvo gera praktinių įgūdžių mokykla. Dviese — tai ne viena galva...

Netrukus Panevėžin iš Vilniaus, kur Liudas baltę politchnikumą, išvyko jie dviese. Pas A. Arbačiauską skraidyti mokėsi Alma Butvidaitė, labai jau prisiskaičiusi „aerodromo novelių“. Liudas ir Alma susipažino. Gimė dar viena sportininkų sklandytojų šeima. A. Buitkienė jau ne kartą šokusi parašutu ir daugiau kaip pusšimtį valandų praleidusi ore su sklandytuvu.

Kur viršininkas, šalia ir jo pavaduotojas — ne vien pagal tarnybines pareigas. Beje, vos ne tą pačią dieną jie įvykdė sporto meistro normatyvus. Vyko Panevėžio miesto sklandymo pirmenybės. Vienas po kito buvo pakelti į orą Sigitas Noreika, autokompressorų gamyklos inžinierius, Kęstutis Kuncė, stiklo fabriko darbininkas, Stasys Špokauskas iš elektros tinklų. Tąsyk nė vienas nesiskundė termiškų stoka, visų nuotaika buvo puiki, ir sėkmingai atliktas 100 kilometrų greičio pratimas.

B. NAGLIS

Kai praėjo kupini darbų šėšeri metal, klubo viršininkui malonu palyginti praeitį su nūdiena.

— Pirmaisiais metais paruošėme keturiolika trečiojo atskirio ir keturis antrojo atskirio sklandytojus. O šiandien sklandymo sporto meistrų šeimoje esame klube septyniuose. Šiemet žadame paruošti pora meistrų ir dešimt atskyrininkų.

Šiandien A. Virbickas skraidė mažiau, kadangi jaunimui kuo plačiau „žalia gatvė“ atidaryta. Rūpesčių daugėja, kai skraidymo sezoną stengiesi vis labiau prailginti. Šių metų skraidymų „sąskaitą“ klubo sklandytojai pradėjo... pernai gruodžio 13-ąją.

Laikas sklandymo padangė išaiškina tikruosius entuziasmus. Algiui atėjus į pirmuosius užsiėmimus, jų grupėje buvo 48 žmonės. Kai paskutinį, penkiasdešimt septintąjį, kartą jis skrido su instruktorium, tai grupėje bebuvė tik aštuoniolika. O šiandien iš tos gausios grupės beliko tik trys žmonės — jis, Algis Virbickas, ir pora draugų, kurie dabar skraidė Vilniaus aviacijos techniniame sporto klube.

— Žemė garuoja, — kalba Liudas Buitkus, kuris šiandien vadovauja skraidymams. — Ruošk „Jaką“, Stasy, — sako Špokauskiui. — Pagaliau atsiranda termikal...

Pusę tūkstančio valandų ore skraidė S. Špokauskas. Jis šiandien lėktuvu kels į padangę sklandytuvus. Sėda į „Blaniką“ maisto pramonės statybos-remonto baro elektrikas inžinierius Vytautas Prūsas ir jo instruktorius, klubo viršininkas A. Virbickas. Vytautas šią vasarą tapo trečiaatskrininku. Baimintis nėra ko — antroje kabinoje sėdi prityręs sklandytojas, sporto meistras. Algis seks atidžiai, kaip jo mokinyt nutūps pasirinktoje aikštelėje.

Kol jaunieji sklandytojai „suras“ šešias aikšteles — prabėgs visa sklandymo diena.

Vienas po kito kilo lėktuvai ir sklandytuvai. Kildami padarydavo posūkį kairėn, nuskridavo virš priemiestinio „Aušros“ kolūkio laukų ir išnykdavo dangaus žydrynė. O žemėje klubo viršininko pavaduotojas Liudas Buitkus vadovavo skraidymams komandiniame punkte per radiją primdavo besitreniruojančių sklandytojų žaukinius. Viskas vyko sklandžiai, tiksliai pagal planą. Tai ir yra maloniausia.

TRIJŲ KOMANDŲ MAČAS

Neabejotinai lėktuvų sportą išpopuliarins ir padės gerinti lakūnų meistriškumą pernai pradėtos rengti Maskvos, Leningrado ir Tarybų Lietuvos šios sporto šakos rinktinių draugiškos varžybos. Šiais metais trijų komandų mačas ilgesio 9—14 dienomis vyko Vilniaus aviacijos sporto klubo bazėje Kyviškėse.

Pagal varžybų nuostatus, pirmasis išbandymas — skridimas trikampio maršrutu, kur lakūnas privalo griežtai laikytis nustatyto aukščio, minūtes tikslumu praskristi du posūkio punktus ir sekundės tikslumu nustatytu laiku perkirsti finišo liniją aerodrome. Šiame pratime nepralenkiamas buvo Vilniaus ASK lakūnas sporto meistras Č. Blaževičius, kuris, pasiekęs abu posūkio punktus be baudos taškų, finišavo aerodrome lygiai po 60 minučių. Atliktas pratimas įvertintas maksimalia 1000 taškų suma. Tik trim sekundėm vėliau finišavo kaunietis sporto meistras V. Gedminaitis (994 taškai). Trečias buvo vilnietis sporto meistras R. Aleksiejus, nugalėtojai pralaimėjęs 4 sek. (992 taškai).

Sekanti rungtis — aukštojo pilotazo figūrų kompleksas. Nugalėjo kaunietis sporto meistras R. Pivnickas (1537,5 taško). Antros vietos laimėtoju tapo leningradietis sporto meistras G. Laptevas (1533,5),

o trečios — A. Aleksiejus (1466,5).

Paskutinis pratimas — skridimas ratu. Iš pirmo žvilgsnio — tai nesudėtinga rungtis: reikia pakilti, apskristi aplink aerodromą ir tiksliai nutūpti prie ženklų T į 20 metrų ilgio vadinamą A zoną. Sportinių lėktuvų tūpimo greičiai nedideli ir, atrodo, tiksliai nutūpti nesudaro sunkumų. Tačiau tai padaryti be klaidų reikia irgi ne mažiau pastangų, kaip ir kitose rungtyse, nes prie žemės būna nepastovus vėjo greitis, kryptis. Aukso medalį šioje rungtyje iškovojo maskvietis sporto meistras V. Makogonovas. Antrąją ir trečiąją vietas užėmė leningradiečiai sporto meistrai N. Kurikovas ir V. Jegorovas.

Trijų komandų mače daugiaukovė nugalėjo R. Pivnickas (3131,5 taško). Antrą vietą užėmė G. Laptevas (3064,5), o trečiąją — R. Aleksiejus.

Komandinėje įskaitoje draugišką mačą laimėjo Lietuvos TSR komanda (R. Pivnickas, A. Aleksiejus ir Č. Blaževičius). Antri buvo miesto prie Nevos sportininkai (V. Jegorovas, G. Laptevas ir N. Kurikovas). Trečioje vietoje liko mūsų respublikos II rinktinė (R. Drazdys, T. Matijošius ir V. Gedminaitis).

A. ANTANAITIS

MŪSŲ AVIACIJOS ISTORINĖS VIETOS

Lietuvos TSR Kultūros ministerijos kolegija į istorijos paminklų sąrašą įtraukė dar kelis objektus, susijusius su Lietuvos aviacinės minties raida. Tai nedidelis namas Kaune, Donelaičio gatvėje, pažymėtas Nr. 11, kur 1920—1926 metais gyveno žinomas lietuvių lakūnas, garsiųjų lėktuvų DOBI kūrėjas Jurgis Dobkevičius (1900—1926 m.), jo

kapas Panemunės kapinėse; aviakonstruktoriaus, garsaus vargonų meistro Jono Garalevičiaus (1871—1943 m.) kapas ir paminklas Raseinių raj. Žalpių kapinaitėse (J. Garalevičius kartu su A. Kulvinskiu 1911 m. Kaune sukonstravo ir pastatė vieną pirmųjų Lietuvoje sklandytuvų); vieta, kur 1933—1939 m. Nidoje, Neringos kopų papėdėje, veikė sklandymo mokykla; šlaitas Kauno raj. Batniavos apylinkės Virbaliūnų kaime, kur 1945—1957 m. veikė pagrindinė respublikos sklandymo bazė.

Sklandymo sporto istorinės vietos pažymimos simboliniais mažosios architektūros statiniais: Nidoje — metaline buvusios sklandymo mokyklos angaro simboline arka; Virbaliūnuose — paminkliniu akmeniu su sklandytuvu-vėtrunge jo viršūnėje.

Z. JORAITĖ

JUBILIEJINIŲ PIRMENYBIŲ PAMOKOS

Pirmasis komentaras (respublikos sklandymo XX čempionato startų išvakarėse). LTSR nusipelnęs treneris A. Jonušas:

— Čempionatas Pociūnuose yra dvidešimtas, bet tai nereikia, kad respublikos sklandytojai dėl stipriausiųjų vardo pirmą kartą rungtyniauo prieš devyniolika metų. Kelias pirmenybių šiame laikotarpyje dėl įvairių priežasčių neįvyko. Čempionatų istorija prasidėjo 1953-aisiais Vilniuje. Sklandytuvais KAI-12 skraidė jaunų vyrų būrelis. Šiandien tie vaikinai — jau veteranai: A. Arbačiauskas ir Z. Brazauskas, A. Kuzmickas ir A. Vilimas, S. Mačiakas ir P. Kodzevičius, L. Vasauskas ir J. Balčiūnas... Ne vienas garsino sklandymo sportą už respublikos ribų. Tačiau, laikui bėgant, daugelis jų sklandytuvą pakeitė lėktuvu. Ne vienas išaugino ir pulkelį mokinių.

AUDROS DEBESĮ APLENKIANT

Nedžiugino praėjusi vasara Tarybų Lietuvos sklandytojų.

Baigėsi rugpjūtis, o tebuvo pasiektas vienintelis respublikos rekordas [rugpjūčio pirmojoje pusėje 32 metų kaunietis Vyt. Šliumba sklandytuvu „Lietuva“ 400 km trikampio maršrute išvystė 113,3 km/val greitį, ankstesnį A. Jonušui priklausiusį pasiekimą viršijęs 4,9 km]. Nedaug tebuvo ir skridimų, kurių rezultatai būtų atitikę sporto meistrų normatyvus. Tad daug vilčių buvo siejama su respublikos sklandymo pirmosios lygos čempionatu, kuris liepos pirmoje pusėje vyko Kauno Jono Žiburkaus aviacijos sporto klubo bazėje.

Liepos 4-ąją vyko pirmasis pratimas. Vyrai skrido trikampio maršrutu 204 km, o moterys — 128 km. Oras permainingas, pūtė stiprokas vėjas. Kas virš Paluknio „pakibo“, ėmė nerimauti, kaip išvengus susitikimo su artėjančiais tamsiais debesimis. Jau ne vienas pilotas maždaug kilometro aukštyje dairėsi, gal kur nefoliese yra bent pakenčiamą aikštelę. O kai kas nutarė „gudrauti“ — pasuksias į šo-

ną ir lenksiąs galimos audros debesį. O čia netikėtai — kamuoliniai debesys! Kauniečiai St. Gečiauskas, G. Nekrašius, „pergudravę“ audrą, skrido ilgiau už kitus ir sėkmingai pasiekė finišą. Be jų maršrutą baigė dar keturi sklandytojai: vilnietis S. Burneika, panevėžietis L. Svelnys, klaipėdietis M. Baleika ir be konkurencijos rungtyniaavęs biastokietis [LLR] V. Savickis. Šie buvo akylūs mažiausiam oro pasikeitimui, neskubėjo. Jie startui buvo pakelti, kai kiti ėmė jau tūpti. Nesėkmė pirmajame pratime lydėjo kauniečius V. Sabeckį ir V. Šliumbą, kurie, pirmavę tuoj po starto, teįstengė įveikti vos trečdalį nuotolio. Pavyzdžiui, V. Sabeckio skridimas baigėsi prie Vilkaviškio.

Iš penkių moterų arčiausiai tikslo buvo kaunietė R. Garmutė, bet ir prityrusiai sklandytojai iki finišo pritrūko 27 km.

NETIKĖTUMAS PO DVIEJŲ PRATIMŲ

Pagal tradiciją, jau ketvirtą sykį dalyvauti respubliki-

Absolūtus respublikos sklandymo čempionas vilnietis sporto meistras S. Smilgevičius

A. ARBACIAUSKO nuotr.

Lėktuvų sportas — jauna mūsų sporto šaka. 1966 metais devyni sportininkai dalyvavo pirmajame Tarybų Lietuvos čempionate, o šiemet viduvasary į devintąsias pirmenybes Kyviškėse susirinko 42 šios sporto šakos entuziastai.

Vilniaus ASK ir Kauno ATSK varžyboms paruošė po tris komandas bei po trejetą sportininkų, rungtyniausių be konkurencijos pagal TSRS sporto meistrų programą. Be to, į šį čempionatą atvyko kviestos Maskvos, Leningrado, Ukrainos, Kazachijos ir Armėnijos rinktinės. Tad susirinko gražus sportininkų būrelis — 18 sporto meistrų ir 24 pirmaatlyrininkai.

Skridime nustatytu maršrutu geriausiai pasirodė vilnietis sporto meistras C. Blaževičius, surinkęs absoliučią 1000 taškų sumą. Sidabro medaliu apdovanotas taip pat mūsų respublikos sostinės atstovas J. Džiūžas [998 taškai], bronzos — kaunietė sporto meistrė V. Gedminaitė [994].

Antrasis varžybų pratimas

MOTERIS LAKŪNĖ LENKIA MEISTRUS

— aukštojo pilotažo kompleksas — įdomiausia, didelio meistriškumo reikalaujanti rungtis. Šį kompleksą sudaro dešimt aukštojo pilotažo figūrų. Puikiai atlikta figūra vertinama 10 balų. Mažiausia klaida — atitinkamai mažiau ir balų. Kiekviena figūra turi sunkumo koeficientą. Taškų sumą už atliktą figūrą sudaro šis koeficientas, padaugin-tas iš balų skaičiaus. Bendras taškų skaičius už visą kompleksą gaunamas susumavus

taškus už kiekvieną kompleksą figūrą ir už viso kompleksą darnumą, atėmus baudos taškus už pilotažo zonos pažeidimą [zonos ilgis — 1000 metrų, plotis — 800 m pagal antžeminius orientyrus, viršutinė riba siekia 1100 metrų, apatinė — 300 m, pagal fiksuojantį aukščius barografą].

Labiausiai buvo laukiama pripažintų pilotažo meistrų pasirodymų. Skrenda vilniečio sporto meistro R. Aleksiejaus pilotuojamas lėktuvas. Jis

„piešia“ vieną figūrą po kitos. Nepastebime mažiausios pilotavimo klaidos.

Griežtu braižu, grakštumu išsiskiria kauniečio sporto meistro R. Pivnicko pilotažas. Lengvai, rodos, be jokių pastangų suka figūras leningradietis G. Laptevas.

Respublikos čempionu šiame pratime tapo kaunietis R. Pivnickas, o G. Laptevas į miestą prie Nevos parvyko su sidabro medaliu. Bronzos medalis atiteko šių eilučių autoriui. O kodėl gi ant garbės pakylas nematėme R. Aleksiejaus! Pažeidęs pilotažo zoną, vilnietis gavo 50 baudos taškų.

Trečiajame pratime — skridime ratu — pajėgiausi buvo svečiai: aukso medalis įteiktas sporto meistras M. Nikitiukui [Odesa], sidabro — V. Makagonovui [Maskva], bronzos — S. Ambarcumianui [Jerevanas].

Absoliučiu šių metų lėktuvų sporto respublikos čempionu tapo R. Pivnickas. Romas šiemet buvo puikios sportinės formos. Trejos atsakingos var-

nėse varžybose buvo pakviesta Liaudies Lenkijos Bialystoko vaivadijos sklandytojų rinktinė. Atvyko keturios: U. Bochenska, R. Ožanskis, K. Vicinskis ir V. Savickis. Bialystokiečiai nėra pajėgūs savo krašto sklandymo sporte. Tačiau šiose varžybose skraidė drąsiai. Po antrojo pratimo teisėjams „atmatavus“ nuskristus kilometrų ir suskaičiavus taškus, bialystokiečiai sveikino V. Savickį. Jis pirmavo po dviejų pratimų, surinkęs 1640,84 taško. Į antrąją vietą išėjęs panevėžietis L. Švelnys po 206 km skridimo trikampio maršrutu atsiliko 165,64 taško. Tai ne tiek jau daug, — ramino save mūšikiai, matyt, tikėdami ir savo laime, ir galvodami įveikiant blogus orus.

Tiesą pasakius, nesinorėjo tikėti, kad mūsų vyrai savo padangėje pralaimės čempionatą svečiui, tuo labiau, jog abu jo komandos draugai nesiruošė pateikti panašaus siurprizo (kaip vėliau parodė pirmenybių eiga, iš jų dviejų tik R. Ožanskis šimtaprocentiniai atliko paskutiniuosius pora pratimų).

Bet ir vėl gamta iškėlė visiems pikta išdaigą — trečiąjį pratimą buvo galima atlikti tiksliai po šešių dienų. Be to, išvakarėse daugelyje respublikos rajonų praplūpo trumpalaikės liūtys, žaibavo ir trankėsi perkūnas. Laukimo

išvargintų sklandytojų nervus veikė šitokie „malonumai“. Matomai, per savaitės pertrauką „perdegė“ bialystokiečiai: 134 km trikampio maršrutu trečiame pratime V. Savickis nuskrido vos 40 kilometrų. Po šio „nokdauno“ buvęs lyderis tegavo 246,42 taško ir atsidūrė... penkioliktoje vietoje. Tiesa, iš 20 vyrų finišavo vos ketvertas: klaipėdietis A. Kiškis, vilniečiai S. Burneika, S. Smilgevičius ir kaunietis V. Sabeckis (eilės tvarka). Kaunietis inžinierius G. Nekrašius nesugebėjo nuskristi... paskutinio kilometro, o V. Šliumba tūpė priešpaskutiniam kilometre iki finišo.

Tą dieną (liepos 12) iš moterų skridusių 100 km į tikslą ir atgal maršrutu Pociūnai—Antanavas—Pociūnai, nė viena nefinišavo... Pratimas nebuvo užskaitytas.

KAS NUSKRIDO TOLIAU

Svarbiausia sklandymo pirmenybėse — atlikti bent tris pratimus. Jubiliejiniam respublikos čempionate ketvirtas pratimas — skridimas per eilę posūkio punktų — turėjo išaiškinti, kas sugebės toliau nuskristi. Sklandytojai, galėdami skristi bet kur, posūkio punktą toliausiai turėjo į šiaurės vakarus Jurbarko link — 96 km, į rytus — Paluknį, į pietus — Liškiavą. Šį pratimą laimėjo tie, kas

pakilę skrido šiaurėn, pabėgdami nuo vėl paburusių orų ir išnaudodami termikus. Sklandytuvu A-15 toliausiai — 237 km — nuskrido klaipėdietis M. Baleika (vienintelė tūkstantinė taškų). Trim kilometrais trumpesnę atstumą „Kobra“ įveikė kaunietis S. Gečiauskas. Daugiau kaip po 200 km įveikė S. Smilgevičius (233 km), alytiškis A. Sarpalius (219) ir V. Savickis (211). Trečioje vietoje buvusį L. Švelnį ištiko nesėkmė: jis nutūpė, nuskridęs 81 km, ir sugadino sklandytuvą. Tą dieną jam pirmenybės baigėsi...

Moterys skrido 102 km trikampio maršrutą. Pasiektas „rekordas“: finišavusios (eilės tvarka) vilnietė R. Stašaitytė, U. Bochenska ir R. Garmutė tepasiekė vidutinį greitį 28 km/val!

Pasitaisius orams, čempionato „finišo tiesiojo“ neįvyko nelauktų staigmenų. Nugalėjo prityrusieji, toliausiai ir greičiausiai skridę penktajame pratime — 100 km trikampyje. V. Šliumba pasiekė didžiausią vidutinį greitį — 83,01 km/val, o V. Sabeckis, po kiekvieno pratimo kopęs tarsi laiptais aukštyn, pasiekė antrą dienos rezultatą — 77,40 km/val. Pirmąsyk ir moterų pratimas šimtu procentų buvo sėkmingas: 100 km trikampį geriausiai (54,8 km/val greičiu) apskrido

viešnia iš Bialystoko U. Bochenska. Antra finišavo R. Garmutė — 54,05 km/val.

Paskutinis pratimas vyrams ir moterims vienodas: 128 km skridimas į tikslą ir atgal — Pociūnai—Liškiava—Pociūnai. Nors A. Sarpalius skrido greičiausiai — 88,65 km/val, bet išvakarėse buvęs devintas, tokioj vietoj liko ir bendroje įskaitoje. Paskutinį pratimą taip pat laimėjo bialystokietė, per valandą vidutiniškai nuskridusi 74,6 km, o R. Garmutė vėl turėjo tenkintis antra vieta.

Jubiliejiniam sklandymo čempionatą dalyvavo 18 sporto meistrų. 38 metų sportininkas iš Vilniaus S. Smilgevičius parodė geriausią pavyzdį, kaip nesėkmės atveju nereikia nuleisti rankų. Po pirmojo pratimo jis buvo penkioliktas, po antrojo — devintas, tačiau sugebėjo laimėti čempionatą, surinkęs 5579,72 taško. Sidabro medalį iškovojo pernykštis čempionas V. Sabeckis, vienas jauniausių pirmenybių dalyvių — 4489,73 tšk. Bronzos medaliu apdovanotas klaipėdietis A. Kiškis — 4474,76 tšk.

Retas sklandytojas gali pasigirti tokiu skraidymo stažu, kaip tarptautinės klasės sporto meistrė R. Garmutė. Porą dešimtmečių ji atidavė pamėgtai sporto šakai. Ji vėl tapo respublikos sklandymo absoliučia čempione —

Kauno lakūnų pirmoji ekipa, laimėjusi respublikos čempionate pirmąją vietą (iš kairės į dešinę): A. Unikauskas, R. Pivnickas ir P. Šnioka

Č. BLAZEVIČIAUS nuotr.

žybos — triskart stovėta ant nugalėtojų garbės pakylės aukščiausiojo laiptelio. Prisiminkime jaunojo lakūno puikius pasirodymus S. Dariaus ir S. Girėno taurės varžybose bei Lietuvos, Maskvos ir Leningrado komandų mače. R. Pivnicko meistriškumas metal iš metų kilo nuosekliai. Jis — vienas pirmųjų iš jaunųjų lakūnų jau praėjusio dešimtmečio pabaigoje skridęs savarankiškai ir palyginti per trumpą laiką tapęs sporto meistru. Vaikinas yra daugelio respublikos čempionatų prizininkas, tris kartus gynė respublikos sportinę garbę šalies čempionatuose. Praėjusių metų TSRS pirmenybėse pratime skridime ratu iškovojo bronzos medalį, o šiais metais tapo absoliučiu šalies čempionu.

Reikia pažymėti, kad R. Aleksiejaus iškovotas vicečempiono titulas pranoko trenerių lūkesčius. Pernai Romas TSRS čempionate daugiakovė užėmė antrąją vietą (pirmasis toks Lietuvos lėktuvų sporto atstovų pasiekimas). Šiemet dėl objektyvių priežasčių jis mažai treniravosi. Sistemingai

treniruojančias, jis pajėgus kovoti dėl aukščiausių apdovanojimų.

Šių eilučių autorius apdovanotas bronzos medaliu.

Devintajame respublikos čempionate komandinėje įskaitoje nugalėjo Kauno I ekipa (R. Pivnickas, P. Šnioka, A. Unikauskas). Antroji vieta atiteko Vilniaus I komandai (R. Drazdys, R. Aleksiejus, Č. Blaževičius), trečioji — Kauno II ekipai (V. Gedminaitė, L. Jonys, V. Stankevičius).

Nedaug moterų užsiiminėja lėktuvų sportu. Tad atskirai moterų čempionatai mūsų respublikoje nerengiami. Moterys rungtyniauja bendroje įskaitoje su vyrais. Jau penkti metai moterų farpe geriausiai pasirodo V. Gedminaitė, kol kas respublikoje neturinti sau prilygstančių konkurenčių. Jaunoji lakūnė čempionate užėmė penktąją vietą, pralenkdama virš dešimties tituluotų sporto meistrų vyrų.

A. UNIKAUSKAS,
LTSR lėktuvų sporto rinktinės narys

4722,4 taško. Vicečempionės vardas atiteko vilnietei R. Stašaitytei — 3934,75 tšk., o bronzos medalis — vilnietei E. Sasnauskaitėi — 2864,25 tšk. Ketvirta — šiaulietė L. Jurevičiūtė — 1166,14.

Antras komentaras (respublikos čempionato vėliavą nuleidus). LTSR nusipelnęs treneris A. Jonušas:

— Dvidešimt aštuonerių metų klaidietis Algis Kiškis, skraidęs vienuoliktus metus, ne karto nebuvo įtrauktas į respublikos rinktinę. Šiose pirmenybėse jis nelauktai tapo prizinininku. Pirmavo ir čempionato pusiaukelėje, tiesa, tik pustrečio taško pralenkdamas Gintautą Nekrašius. Jeigu jis būtų sėkmingiau skridęs priešpaskutiniame pratime, būtų galėjęs iškovoti ir sidabro medalį — nuo Vytauto Sabeckio teskirta vos 15 taškų. Pažymėtinas ir sėkmingas Nekrašiaus debiutas pirmosios lygos varžybose — užimta aštuntoji vieta.

Tikriausiai ne kartą teks aptarti šių pirmenybių rezultatus ir kaltinsime... nepalankius orus. Bet nepalankios meteorologinės sąlygos ne vienam sklandytojui davė ir gerą pamoką. Varžybose reikia visko mokytis.

Pateikiame jubiliejinių pirmenybių lentelę: [sklandytojo užimta vieta, pavardė, komanda, taškų suma]:

1. S. Smilgevičius [Vilnius] 5579,72.
2. V. Sabeckis [Kaunas] 4489,73.
3. A. Kiškis [Klaipėda] 4474,76.
4. S. Gečiauskas [Kaunas] 4460,49.
5. M. Baleika [Klaipėda] 4224,74.
6. P. Vaišvila [Klaipėda] 4137,03.
7. G. Nekrašius [Kaunas] 4067,87.
8. A. Sarpalius [Alytus] 4019,35.
9. S. Burneika [Vilnius] 3890,49.
10. L. Šupins [Kaunas] 3701,02.
11. L. Švelnys [Panevėžys] 2177,49.
12. S. Meškelevičius [Alytus] 2175,06.
13. A. Paškauskas [Vilnius] 2147,0.
14. V. Šliumba [Kaunas] 1852,14.
15. A. Rūkas [Kaunas] atliktas 1 pratimas.

Pagal užimtas vietas apatinėje lentelės pusėje iš pirmosios lygos iškrito L. Švelnys, S. Meškelevičius, V. Šliumba ir A. Paškauskas.

B. JURŠĖ

NUSIRIST NEBĖRA KUR

Rugpjūčio pabaigoje Charkove vyksiančiame 45-ame sąjunginiame aviamodelizmo čempionate dalyvavę mūsų respublikos stipriausi aviamodeliuotojai komandinėje įskaitoje užėmė tik šešioliktą vietą.

Jau ne pirmiena, kad mūsų respublikos atstovai būna antrajame dešimtuks. Tačiau šių metų rezultatai — šešiolikta vieta — verčia rimtai susirūpinti esama padėtimi ir pasigilinti į priežastis, lėmusias tokius silpnus rezultatus.

Į sąjunginį čempionatą važiavo ne vienerių stambių

varžybų patyrimą turintys sporto meistrai, prityrę aviamodeliuotojai. Tad dėl ko mūsų respublikos rinktinė atsidūrė beveik pačioje blogiausioje vietoje!

Pirmą pralaimėjimą rinktinė „pelnė“ oro kautynių dalyviai. Be kitų klaidų esminė, matyt, buvo ta, kad kautynininkai prieš pat varžybas variklius su kaitinimo žvake, seniai išbandytus ir gerai žinomus, pakeitė į kompresinius. Kompresiniai varikliai buvo gauti prieš pat varžybas, ir sportininkai, matomai, jų nepėjo įsisavinti. Be to, mūsiškiams aviamodeliuotojams per mažai būta ir treniruočių, todėl neišvengta įvairių klaidų. Pavyzdžiui, sporto meistras V. Marinskis ore buvo nenugalimas, tačiau jo pagalbininko V. Morkaus uždelstos sekundės žemėje lėmė pralaimėjimą. Sportininkams teko pasitenkinti šešiolikta vieta.

Ypač skaudus pralaimėjimas

buvo varžybose greičio modeliais. Respublikos čempionato metu sporto meistro S. Nugaro modelis skrido 229 km/val greičiu. Jei jis tokiu greičiu būtų skridęs ir šalies čempionate! Deja... Buvo žinoma, kad Charkovo ir Kauno klimatinės sąlygos gerokai skiriasi, tačiau sportininkas tam neteikė reikiamos reikšmės. Pirmuosiuose turuose jo modelis išvystė tik 170—180 km/val greitį, o trečiame ture nesėkmingai paleistas modelis patyrė avariją. Rezultatas — S. Nugarui atiteko paskutinė vieta.

Nesėkmė mūsų aviamodeliuotojus lydėjo ir laisvo skridimo gumavariklių modelių klasėje. Vilnietis kandidatas į sporto meistrus L. Malachatka puikiausiai skraidė. Atrodė, kad LTSR rinktinė vis dėlto turės prizinininką [pagal rezultatus L. Malachatka užėmė trečią vietą]. Tačiau pasvėrus variklius, paaiškėjo, kad jie Nukelta į 26 psl.

MEISTRIŠKUMAS— PILOTAŽININKŲ BRAIŽAS

Borkai [Maskvos sritis], kur rugsėjo pirmoje dekadėje vyko Tarybų Sąjungos lėktuvų sporto XXIII čempionatas, sutiko sportininkus vėjuotu ir šaltu oru. Tačiau tai nenustelbė lakūnų entuziazmo ir noro siekti aukštų rezultatų, parodyti didelį ryžtą sportinėje kovoje su pasaulio čempionais, kurių varžybose startavo ne vienas. Atkaklią sportinę kovą žadėjo ir tai, kad pirmenybėse startavo tik RTFSR, Ukrainos, Armėnijos, Kazachijos, Kirgizijos, Lietuvos ir Maskvos komandos. Tai kolektyvai, kur lėktuvų sportas yra populiarus, kurių pilotai visada pasiekia gerų rezultatų. Iš viso čempionate rungtyniavo 31 sportininkas. Iš jų 10 lakūnų.

Tarybų Lietuvos komandos sudėtyje startavo kauniečiai V. Gedminaitė, R. Pivnickas, P. Šnioka ir A. Unikauskas. Komandos treneris — šių eilučių autorius, rinktinės vadovas — J. Bagdonas.

Pradžią mūsiškiams nebuvo sėkminga. Pratime skridime maršrutu, kuris buvo laikomas mūsiškių „hobi“, šį kartą visi mūsų lakūnai nesugebėjo patekti į prizinininkų gretas — V. Gedminaitė buvo šešta [992 tšk.], o geriausiai iš vyrų pasirodęs R. Pivnickas turėjo lenkintis tik dviliktą vietą [984 tšk.]. Nugalėjo šiame

pratime G. Lukjanova iš Jersentukų ir Armėnijos sportininkas S. Ambarcumianas.

Ne ką geriau mūsiškiai pasirodė ir antrame pratime — skridime ratu, tiksliai nusileidžiant į nustatytą zoną. R. Pivnickas buvo tik šeštas [670 tšk.]. Pirmavo čia A. Levaška [Armėnija] — 660 tšk. ir maskvietis M. Molčaniukas [680 tšk.].

Viską turėjo nulemti paskutinis ir pats sudėtingiausias pratimas — aukštasis pilotazas. Šiame pratime kaip tik išryškėja lakūnų meistriškumas sugebėti valdyti lėktuvą ir tiksliausiai atlikti ore figūrų kompleksą. Mūsų respublikos lakūnai, užmiršę visas nesėkmes pirmuosiuose pratimuose, drąsiai siekė pergalės, kovojo dėl kiekvieno taško. Ryžtas ir meistriškumas nugalėjo! Romas Pivnickas, surinkęs 1475 taškus, užėmė šiame pratime pirmą vietą ir tuo pačiu užsitikrino absoliutaus Tarybų Sąjungos čempiono vardą ir aukso medalį. Moterų tarpe šį pratimą laimėjo ir absoliučia šalies čempione tapo L. Leonova. V. Gedminaitė užėmė septintą vietą.

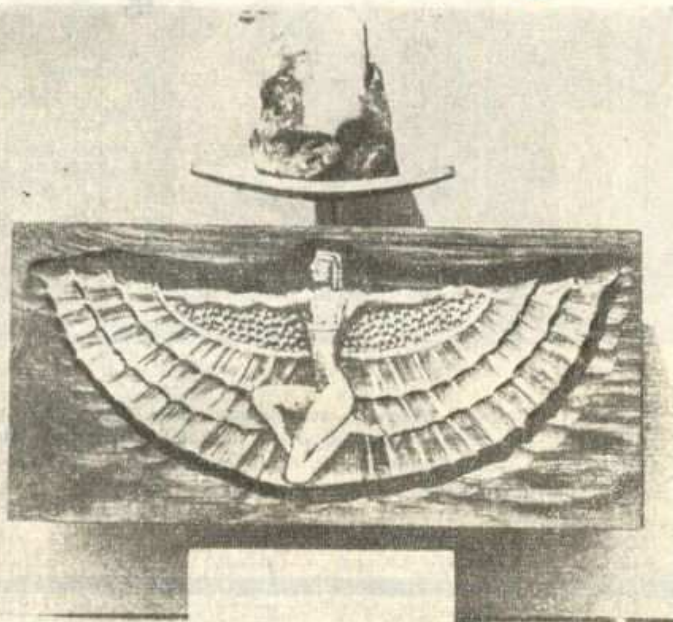
Susumavus visų pratimų rezultatus, daugiausia taškų surinko ir pirmą komandinę vietą užėmė Rusijos Federacijos rinktinė [9240,5 tšk.]. Sekan-

čios trys vietos atiteko Ukrainos, Armėnijos ir Lietuvos ekipoms.

Praejusį metų šalies pirmenybėse respublikos pilotai žininkai komandinėje įskaitoje buvo užėmę antrą vietą, o šį kartą liko tik ketvirta. Gal tai žingsnis atgal! Žinant tai, kad visas komandas viena nuo kitos skyrė tik nedidelis taškų skirtumas, būgštauti neverta. Svarbu tai, kad buvo įveiktas „psichologinis barjeras“, kuris visą laiką persekiojo lakūnus — pagaliau patikėta meistriškumo galimybėmis ir pirmą kartą Tarybų Sąjungos čempionate buvo iškovotas absoliutaus čempiono titulas. Juk R. Pivnickas du pastaruosius čempionatus visą laiką buvo „absoliučiai ketvirtu“, o štai dabar aukštajame pilotaze pasirodė geriausiai. Dar daugiau, buvo apsenkti net pasaulio pirmenybių dalyviai, daugelis šalies rinktinės narių. Šį R. Pivnicko pergalę parodė, kad Tarybų Lietuvos lakūnai sportininkai pajėgūs rungtyniuoti dėl aukščiausių apdovanojimų su visais geriausiais šalies pilotai žininkais. Tai — ir dar vienas laimėjimas, ir įpareigojimas siekti naujų meistriškumo aukštumų.

P. VINICKAS,
LTSR nusipelnęs treneris

Gintarinis Ikaras lieka Lietuvoje

Tradicinės tarptautinės socialistinių šalių aeroklubų parašiutizmo varžybos Lietuvos LKJS CK taurei laimėti, skirtos TSRS SDAALR 30-mečiui pažymėti, birželio 20–28 dienomis vyko Vilniuje. Iškilmingas varžybų atidarymas virto nuotaikinga aviacijos švente. Varžybų dalyvius sveikino Lietuvos TSR Ministrų Tarybos skyriaus vedėjas S. Rudžionis, SDAALR Lietuvos Centro komiteto pirmininkas R. Žalnerauskas, Lietuvos LKJS Centro Komiteto propagandos ir kultūrinio masinio darbo skyriaus vedėja J. Borisaitė.

Nepastovūs birželio orai sportininkų nelepino. Stiprūs vėjai ir nevienodai įšildyto oro srovės blaškėdavo parašiutininkus, trukdydavo tolygiai valdyti parašutų kupolą ir leisti į tikslą. Toks likimas ištiko bulgarę I. Ilijevą ir vilnietę J. Brunzienę. Tačiau gana pajėgių mūsų komandos vyrų surinktų taškų sąskaita vilniečiai nusileidimo tikslumo pratime išsilaikė pirmoje vietoje.

Aukso medalius nusileidimo tikslumo pratime iškovojo kauniečiai G. Varnagiris (šešių šuolių vidurkis — 0,14 m nuo rato centro) ir K. Bednarž (Lodžė) — 1,05 m. Sidabro medalis atiteko D. Penkovienei (Vilnius) — 1,40 m. ir G.

Lysevičiui (Lodžė) — 0,29 m, o bronzos medalių savininkais tapo A. Gruzdys (Vilnius) — 0,43 m ir B. Paulauskaitė (Kaukas) — 1,80 m.

Akrobatikoje pirmąją vietą taip pat iškovojo Vilniaus I ekipa. Geriausieji akrobatai šiose varžybose buvo bulgaras G. Aleksijevas ir lenkė K. Bednarž, atlikę akrobatinių figūrų kompleksą laisvai krentant atitinkamai per 7,9 ir 9,9 sekundės. Sidabro medaliai buvo įteikti lenkui G. Lysevičiui (8,2 sek.) ir bulgarei I. Ilijevai (10 sek.). Vilniečiams S. Čivilui (8,9 sek.) ir J. Brunzienei (10,5 sek.) atiteko „bronzos“.

Atkakliausia kova dė pirmosios vietos vyko trečiojo pratimo — grupinio nusileidimo tikslumo šuolių metu tarp Vilniaus I komandos ir bulgarų parašiutininkų. Po trijų šuolių pirmavo bulgarai. Vilniečiai laimėti turėjo labai mažą galimybių, kadangi ir ketvirtąjį šuolį bulgarai atliko puikiai. Pakildami lėktuvu ketvirtajam šuoliui, mūsų sportininkai jau žinojo, kad tik šimtaprocentinis visų komandos narių nusileidimas tiksliai į apskritimo centrą atnešų vilniečiams pergalę. Varžovai buvo ramūs, nes faktiškai toks mišrus kolektyvinis šuolis be-

LAIVO „SOJUZ-23“ SKRYDIS

1976 m. spalio 14 d. 20 val. Maskvos laiku Tarybų Sąjungoje buvo paleistas kosminis laivas „Sojuz-23“, kurį pilotavo įgula — laivo vadas papulkininkis Viačeslavas Zudovas ir bortinžinierius papulkininkis inžinierius Valerijus Roždestvenskis.

Spalio 15 d. 21 val. 58 min. laivas „Sojuz-23“ buvo pervestas į automatinio suartėjimo su stotimi „Saliut-5“ režimą. Kadangi laivo suartėjimo valdymo sistemos darbo režimas skyrėsi nuo apskaičiuotojo, susijungimas su stotimi „Saliut-5“ buvo atšauktas.

1976 m. spalio 16 d., baigę darbus laive „Sojuz-23“, kosmonautai grįžo į Žemę. 20 val. 46 min. Maskvos laiku kosminio laivo „Sojuz-23“ nu-

leidžiamasis aparatas nusileido už 195 km į pietvakarius nuo Celinogrado, Tengizo ežere.

Kosminio laivo „Sojuz-23“ vadas Viačeslavas Zudovas gimė 1942 metais Gorkio srities Boro mieste.

1963 metais jis baigė Bałasovo aukštąją karo aviacijos lakūnų mokyklą, o po to tarnavo karo transporto aviacijoje. Skraidė maždaug 1.200 valandų, taip pat turi pirmąjį parašiutinio sporto atskyrtį.

V. Zudovas — Tarybų Sąjungos Komunistų partijos narys nuo 1963 metų.

Į kosmonautų būrį Viačeslavas Zudovas buvo priimtas 1965 metais. Išėjo visą pasiruošimo kosminiams skridimams kursą. Ne kartą dalyvavo valdant pilotuojamų kosminių laivų ir stočių skridimus.

Kosminio laivo „Sojuz-23“ bortinžinierius Valerijus Roždestvenskis gimė 1939 metais Leningrade.

1961 metais jis baigė F. Dzeržinskio aukštąją Karinio jūrų laivyno inžinerijos mokyklą, po to tarnavo Karinio jūrų laivyno dalyse. Vadovavo Raudonosios Vėliavos ordinu apdovanoto Baltijos lai-

Kosmonautai V. Zudovas (kairėje) ir V. Roždestvenskis

vyno avarinės gelbėjimo tarnybos giluminių narų grupei.

V. Roždestvenskis — Tarybų Sąjungos Komunistų partijos narys nuo 1961 metų.

Į kosmonautų būrį Valerijus Roždestvenskis buvo priimtas 1965 metais. Ne kartą dalyvavo valdant pilotuojamų kosminių laivų ir stočių skridimus.

Specialios parengties laikotarpiu daug skraidė įvairių tipų lėktuvais. Jis — karo

aviacijos pajėgų parašiutininkų desanto rengimo instruktorius.

Už orbitinį skridimą kosminiame laive „Sojuz-23“ ir jo metu parodytą narsą bei didvyriškumą Viačeslavui Zudovui ir Valerijui Roždestvenskiui suteikti Tarybų Sąjungos Didvyrio vardai, įteikiant Lenino ordiną ir „Aukso Žvaigždės“ medalį. Jiems taip pat suteikti „TSRS lakūno kosmonauto“ vardai.

veik niekada neapsieina be baudos taškų.

Pirmasis nusileido grupės vedantysis, komandos kapitonas Algis Gruzdis. Tiksliai į ratą centrą! Glaudžiai apsupę nusileidimo ratą, žiūrovai pritrilo. Paskui tiksliai į centrą nusileido ir Jurijus Chominas. Sirgaliai sužė, nes žinojo, kad trečiuoju besileidžiantis Gintautas Varnagiris tikrai pataikys į centrą [juk jis — daugkartinis nusileidimo tikslumo čempionas]. Juvelyrinis manevras parašiuo kupolu, ir tikslas pasiektas. Nusileidę vaikinai dabar užgniaužę kvapą žiūrėjo į paskutinį komandos narį, kuris per sekundės dalį galėjo užbraukti pasiektą pirmųjų trijų rezultatą. Leidžiasi Janina Brunzienė. Sportininkė pateisino komandos draugų viltis. Ji tiksliai ratą centre palietė žemę. Tai reiškė pergalę! Džiūgaujantys sirgaliai mėtė nugalėtojus į orą. Ištrūkę iš jų rankų, sportininkai susibūrė atokiau. Stovėjo jie tylomis, apglėbę parašiuos. Vakaro šešėliai nuovargiu spalvino veidus. Juose švytėjo pergalės džiaugsmas.

Šiame pratime vietas komandos pasidalino taip: 1 —

Vilniaus I komanda [vidutiniškai nutolo nuo rato centro 0,40 m], 2 — Plovdivas [Bulgarija] — 0,44 m, 3 — Lodzė [Lenkija] — 1,32 m.

Lietuvos LKJS CK prizas už bendrakomandinę pirmąją vietą — iš gintaro ir vario padarytas Ikaras — atiteko Vilniaus I komandai, kurioje startavo J. Brunzienė, A. Gruzdis, G. Varnagiris, J. Chominas. 4,3 taško atsilikusi Lodzės [Lenkija] ekipa [K. Bednarž, G. Lysevičius, J. Volskis, Z. Kelčinskis] užėmė antrą vietą. 3-oji vieta atiteko Vilniaus II komandai [D. Penkovienė, S. Čivilis, R. Maciulevičius, V. Semionovas].

Asmeninėje įskaitoje varžybų laimėtojais dvikovėje tapo lenkai — K. Bednarž ir G. Lysevičius. Sidabro medalius iškovojo G. Varnagiris ir D. Penkovienė, bronzos — G. Aleksijevas [Plovdivas] ir B. Paulauskaitė.

Tarptautinės socialistinių šalių aeroklubų parašiutininkų varžybos, išaiškinusios šių metų nugalėtojus, perdavė estafetę Bulgarijai, kur parašiutininkai susitiks sekančių metų rugpiūčio mėnesį.

B. PETRONIS

Vilniaus sportininkai, iškovoję socialistinių šalių aeroklubų parašiutininkų varžybose pagrindinį prizą (iš kairės į dešinę): pirmoje eilėje — J. Chominas, J. Brunzienė; antroje eilėje — A. Gruzdis, treneris B. Šesternikovas ir G. Varnagiris

V. RUBANO nuotr.

DĖL DARIAUS IR GIRĖNO PRIZO

Liepos antroje pusėje, pasibaigus Vilniuje draugiškam Maskvos, Leningrado ir Tarybų Lietuvos lakūnų mačiui, buvo surengtos varžybos dėl Dariaus ir Girėno prizo, kuriose rungtyniavo geriausiai minėtame mače pasirodę sportininkai, o taip pat keletas Kazachijos lakūnų. Ir vėl, kaip ir respublikinėse pirmenybėse bei draugiškame Maskvos, Leningrado ir Tarybų Lietuvos komandų mače, didelį meistriškumą demonstravo kaunietis sporto meistras R. Pivnickas. Jis geriausiai skrido maršrutą ir tiksliausiai atliko aukštojo pilotazo laisvą figūrų kompleksą, o atliekant privalomų figūrų pilota-

žinį kompleksą, užėmė trečią vietą. Šie laimėjimai leido R. Pivnickui užimti pirmąją vietą ir bendroje įskaitoje. Jam buvo įteiktas LTSR Aviacijos sporto federacijos įsteigtas Dariaus ir Girėno pereinamasis prizas. Tad po metų pertraukos šis sportinis trofėjus vėl grįžo į mūsų respubliką [pernai jį buvo laimėjęs Kazachijos sportininkas V. Obrevka]. Kitas dvi prizines vietas užėmė taip pat mūsų respublikos lakūnai: antrąją — vilnietis Č. Blaževičius, o trečiąją — kaunietis P. Šnioka. Iš viso šiose varžybose rungtyniavo trylika lakūnų sportininkų.

A. GIRDŽIUS

Dariaus ir Girėno prizo laimėtojas, šalies ir respublikos absolūtus lėktuvų sporto čempionas R. Pivnickas

Č. BLAŽEVICIAUS nuotr.

SKUBOTUMAS

NE

! NAUDA

Viskas vyko kaip ir per kiekvieną sėkmingai baigtą varžybų uždarymą. Skelbiami čempionai ir prizininkai. Jie gauna medalius, garbės raštus, asmenines dovanas. Neužmiršti ir varžybas aptarnavę žmonės — skraidymų vadovas, aviatechnikai, lakūnai buksyruotojai, teisėjai ir kiti. Varžybų dalyviai pasveikunami, palinkima sėkmės ateityje. Po to nuleidžiama varžybų vėliava...

Komanda nugalėtoja gavo puikią žurnalo „Mokslas ir gyvenimas“ pereinamąją taurę, kurią įteikė žurnalo vyr. redaktorius J. Baldauskas. Panevėžio aviacijos techninio sporto klubo sportininkai, vadovaujami viršininko A. Virbicko, grįžę išgraviuos taurėje pirmąjį įrašą (anksčiau sklandytojai rungtyniavo dėl LTSR Rašytojų sąjungos taurės, kuri nuo užpraėjusių metų tapo Kauno aviacijos sporto klubo antrosios komandos nuosavybe).

O ar patys sportininkai patenkinti, ar tos varžybos ilgam įsimins jų sportiniame gyvenime!

Taigi, kalbame apie šių metų rugpjūčio mėnesį Biržuose vykusias respublikos sklandymo antrosios lygos varžybas.

Ne vien mūsų respublikos sklandytojai, užbaigę praėjusį sezoną, kalbino vasaros orus. Daug tūkstančių kilometrų nenuskrista, šimtai valandų ore neįskrista. Net vieno jauno sklandytojo tikėtasi meistrų tapti. Būdavo, įvyستелės padangė, visi ir dalrosi žyptelėjusios saulės, bene ir termikai atsirasią.

Optimistiškai 24 respublikos sklandytojai (4 sporto meistrų, 19 pirmaatskyrininkų ir vienas antrojo atskyrio sportininkas) iš Alytaus ir Akmenės, Biržų ir Kauno, Klaipėdos ir Panevėžio, Šiaulių ir Šilutės, Telšių ir Vilniaus rugpjūčio pirmosiomis dienomis su savo „Kobromis“, „Blankais“ ir kitais sklandytuvais rinkosi į Biržų ATSK skraidymų aikštelę. Visi tikėjosi meteorologų pažadėtos giedros...

Liaudies patarlė sako: ne-

girk dienos be vakaro. Rugpjūčio 7-osios rytas saulėtas. Sklandytojai, kurių dauguma jauno amžiaus, susikaupę paskutinį kartą pluša prie savo „mašinų“. Vyrams skiriamas maršrutas — 200 km trikampis Biržai—Joniskis—Biržai, o moterims — 100 km trikampi maršrutas Biržai—Pasvalys—Biržai. Netikėtumų nebuvo. Nugalėjo tie, kurie pagal savo galimybes ir privalėjo laimėti. Vyrų tarpe — klaidietis R. Vileniškis, moterų — Panevėžio sportininkė A. Butkienė.

Niekas nesitikėjo sekančią dieną, kad startuoja šiame čempionate paskutinį kartą. Paskelbus antrojo skridimo rezultatus, tarp prizininkų — tik dvi kitos pavardės. 160 km skridimo maršrutu Biržai—Bauskė—Panevėžys—Biržai pirmieji buvo varžybų šeimininkai P. Venckus ir R. Jukna. Trečias atskrido panevėžietis S. Liniauskas. Moterų tarpe vėl nugalėjo A. Butkienė, greičiausiai skridusi 100 km greičio trikampi. Antra atskridusi vilnietė I. Smilgevičiūtė nedaug atsiliko — apie 150 taškų. Trečiąją vietą užėmė panevėžietė A. Ragelytė. Taigi tą dieną ilgai lauktos jaunųjų sklandytojų varžybos faktiškai buvo baigtos. Lietūs ir audros atėjo. Debėmis užsitraukė dangus.

Komandinėje įskaitoje pirmoji vieta buvo pripažinta panevėžiečiams (4917 taškų), žymiai pralenkusiems antroje vietoje likusius kauniečius (4314).

Tai tik viena čempionato medalių pusė. Išties, šį kartą labai neteisingai pasielgė tie, kas vadovavo varžyboms ir nevykdė trečio pratimo. Juk per dvi dienas 24 sklandytojai — tarp jų 5 moterys — tenuskrido 5182 km. Tai labai mažai — po šimtą kilometrų kiekvienam sklandytojui kasdien.

Pagal patvirtintus šių varžybų nuostatus, būtina buvo atlikti mažiausiai tris pratimus. Ar to nežinojo varžybų vyr. teisėjas! Gal būtų, tai pamiršo ir varžybų viršininkas! Beje, ir oras paskutinę varžybų dieną buvo palankus.

Už šių pirmenybių sėkmingą eigą buvo atsakingas SDAALR Lietuvos Centro komiteto aviacijos skyriaus lakūnas instruktorius A. Katkovas. Bet jis savo nuožūra varžybas „uždarė“ jau rugpjūčio 18-ąją, nors po to buvo puikūs orai. Ką gi, sportininkams padaryta skriauda. Manytume, kad aviacijos sporte skubotumo ir abejingumo neturėtų būti.

B. GASTILONIS

LAIMI VILNIEČIAI

Liepos 19 d. Kauno kordodrome pasibaigė respublikos aviamodeliuotojų pirmenybės kordiniais modeliais. Komandų tarpe nugalėjo Vilnius (5 tšk.). Kauniečiams atiteko antroji vieta (13 tšk.). Panevėžys liko trečioje vietoje (19 tšk.).

Greičio modeliais respublikos čempiono vardą apgynė vilnietis Stasys Nugaras, pasiekęs rezultatą 219,5 km/val. Antrą vietą užėmė kaunietis A. Pupkevičius.

Pilotaziųjų modelių klasėje nugalėjo Vaclovas Rimkaitis (Vilnius), surinkęs 1879 tšk. Sidabro medalį laimėjo S. Nugaras (1795 tšk.). „Bronza“ atiteko jaunam sportininkui iš Panevėžio V. Mačiuliui (1666 tšk.).

Labai atkakli kova vyko lėktuvų kopijų varžybose. Vaclovui Rimkaičiui pavyko apginti Lietuvos TSR čempiono titulą. Jis savo pagamintu naikintuvu MIG-3 surinko 927 tšk. Pirmenybių staigmena buvo jurbarkiečio V. Sorokos antroji vieta šioje modelių klasėje (lėktuvas PO-2) sten-

dinio įvertinimo metu. Skraidyme jis tebuvo trečias, tad ir bendroje sumoje turėjo tenkintis trečia vieta (893 tšk.).

Lenktyniniais modeliais nugalėjo vilniečiai V. Šidlauskas — A. Terentjevas, antrą vietą užėmė panevėžietis V. Mačiulis — R. Paužuolis, o bronzos medaliai atiteko kauniečiams G. Orlovui — V. Morkui.

Oro kautynėse respublikos čempionų vardą apgynė vilniečiai V. Ramelis — A. Narkevičius.

A. PRANSKETIS

ORO KAUTYNIŲ MODELIAIS

Sevastopolyje surengtose sąjunginėse aviamodeliuotojų varžybose oro kautynių modeliais, skirtose Pergalės dienai paminėti, dalyvavo 106 sportininkai, atstovavę 16 komandų iš 13 sąjunginių respublikų. Komandinėje įskaitoje nugalėjo Rusijos Federacijos aviamodeliuotojai. Mūsų respublikos ekipa — devinta.

Vilnietis sporto meistras V. Rimkaitis

Naujienos iš aviacijos sporto klubų

Tapo tradicija, kad vasaros skraidymų sezoną respublikos aviacijos sporto sezoną sklandytojai užbaigia klubo varžybomis.

KAUNO Jono Žiburkaus aviacijos sporto klubo 24 sklandytojai miesto pirmenybėse nusikrida apie 13 tūkstančių kilometrų, išbūdami ore beveik 400 valandų. Rungtyniauta šešiuose pratimuose. Pirmąją vietą užėmė Antano Sniečkaus politechnikos instituto dėstytojas R. Gervė, nugalėjęs trijuose pratimuose.

Keturi sklandytojai šiose varžybose įvykdė sporto meistro normatyvus: tai J. Valūnas, E. Lasauskas, R. Toleikis ir R. Kalinauskas. Dar du klubo sklandytojai — P. Beta ir J. Zvironas — šiais metais įvykdė sporto meistro normatyvus kitose varžybose.

VILNIAUS aviacijos techninio sporto klubo sklandymo pirmenybėse rungtyniavo 13 sportininkų. Jie atliko keturis pratimus. Sėkmingiausiai pasirodė „Spartos“ fabriko darbuotojas V. Tumas.

Siemiet du klubo sportininkai — „Mato“ gamyklos darbuotojas A. Mikušauskas ir klubo technikas V. Raciūnas įvykdė sporto meistro normatyvus.

IŠDALYTAS LAISVALAIKIS

Liepos pabaigoje būdama Prienuose, nutariau užsukti pas mokytoją Juozą Kirdeikį. Prisipažinsiu, nelabai tikėjau šio apsilankymo sėkme — juk pats atostogų įkarštis, orai puikūs. Bet mokytojas besas namie, triūsia mokykloje.

— Mokytojau, ne kurortel — paklausiau pasisveikinusi.

— O kuo pas mus ne kurortas! — visai nuoširdžiai nustebo mokytojas. — Nemunas, pušynai čia pat. Žvejok, maudykis, kaitink šonus saulutėje.

Zinojau, kad J. Kirdeikis — reto darbštumo žmogus. Pats nuolatos ką nors dirba, kuria, savo darbinga nuotaika užkrėsdamas ir mokinius. Ilgas pedagoginis darbas daug ko išmokė mokytoją. Per dvidešimt dvejus metus, praleistus Seirijų (Lazdijų raj.), vėliau Prienų vidurinėse mokyklose, J. Kirdeikis įsitikino, kad vien pamokų metu daug ko neiš-

mokysi. O paaugliai visada nenuoramos, jų galvos amžinai nepasotinamos vis naujų žinių, naujų įspūdžių.

Iš susižavėjimu degančių akių, kuriomis mokinukai pažvelgė virš Prienų praskrendančius Jono Žiburkaus aviacijos sporto klubo sklandytuvus, mokytojas suvokia, kad daugeliui jų tie tylūs padangių paukščiai ir užmigti ramiai neduoda. Jis puikiai supranta berniukus, nes pats nuo mažumės darė lėktuvėlius iš popieriaus, vėliau drožė iš medžio, kad bent minutės dalelę pajustų skrydį. Taip, pažvelgęs, nes skrendant lėktuvėliui, berniuko lėkioje vaizduotėje ir jautrioje žirdelėje kildavo toks pasididžiavimo jausmas, lyg jis pats kiltų virš debesų. Todėl ir nesistebė mokytojas Kirdeikis, kad aviamodelizmo būreliai moksleivių tarpe tokie populiarūs. Deja, toli gražu ne visiems užtenka ištvermės, atkaklumo, kad jų

modelis pakiltų kaip paukštis. Ir netgi labai trokštančiam „sparnų“ bei sumaniam berniukui reikalingas patarimas, o kartais net tiesioginė pagalba. Todėl J. Kirdeikis ir džiaugiasi, kad kiekvieną rudenį jo dirbtuvę tiesiog plūste užplūsta berniukai. Jis nepriekaištauja, kai norinčių į jaunųjų aviomodeliuotojų būrelį užsirašo tiek, kad ir dirbtuvėje nėra kur pasisukti. Po keleto užsiėmimų mokytojas jau žino, kas iš jų pasiliks būrelyje iki paskutinio skambučio ir kas tik svečias. Greitai viskuo susižavį ir ilgiau niekur nepabūna „pakeleiviai“ sukelia daug rūpesčių. Mokytojas Kirdeikis kantriai stengiasi ir juos „užkrėsti modelių baci-“
— O jeigu tokio „pakeleivio“ nepavyksta padaryti tikru mažų lėktuvėlių meistrų, tai bent jau pripratina prie dildės, kalto, kitų įrankių, išmoko pamilti darbą.

— Toks jau nebėgs pas kalmyną prašyti įkalni vinį, — juokauja Kirdeikis.

Jis pats, užaugęs gausioje staliaus šeimoje, nuo mažų dienų patyrė, kas yra darbas. Niekada juo nesibodėjo ir nevengė. Juk ir modelius daryti jaunystėje J. Kirdeikio niekas nemokė. Darė pats kaip mokėjo, kiek sugebėjo, prisipirkęs aviamodelinių rinkinių, prisiskaitęs iš knygų, žurnalų. Bepigu dabar, kai mokyklose, pionierių namuose, jaunųjų technikų stovyse yra būreliai, kvalifikuoti instruktoriai. O mokytojo vaikystė prabėgo rūšiais Didžiojo Tėvynės karo ir pokario

metais. Gal todėl ir dabar šis žilstelėjęs, ramių judesių žmogus negali net vasaros atostogų metu apsieiti be mokinių, be taip pamėgtų modelių. Vos mokytojas praveria dirbtuvės duris, lyg susitarę, nežinia iš kur išdygsta ir jo auklėtiniai. Žiūrėk, vienam nesi-seka modelį sureguliuoti, kitam — modelio sparnai persisuko, trečio pilotажinis modelis nenoriai kilpą riečia. Ir taip be galo — „mokytojau“. Nėra buvę atvejo, kad šitas „mokytojau“ liktų be atgarsio, — visiems kiek gali padeda, pataria, pamoko.

Prieniškių būrelyje populiariausi yra laisvo skridimo modeliai. Vienas kitas bando daryti ir kordinius, tačiau varžybose dažniausiai dalyvauja laisvo skridimo modeliais. Varžybas mėgsta tiek mokytojas, tiek mokiniai, J. Kirdeikis — pirmos kategorijos sporto teisėjas ir mieliai talkininkauja įvairiose respublikos aviamodelizmo varžybose.

Daugelis prieniškių, ne vienerius metus triūsusių mokytojo Juozo Kirdeikio būrelyje, šiandien yra puikūs specialistai, geri darbininkai. Tai ir Alytaus ligoninės gydytojas V. Maciulevičius, ir KPI penktakursis R. Rutkauskas, ir Prienų Eksperimentinės sportinės aviacijos gamyklos darbininkas P. Naujelis, ir G. Mažiūkaitis, ir daug kitų. Visi jie nuoširdžiausiai dėkingi mokytojui už taip dosniai išdalintas laisvalaikio valandas.

L. ZILINSKAITĖ

Atkelta iš 22 psl.

gerokai sunkesni, negu turi būti. Už šį prasižengimą sportininkas buvo diskvalifikuotas.

Laisvo skridimo modelių varžybų skrydžiams labai trukdė stiprus vėjas. Daug geros kokybės modelių buvo sulaužyta pačioje varžybų pradžioje. Tai, be abejo, galima pateisinti. Tačiau kuo paaiškinti, kad kaunietis V. Raulinaitis skraidė net 1965 m. gamybos modeliui ir tai-meristų rezultatai būtų žymiai geresni, jei kaunietis A. Sakalauskas būtų tinkamai įvertinęs savo modelio laikrodinį mechanizmą, kuris „nuklirpavo“ skridimą, likus net 30 sekundžių iki maksimumo.

Visos šios klaidos, aplaidumas dar nebūtų komandos nufempę į galą, nes vilniečiai sporto meistras V. Sid-

lauskas ir kandidatas į sporto meistrus S. Terentjevas lenktyninių lėktuvų klasėje užėmė septintą vietą, P. Akinis lėktuvų kopijų klasėje — 10 vietą, sporto meistras V. Rimkaitis pilotажinių modelių klasėje — 8 vietą. Tačiau didžiausia bėda buvo ta, kad nebuvo radijo valdomų lėktuvų modelių. Taigi dar trys septynioliktos vietos visų mūsiškių kad ir kuklius laimėjimus pavertė niekais.

Labai apmaudu, kad mūsų respublikoje mažai gaminama radijo valdomų modelių. Dar daugiau, varžybos tokiais lėktuvų modeliais net neįtrauktos į komandinę respublikos čempionatų įskaitą.

Negalima užmiršti ir aplaidumo bei nepasiruošimo atvejų, apie ką minėjau anksčiau. Bet juk panašūs įvykiai

kartojasi mūsiškiams jau ne pirmose sąjunginėse varžybose.

Visi čia suminėti pralaimėjimai — ne atsitiktinumas, o dėsningas ankstesnių nesklaidumų rezultatas, apie ką ne kartą buvo rašyta ir kalbėta. Nerimą kelia tai, kad LTSR aviacijos sporto federacijos aviamodelizmo komitetas visai nevadovauja šiai sporto šakai, nesvarsto rinktinės komplektavimo, treniruočių klausimų, sąjunginėse varžybose pasirodymo rezultatus. Be to, rinktinėje pasitaiko sportininkų, kuriems paprasčiausiai stinga asakomybės jausmo ne tik už save, bet ir už komandą. Treniruočių stovyklos prieš sąjungines pirmenybes organizuojamos blogai.

Visa tai nei sportininkų rezultatų, nei sportinio entuziaz-

mo, suprantama, nekelia. Kada gi, pagaliau, bus padarytos rimtos išvados iš visų tų klaidų! Aviamodelizmui vystyti mūsų respublikoje yra nebloga dirva, reikia tik vadovaujančių organizacijų rūpesčio. Ir ne vien tik žodžiais.

Pirmenybėse rungtyniavo daugiau kaip 80 sportininkų. Šalies čempionais atskirose modelių klasėse tapo maskviečiai V. Maslionkinas (greičio modeliai, 244 km/val), A. Verbickis (talmeriniai modeliai), Rusijos Federacijos sportininkai V. Jeskinas (pilotажiniai modeliai) ir J. Krylovas (lėktuvų kopijų modeliai).

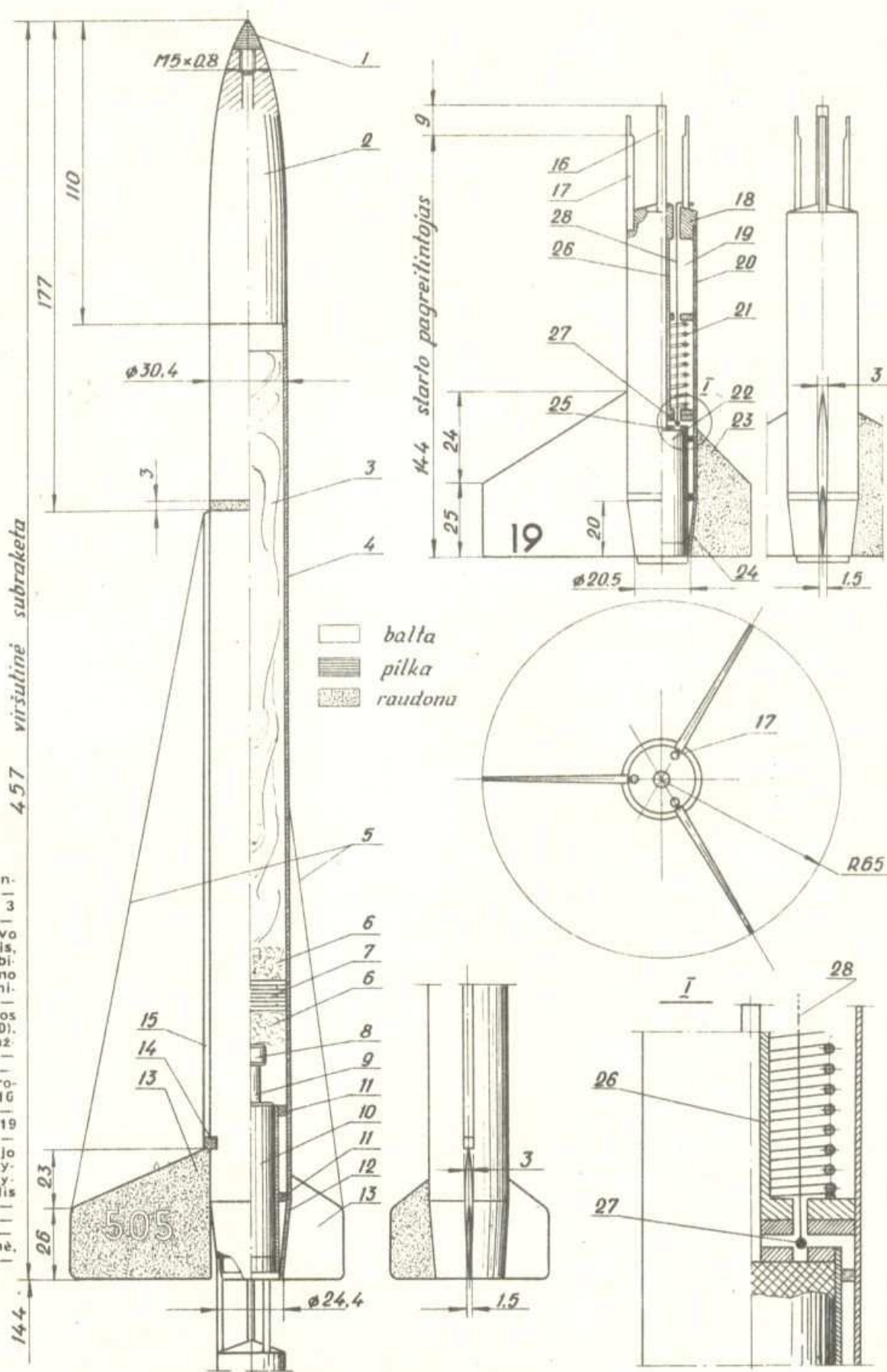
S. KALVAITIS,
Kauno respublikinio sporto techninio jūrų klubo modelizmo laboratorijos viršininkas

AMERIKIEČIŲ AUKŠTUMINĖS TYRIMŲ RAKETOS „AEROBI“ MODELIS-KOPIJA

457 viršulinė subraketa

1 — teiometrinė antena (vinilplastas), 2 — priekinis gaubtas, 3 — parašiutas, 4 — korpusas, 5 — imtuvo antena, 6 — kamštis, 7 — sandarinimo labirintas, 8 — išmušimo užtaisas, 9 — suietinio sistemo, 10 — reaktyvinės traukos variklis (DB-3-SM-10), 11 — rėmas, 12 — užpakalinis kūgis, 13 — stabilizatorius, 14 — flitingas, 15 — elektrokabelių korpusas, 16 — piro sistema, 17 — atrama, 18 — ritė, 19 — parašiutas, 20 — starto pagreitolio korpusas, 21 — spyruoklė, 22 — reaktyvinės traukos variklis (DB-51-S-10), 23 — stabilizatorius, 24 — apatinis kūgis, 25 — rėmas, 26 — stiklinė, 27 — kalstis, 28 — atatampa.

(M 1:12,5)

PAJĖGIAUSIŲ AVIAMODELIUOTOJŲ ČEMPIONATAS

H. Andrijevskis

Liepos 5—9 dienomis Sasnavoje [Kapsuko raj.] vyko respublikos asmeninės komandinės aviamodeliuotojų pirmenybės laisvai skraidančiais modeliais. Jos sutapo su respublikos jaunių asmeninėmis pirmenybėmis, kurios vyko trijų klasių modeliais, atitinkančiais tarptautinę FAI klasifikaciją: sklandytuvų (F1A), lėktuvų su gumos varikliais (F1B) ir taimeriniais (F1C) modeliais.

Respublikos čempionais tapo V. Raulinaitis iš Kauno [F1A], S. Dolženka [F1B] ir H. Andrijevskis [F1C] iš Vilniaus.

Iš pateiktų lentelių matyti, kaip kiekviename iš septynių turų startavo visų klasių varžybų dalyviai.

Komanda	1	2	3	4	5	6	7	Taškai	Vieta
---------	---	---	---	---	---	---	---	--------	-------

F1A klasė

V. Raulinaitis	Kaunas	3.00	3.00	3.00	2.36	2.10	3.00	3.00	1186	1
R. Jarmalavičius	Vilnius	0.39	1.36	1.11	1.51	1.14	3.00	2.48	739	2
A. Jotautas	Varėna	3.00	2.21	0.54	0.35	1.23	2.01	1.52	726	3
R. Indrišonis	Biržų raj.	3.00	0.11	2.00	0.25	1.46	1.38	3.00	720	4
G. Rinkevičius	Kaunas	2.04	3.00	3.00	2.24	—	—	1.13	701	5
A. Pociūnas	Anykščių raj.	0.20	1.54	1.10	0.57	1.08	2.30	3.00	659	6
S. Lukšys	Vilnius	0.32	0.58	—	2.38	1.40	1.22	2.40	623	7
V. Mankus	Kaunas	0.44	0.58	—	2.38	1.40	1.22	2.40	602	8
G. Smetonis	Panevėžys	2.02	2.10	1.34	—	0.47	0.02	1.15	470	9
K. Didorokas	Alytaus raj.	1.05	2.14	2.21	0.08	0.21	0.48	0.12	429	10
S. Bogdanovas	Vilnius	1.20	0.42	1.06	0.45	0.50	0.53	1.32	428	11
V. Girdauskas	Kaunas	2.03	0.25	0.53	—	1.03	1.39	0.56	421	12
G. Stofna	Prienų raj.	0.32	0.45	0.41	0.02	—	—	—	121	13
A. Palionis	Panevėžys	0.48	0.07	—	—	—	—	—	55	14
G. Lengvelis	Kaunas	0.26	—	—	—	—	—	—	26	15

F1B klasė

S. Dolženka	Vilnius	2.25	3.00	2.38	3.00	3.00	3.00	3.00	1203	1
L. Malachotka	Vilnius	3.00	2.28	3.00	3.00	3.00	3.00	1.42	1150	2
V. Kaunietis	Panevėžys	3.00	—	3.00	3.00	2.46	3.00	3.00	1066	3
G. Bartkevičius	Kauno raj.	3.00	3.00	2.20	1.56	3.00	1.38	1.31	985	4
A. Bendinskas	Prienų raj.	1.59	2.43	2.32	1.37	3.00	1.49	2.05	947	5
G. Kučikas	Kaunas	3.00	1.35	1.58	3.00	3.00	1.24	1.47	944	6
A. Mačiulis	Panevėžys	2.30	1.37	3.00	1.56	3.00	1.54	1.30	927	7
M. Bagdonas	Kaunas	2.02	1.36	1.17	3.00	3.00	1.33	1.33	841	8
A. Vaškevičius	Kaunas	3.00	1.30	1.40	3.00	1.00	2.00	0.53	783	9
V. Abromavičius	Kaunas	3.00	1.55	2.22	—	—	3.00	2.17	754	10
V. Jotautas	Varėna	1.27	1.04	1.22	2.15	2.00	1.01	3.00	729	11
A. Remeika	Alytaus raj.	1.17	1.50	1.00	1.50	1.24	3.46	1.40	707	12
V. Jukna	Biržų raj.	1.18	1.09	1.56	2.14	1.40	1.16	1.01	634	13
G. Treideris	Vilnius	2.01	0.42	—	—	1.05	0.58	1.44	390	14
G. Sukovas	Vilnius	0.45	0.59	1.33	0.33	1.14	0.57	—	361	15

F1C klasė

H. Andrijevskis	Vilnius	3.00	2.08	2.43	3.00	2.22	2.26	2.43	1102	1
A. Sakalauskas	Kaunas	—	1.19	3.00	3.00	1.55	2.20	2.10	824	2
V. Morkus	Kaunas	0.40	0.42	1.07	0.31	1.20	2.02	1.51	493	3
A. Kolosauskas	Kaunas	—	0.32	1.01	1.40	0.35	0.34	1.04	326	4
G. Vaitiekūnas	Vilnius	2.35	—	—	—	—	—	—	155	5
M. Radzevičius	Vilnius	1.07	0.51	—	0.24	—	—	—	142	6
S. Rinkevičius	Kaunas	—	0.40	0.29	1.01	—	—	—	130	7
A. Gavėnas	Biržų raj.	0.27	0.35	—	—	—	0.24	—	86	8
G. Narkevičius	Kaunas	—	—	—	—	0.15	0.17	0.03	35	9
V. Parlys	Kaunas	—	0.15	—	—	—	—	—	15	10

Pastaba: pirmas skaičius yra minutės, o du antrieji — sekundės.

Komandinėje įskaitoje pirmąją vietą laimėjo Vilniaus I ekipa, surinkusi 5 taškus, antrąją — Kauno I [9 tšk.] ir

trečiąją — Vilniaus II [14 taškų] komanda. Jaunių grupėje nugalėtojais tapo R. Jarmalavičius iš Vilniaus [F1A klasė], A. Ben-

dinskas iš Prienų raj. [F1B klasė] ir M. Radzevičius iš Vilniaus [F1C klasė].

J. MISIŪNAS

BALTOJI SPARTAKIADA

1977 m. sausio 23 d. Savanoriška draugija armijai, aviacijai ir laivynui remti pažymės savo 50-metį. Jubiliejaus garbei skirta pirmą kartą rengiama techninių sporto šakų žiemos spartakiada.

Baltosios spartakiados, kaip ją pavadino sportininkai, varžybos vyks iki kovo 18 d. Pradžioje techninių sporto šakų mėgėjai rungtyniaus kolektyvų ir SDAALR pirminių organizacijų varžybose, po to rajonų ir miestų, respublikos bei sąjunginės varžybose.

Respublikinės spartakiados finale penklų didžiųjų miestų ir rajonų bei kurortinių miestų komandos rungtyniaus atskirose grupėse. Aštuonių sporto šakų finalai vyks: sausio mėnesį — motokrosas [8—9 d. Kretingoje], biatlonas [6—9 d. Ignalinoje], PDG daugiakovė [13—16 d. Ignalinoje], parašiutizmo daugiakovė [15—16 d. Vilniuje], autoralis [22—23 d. Panevėžyje], tarnybinių žinių sportinė daugiakovė [29—30 d. Vilniuje]; vasario mėnesį — radijo sporto „lapių medžioklė“ [5—6 d. Kaune], jūrų trikovė [10—13 d. Kaune].

Sąjunginės baltosios spartakiados finalinės varžybos vyks vienuolikoje techninių sporto šakų: sausio mėnesį — parašiutizmo daugiakovė [15—25 d. Maskvoje], motokrosas [28—30 d. Maskvoje]; vasario mėnesį — PDG daugiakovė [6—9 Permėje], autolenktynės treke [10—13 d. Maskvoje], tarnybinių žinių varžybos [10—13 d. Maskvos srityje], autoralis [17—21 d. Rygoje], kartingų varžybos [18—21 d. Kalininge], radijo sporto „lapių medžioklė“ [19—22 d. Maskvoje], motolenktynės ledo taku [26—27 d. Maskvoje]; kovo mėnesį — biatlonas [14—19 d. Sverdlovске] ir jūrų trikovės varžybos [15—18 d. Kaune].

„ŠAUDYMAS I DU ZUIKIUS“

Kiekvienais pastaraisiais metais vilniečiai turi galimybių stebėti parašiutininkų varžybas. Kaip žinome, sostinės aviacijos sporto klubo bazėje Kyviškėse vyko sąjunginės SDAALR pirmenybės, TSRS Tautų VI spartakiados finalinės varžybos, o štai šių metų vasarą — socialistinių šalių aeroklubų, Pabaltijo taurės varžybos ir respublikos čempionatas.

Pabaltijo taurės varžybos, kuriose dalyvavo Leningrado, Estijos, Latvijos ir mūsų respublikos komandos (ekipą sudarė 4 vyrai ir 3 moterys) ir Tarybų Lietuvos čempionatas, kuriame startavo 10 vyrų ir 4 moterys, vyko rugpjūčio 15—22 dienomis. Varžybose dėl Pabaltijo taurės kai kuriuose pratimuose sėkmė lydėjo mūsų respublikos atstovus. Uždelsto šuolio iš 2000 m aukščio metu atliekant figūrų kompleksą geriausių rezultatų pasiekė kauniečiai R. Maciulevičius [9 sek.] ir J. Chominas [9,1 sek.], užėmė atitinkamai pirmąsias dvi vietas. Šuolius nusileidimo tikslumui geriausiai atliko Latvijos sportininkas E. Drazdovas [nuotolė nuo rato centro 12 cm], o J. Chominas [16 cm] ir vilnietis S. Civilis [34 cm] užėmė antrą ir trečią vietas.

Iš parašiutininkų šiuose dviejuose pratimuose nugalėjo Estijos komandos atstovė L. Obuchova [9,7 sek. ir 2,47 m]. Kaunietė pirmaatskyrininkė B. Paulauskaitė (pirmame pratime buvo septinta — 10,7 sek.) ir vilnietė sporto meistrė D. Penkovienė (antrame pratime buvo devinta — 9,63 m) geriausiai pasirodė iš mūsų.

Susumavus dviejų pratimų rezultatus, absoliučiu nugalėtoju tapo kaunietis sporto meistras J. Chominas, surinkęs 9,26 taško. Trečią—ketvirtą vietas pasidalijo S. Civilis ir R. Maciulevičius (pastarasis įvykdė sporto meistro normatyvą), surinkę po 9,46 taš-

Parašiutininkai prieš startą

ko, o vilnietis sporto meistras A. Gruzdys užėmė penktą vietą [9,71 taško]. Moterų absoliučia čempione tapo sporto meistrė L. Obuchova [12,17 taško]. Geriausiai iš mūsų pasirodžiusi B. Paulauskaitė turėjo tenkinis aštunta vietą [20,83 taško]. D. Penkovienė — dešimta [21,78], o vilnietė J. Brunzėnė — penkiolikta [27,35].

Grupinius šuolius tiksliausiai atliko Leningrado moterų [64,60] ir Lietuvos vyrų [39,63] ekipos. Mūsų respublikos parašiutininkams atiteko ketvirta vieta [105,37].

Pirmąją vietą bendroje įskaitoje užėmė ir Pabaltijo taurę iškovojo Leningrado komanda [126,01 taško]. Sekančias vietas pasidalijo: 2. Latvija [132,24], 3. Estija [143,34], 4. Lietuva [145,20].

Žinant mūsų respublikos parašiutininkų sėkmingus startus sąjunginėse SDAALR pirmenybėse, TSRS Tautų VI spartakiados finalinėse varžybose bei šių metų socialistinių šalių aeroklubų parašiuti-

ninkų varžybose, silpnas mūsų siūsių pasirodymas Pabaltijo taurės varžybose kelia susirūpinimą. Priežastis, kodėl reikėjo tenkintis tik ketvirtą vietą, matyt, išsiaiškina LTSR aviacijos sporto federacija ir parašiutizmo komitetas. Norisi tik pažymėti tai, kad varžybų metu stigo mūsų komandoje susiklausymo, kai kas parodė neleistiną abejingumą draugų ir komandos atžvilgiu. Varžybų metu nebuvo ir kam komanda rūpintis — jos treneris kartu ėjo ir varžybų vyr. teisėjo pareigas.

Kaip pastebėjo vienas sportininkų varžybų uždarymo metu, „šaudymas iškart į du zuikius“ nieko gero neduoda. Teisingai pastebėta. Nejaugi per visą vasarą nebuvo tinkamo laiko atskirai surengti respublikos čempionatą! Juk iš kiekvienų varžybų sportininkas pasisemia meistriškojo. Kasdienis sportininkų noras — kuo dažniau rungtyniauti. Manytume, jeigu respublikos parašiutininkai savame čempionate būtų rungtyniavę skyrium,

tai ir sportinėje kovoje būtų dalyvavę daugiau meistrų bei atskyrininkų, ir galima būtų atrinkti geriausiai pasiruošusius, o paskui, sudarius komandą, sėkmingiau dalyvauti Pabaltijo taurės varžybose.

Apmaudu, kad abejingumas ir neorganizuotumas jau nebe pirmą kartą „kaišioja pagalius“ į respublikos aviacijos sportininkų „vežimus“. Šį kartą net į varžybų uždarymą niekas iš vadovaujančių federacijos bei aviacijos skyriaus darbuotojų neatvyko ir medalius respublikos čempionams bei prizus pajėgiausiems Pabaltijo parašiutininkams teko įteikti... Vilniaus ASK viršininkui. Kada, pagaliau, neorganizuotumui bus padaryta užkarda!

Beliaika pasakyti, kad uždelstus šuolius su figūrų kompleksu geriausiai atliko kauniečiai B. Paulauskaitė [10,7 sek.] ir R. Maciulevičius [9 sek.], o šuolius nusileidimo tikslumui — vilnietė D. Penkovienė [9,63] ir kaunietis J. Chominas [0,16 m]. Jie ir tapo respublikos čempionais.

Grupiniuose šuoliuose pirmavo Vilniaus parašiutininkai E. Kremer, D. Penkovienė, A. Gruzdys, S. Civilis ir S. Karklys.

Absoliučią Tarybų Lietuvos parašiutizmo čempionų medaliu įteikti kauniečiams B. Paulauskaitė [20,83 taško] ir J. Chominui [9,26 taško].

V. ALMINAS,
K. NAUDZIUS

B. Paulauskaitė

J. Chominas

RESPUBLIKOS SDAALR SPORTININKŲ STARTAI

ESTIJOS KELIAIS VYKUSI TARYBŲ SAJUNGOS AUTOMOBILIO ČEMPIONATĄ laimėjo Tarybų Lietuvos rinktinė. Mūsų šaliai aplenkė šešiolika ekipų.

Absoliučiais šalies autoraliu čempionais tapo vilniečiai S. Brundza ir E. Girdauskas (VIII klasė). Čempionų aukso medaliai įteikti kauniečiams K. Girdauskui ir J. Sagatauskui (VII klasė).

SALIES MOTOKROSO JAUNIŲ PIRMENYBĖSE Talsyje (Estija) vilnietis H. Urbonavičius, lenktyniaujęs 125 cm klasės motociklu, iškovojo Tarybų Sąjungos jaunių čempiono medalį.

TARYBŲ SAJUNGOS MOTODAUGIAKOVĖS ČEMPIONATĖ Ivano Frankovske (Ukraina) Tarybų Lietuvos sportininkai užėmė pirmą komandinę vietą, o panevėžietis E. Ramonas, rungtyniaujęs 350 cm klasės motociklu, šestą kartą iškovojo motodaugiakovės TSRS čempiono vardą. Panevėžiečiui V. Račauskui (125 cm motociklo klasė) įteiktas bronzos medalis.

KUBIYSE VYKUSIOSE SAJUNGINĖSE VAIKŲ IR JAUNIŲ SPORTO TECHNINIŲ MOKYKLŲ JORŲ DAUGIAKOVĖS PIRMENYBĖSE kaunietis V. Sakalauskaitė iškovojo čempionės medalį, o jos draugė R. Ilėkytė užėmė trečią vietą.

RYGOJE VYKUSIOSE SAJUNGINĖSE AUTOMOBILIŲ LENKTYNĖSE „GINTARINĖS VOLGOS“ PRIZŲ LAIMETI tris prizines vietas užėmė SDAALR respublikinio sporto techninio klubo lenktynininkai, J. Šiaudkylis nugalėjo mašina „Žigulijai-1100“, Z. Kivertas, važiuojęs taip pat šios klasės mašina, užėmė trečią vietą, o I. Charitopula buvo antras lenktynėse VII klasės mašinomis.

SAJUNGINĖSE JORŲ DAUGIAKOVĖS PIRMENYBĖSE KAUNE nugalėjo Maskvos komanda. Mūsų respublikos ekipa užėmė septintą vietą.

SALIES VAIKŲ IR JAUNIŲ SPORTO TECHNINIŲ MOKYKLŲ MOTORLAIVIŲ SPORTO PIRMENYBĖSE Leningrade pirmą vietą (trečius metus iš eilės) užėmė Kauno VJST komanda. Čempionais tapo: OA klasės skuteriu — J. Kulaitis, SA klasės motorinė važiavimai — V. Jablonskis, SB klasės motorinė važiavimai — A. Baksys. Antrąsias vietas minėtose klasėse atitinkamai užėmė D. Eidukevičius, Z. Grikielis, o G. Kukcinavičius buvo trečias.

VILNIUJE VYKUSIOSE RADIO SPORTO „LAPIŲ ME-

DŽIOKLES“ SAJUNGINĖSE PIRMENYBĖSE mūsų respublikos komanda užėmė septintą vietą. Asmeninėse varžybose iš mūsų geriausiai pasirodė moksleivis iš Kuršėnų A. Kupstys, jaunių grupėje užėmęs šestą vietą.

TARPRESUBLIKINĖSE MOTORLAIVIŲ SPORTO VARŽYBOSE BAUSKĖJE (Latvija) komandomis nugalėjo Kauno sporto techninio klubo komanda. Asmeninėse varžybose pirmąsias vietas užėmė kauniečiai V. Jablonskis, V. Margevičius ir L. Kavaliauskas.

RESPUBLIKINĖSE AUTOMOBILIŲ LENKTYNĖSE HIPODROME, kurios vyko Tauragėje, čempionu aukso medalius iškovojo vilnietis I. Charitopula (VAZ-21011 mašina), kauniečiai K. Girdauskas (VAZ-2103) ir L. Vanzo (Volga-24).

RESPUBLIKINIS MOTORLAIVIŲ SPORTO 1976 M. ČEMPIONATAS vyko keturiais etapais. Susumavus visų etapų varžybų rezultatus, aukso medalius iškovojo kauniečiai Z. Jagelavičius, S. Kruckauskas, R. Adomaitis, E. Kuprevičius, K. Puzinauskas, Z. Vitas, V. Sirmanas, A. Brazauskas, A. Šlapikas, A. Gričaravičius, A. Zelenkevičius, V. Makarskas ir V. Matulevičius. Jaunių čempionų žetonai atiteko kauniečiams A. Gladčenkai, A. Bakšui, D. Eidukevičiui, V. Jablonskiui ir J. Janušauskui.

Čempionato varžybose buvo pagerintas 21 Tarybų Lietuvos rekordas.

KIJEVE VYKUSIOSE ŽIEDINĖSE AUTOMOBILIŲ LENKTYNĖSE TSRS TAUREI LAIMĖTI, kuriose sportininkai rungtyniavo specialiai paruoštais automobiliais (pagal II grupę), šiaulietis V. Vaišvila užėmė pirmą vietą, kaunietis J. Sagatauskas — trečią, o mūsų respublikos komanda iškovojo pirmąją vietą ir TSRS taure.

TARYBŲ LIETUVOS TRUMPABANGININKŲ RYŠIO PIRMENYBĖSE kolektyvinių stočių grupėje nugalėjo Kauno „Politechnikos“ sportininkai (komandinis šaukinys UK2PAF), o individualia stotimi geriausių rezultatų pasiekė tarptautinės klasės sporto meistras kaunietis A. Kregždė (šaukinys UP2NK).

SAJUNGINĖSE TRUMPUJŲ BANGŲ RADIO RYŠIO PIRMENYBĖSE Tarybų Lietuvos komanda užėmė trečią vietą, užleisdami I priekį RTFSR ir Ukrainos ekipas.

— 1, 1972 m. — 1—4, 1973 m. — 1—4, 1974 m. — 1; „Modelist konstruktor“: 1972 m. — 1—7, 1973 m. — 1—12; brėžinių knyga — „Leti, model“.

RADIJO VALDOMI SKLANDYTUVŲ MODELIAI

(F3B kategorija)

Vis labiau populiarėja radijo valdomų įvairių tipų aviamodelių kūrimas, daugėja klasių, kuriose vykdomos šių modelių tarptautinės, sąjunginės bei respublikinės varžybos. Tuo tarpu populiarios literatūros šios techninės sporto šakos klausimais yra ne per daugiausia. Stinga literatūros, kurioje būtų nušviesti radijo aparatūros veikimo pagrindai, įsigijimo ir naudojimosi tvarka, radijo valdomų modelių konstrukcija, jų reguliavimas, o taip pat Tarptautinės aviacijos sporto federacijos (FAI) patvirtintos aviamodelių kategorijos, jiems keliami reikalavimai.

Redakcija, jaunųjų aviamodeliuotojų pageidavimu, numato spausdinti straipsnių radijo valdomų (RC) aviamodelių klausimais.

Šiame straipsnyje supažindinsime su FAI aviamodelizmo komisijos (CIAM) patvirtintomis radijo valdomų F3B kategorijos sklandytuvų modelių varžybų taisyklėmis ir techniniais reikalavimais, galiojančiais nuo 1975 m. sausio 1 d.

Radijo valdomu (RC) sklandytuvu modeliu laikomas toks modelis, kuris skrenda dėl aerodinaminės kėlimosios jėgos į nejudančias, nesisukančias, neplasnjančias plokštumas. Varžybose leidžiama dalyvauti modeliais keičiama geometrija ir nešančių plokštumų plotu, jei pakitimas atliekamas radijo ryšiu ir atitinka techninius reikalavimus.

Šiai kategorijai priskiriami ir motorizuoti radijo valdomi modeliai su vidaus degimo varikliais, kurių veikimo laikas ribojamas. Likusieji reikalavimai sutampa su sklandytuvų modelių reikalavimais. Modeliai gali būti surenkami iš atskirų mazgų, panaudojant papildomas detales ar medžiagas, tačiau modelį ar jo dalis perduoti kitam dalyviui draudžiama.

TECHNINIAI REIKALAVIMAI. Bendras nešančių plokštumų plotas — ne didesnis 150 dm², skridimo svoris — ne daugiau 5 kg, plokštumų įkrovimas — ne didesnis kaip 75 g/dm² ir ne mažesnis kaip 12 g/dm². Motorizuotiems sklandytuvams darbinis cilindro tūris — ne daugiau 2 cm³, skridimo svoris — neviršija 1000 g, 1 cm³ darbinio cilindro tūrio, variklio veikimo laikas nuo paleidimo momento neturi viršyti 45 sek. Kuro rūšis ir sudėtis neribojama.

Radijo aparatūra turi veikti lygiagrečiai su kitomis apar-

tūromis, pakeitus bangų dažnumą 50 Hz. Draudžiama naudoti bet kokią aparatūrą, teikiančią pilotui informaciją iš modelio.

Kiekvienas dalyvis gali skraidyti dviem modeliais, o varžybų metu keisti jų dalis tik tuo atveju, kai modelis su pakeistomis dalimis atitinka techninius reikalavimus. Dalyvis (pilotas) turi pats valdyti modelį ir gali turėti du padėjėjus.

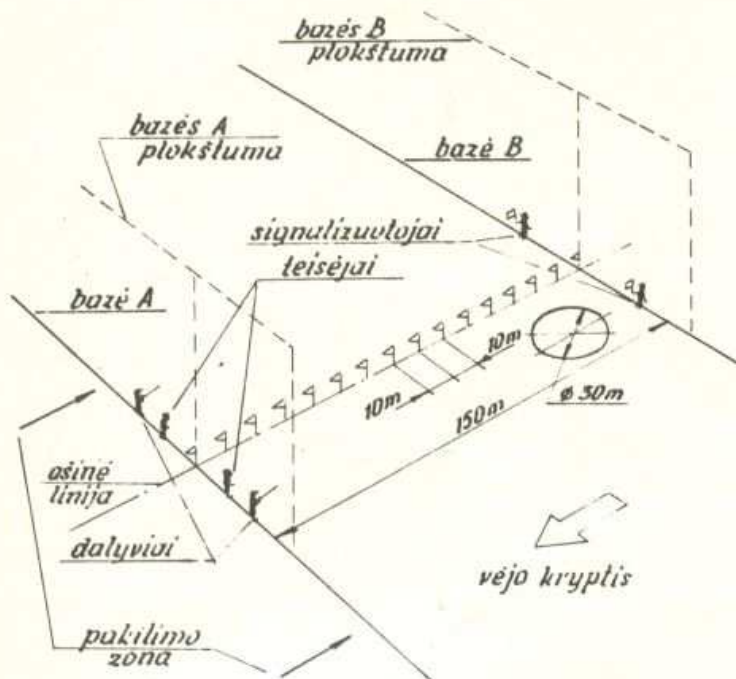
VARŽYBŲ ORGANIZAVIMAS. Dalyviai suskirstomi į grupes pagal naudojamą siųstuvuose radijo bangų ilgį, kad būtų žinoma, kiek dalyvių gali skraidyti vienu metu. Kiekviename pratime dalyvis turi teisę trims įskaitiniams skridimams.

Visi dalyvių siųstuvai būna atsakingo asmens žinioje ir išduodami išskvietus į startą. Po skridimo dalyviai privalo siųstuvą grąžinti atgal. Neleidžiama įjungti siųstuvo pasirodymo metu, kol prieš tai startavęs dalyvis nebaigė skridimo. Už bet kokią neleistiną radijo ryšį dalyvis gali būti diskvalifikuotas. Galimiems trukdymams išaiškinti naudojamas kontrolinis imtuvas.

PROGRAMA. Varžybos vykdomos pagal daugiakovės programą, susidedančią iš trijų skridimo pratimų: skridimo trukmės, skridimo nuotolio ir skridimo greičio. Visi trys pratimai sudaro vieną varžy-

Skaitytojai siūlo

VENSKŪNAS J. [234484, Šakių raj., Griškabūdis, Katišų km.] turi atliekamus šiuos „Sparnų“ numerius: 1971 m.

bū turą. Dalyvis turi skraidyti ne mažiau, kaip du turus, kiekviename iš jų su tuo pačiu modeliu, be atskirų dalių pakeitimo.

BUKSYRAVIMAS. Modeliai buksyruojami lygiagrečiai varžybų juostos ašies kryptimi (žiūr. brėž.) taip, kad jie atsikabintų prie bazės A vertikalios plokštumos. Buksiravimas gali būti atliktas rankiniu būdu, katapultuojančiu įrenginiu arba vyniojant buksiravimo siūlą ant besisukančio būgno. Neleidžiama buksiravimui naudoti transporto priemonių arba radijo valdomų lėktuvo modelių.

Bendras rankinio buksiravimo ir buksiravimo vyniojant siūlo ilgis neturi viršyti 150 m, įtempus jį 20 N jėga. Katapulto įrenginys neturi būti ilgesnis 150 m, kur 50 m gali sudaryti elastingi elementai, bet neviršyti 200 m juos ištempus.

SKRIDIMO TRUKMĖ. Skridimas turi būti baigtas per 8 min. [motorizuotiems sklandytuvams — 9 min.] nuo darbinio laiko pradžios. Už kiekvieną pilną skridimo sekundę nuo atsikabinimo momento iki nusileidimo priskaitomas vienas taškas — iki 360 taškų [6 min.]. Motorizuotiems sklandytuvams laikas skaičiuojamas nuo modelio paleidimo iš piloto ar jo padėjėjo rankų momento. Už kiekvieną skridimo sekundę, praėjus 6 min., atskaičiuojamas vienas baudos taškas iki 0 taškų, priklausomai, kiek skrido modelis. Už nusileidimo [nurodytą vietą] [30 m skersmens apskritimas] tikslumą, priklausomai nuo nukrypimo dydžio, priskaitomi papildomi taškai. Už nukrypimą iki 1 m — 100 taškų, o toliau už kiekvieną metrą — po 5 taškus mažiau.

SKRIDIMO NUOTOLIS. Skridimui skiriamas 8 min. darbinis laikas [9 min. motorizuotiems sklandytuvams], įskaitant ir reikalingą pakilimui laiką. Kada modelis pirmą kartą sklęsdamas perkerta bazę A [sivaizduojama vertikali plokštuma] bazės B kryptimi, pradedamas skaičiuoti skridimo laikas, kuris lygus 1 min. [motorizuotiems sklandytuvams] perkerta bazę A neveikiančiu varikliu]. Per šį laiką modelis turi nuskristi didžiausią nuotolį, skraidydamas ten ir atgal tarp bazių A ir B.

SKRIDIMO GREITIS. Šiam pratimui skiriamos 5 min. [motorizuotiems sklandytuvams — 6 min.]. Modelis turi nuskristi nuo bazės A iki bazės B ir trumpiausiu laiku grįžti iki bazės A [motorizuotiems sklandytuvams šį nuotolį skrenda neveikiančiu varikliu]. Laikas skaičiuojamas sekundės dešimtųjų dalių tikslumu nuo momento, kada perkertama bazės A vertikali plokštuma viena kryptimi iki momento, kai ji perkertama modeliui noliečiant žemės priešingą kryptimi. Modelių, kurie nebaigė skridimo per 5 min. [motorizuotiems sklandytuvams —

GERIAUSI ŠALYJE

TSRS SDAALR CK prezidiumo biuras ir Aviacijos darbuotojų profsąjungos CK prezidiumas 1976 m. sąjunginiame socialistiniame lenktyniavime Kauno Jono Žiburkaus aviacijos sporto klubui ir Panevėžio aviacijos techniniam sporto klubui pripažino pirmąsias vietas. Vilniaus ATSK atiteko antroji vieta.

per 6 min.), skridimo laikas skiriamas 1 sek. blogesnis už praskridusių modelių žemiausią pasiekimą.

REZULTATAI. Kiekvieno pratimo nugalėtojui skiriama 1000 taškų. Kitų dalyvių surinkti taškai skaičiuojami taip:

A) Skridimo trukmė:

$$N = 1000 \frac{T_d}{T_n}$$

N — taškų skaičius

T_d — dalyvio surinktas taškų skaičius

T_n — nugalėtojo surinktas taškų skaičius.

B) Skridimo nuotolis:

$$N = 1000 \frac{L_d}{L_n}$$

N — taškų skaičius

L_d — dalyvio nuskristas nuotolis

L_n — nugalėtojo nuskristas nuotolis,

C) Skridimo greitis:

$$N = 1000 \frac{t_n}{t_d}$$

N — taškų skaičius

t_d — dalyvio skridimo laikas

t_n — nugalėtojo skridimo laikas

Dalyvio ture pasiektas rezultatas išvedamas sudėjus taškus, laimėtus už visus tris pratimus. Jei varžybos vyks ta dviem turais, susumuojant galutinius rezultatus, imamas kiekvieno dalyvio geriausias rezultatas. Jei daugiau, negu dviem turais — atmetamas blogiausias rezultatas ir skaičiuojama pagal likusius. Smulkiau tai nusakoma varžybų nuostatuose. Keliems dalyviams surinkus vienodą taškų skaičių, nugalėtojas nustatomas pagal pakartotiną greičio skridimo rezultatą.

J. MISIŪNAS

SPARNAI

INFORMACINIS BIULETENIS

1976 m. Nr. 4 (33)

Leidžia SDAALR Lietuvos TSR
Centro Komiteto
Aviacijos sporto federacija

Eina keturis kartus per metus

Redakcinė kolegija: **ANTANAS ARBAČIAUSKAS**, **CESLOVAS BALČIONAS**, **PETRAS BRUNZA**, **JONAS DOVYDAITIS**, **ALEKSANDRAS JONUSAS**, **BRONIS JURSĖ** [atsakingas sekretorius], **KAZYS KILČIAUSKAS** [atsakingas redaktoriaus pavaduotojas], **DONATAS KOSTIUKAVICIUS**, **ALVYTIS LUKOŠEVICIUS**, **BRONIS OŠKINIS**, **VYTAUTAS PAKARSKAS**, **ALFONŠAS PRANSKĖTIS**, **ALEKSANDRAS RAMANAUSKAS**, **JUOZAS ZUJUS** [redaktorius].

Dailininkas

JONAS KLIMANSKAS

Redakcijos adresas:

232600, Vilnius, F. Dzeržinskio g-vė 3, 518 kamb., tel. 75-34-46.

Atiduota rinkti 1976.X.1. Pasirašyta spausdinti 1976.XII.17. Tiražas 37 890 egz. 4 sp. lankai, 4,86 sąlyg. sp. lanko, 5,98 leid. lanko, 5,24 aut. lanko, leidinio formatais 60×90/8. Kaina 30 kap. Spausdino LKP CK leidyklos spaustuve Vilniuje, Tiesos 1. LV 15147. Užsak. Nr. 2876.

Rankraščiai negrąžinami.

«Спарнай» («Крылья») Информационный бюллетень Федерации авиационного спорта ДОСААФ Лит. ССР На литовском языке

© „Sparnai“. 1976/4

PIRMAME VIRŠELIO PUSLAPYJE: TSRS absoliutus sklandymo čempionas sporto meistras Vytautas Sabockis

A. ARBAČIAUSKO nuotr.

KVIEČIAME VISUS 1977 metais dalyvauti sportinėje - skaitmeninėje LOTERIJOJE

6 iš 49

TIRAŽAS VYKSTA
TREČIADIENIAIS

5 iš 36

TIRAŽAS VYKSTA
ŠEŠTADIENIAIS

GALIMA LAIMĖTI NUO 3 IKI 5000 RUBLIŲ

ŠEŠTADIENINIO „SPORTLOTO“ LĖ-
ŠOS SKIRIAMOS SPORTO ĮRENGINIŲ
MASKVOS OLIMPINĖMS ŽAIDY-
NĖMS STATYBAI

Per 4 metus respublikos gyventojai dalyvavo „Sportloto“ 347 tiražuose. 383 tūkstančiai kortelių buvo laimingos. „Sportloto“ žaidėjams išmokėta 3 milijonai 100 tūkstančių rublių

DALYVAUDAMI
„SPORTLOTO“ ŽAIDIME—
LAIMITE JŪS, LAIMI SPORTAS!

„Sportloto“ Lietuvos zoninė valdyba

SPARNAI

Kaina 30 kap.

Indeksas 76782

El. žurnalo variantą parengė:
www.Plienosparnai.lt

